

Tiina Välja

AKORDIONIMÄNG
EESTIS

Tallinn 2008

Toimetanud Lembi Mets
Tõlkinud Taimi Pihel
Kujundus: DuoGraaf

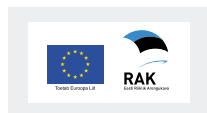
RAAMATU VÄLJAANDMIST ON TOETANUD:
Eesti Vabariigi Kultuuriministeerium

Eesti Kultuurkapital

ESF

Copyright Tiina Välja
Väljaandja Eesti Akordioniliit
ISBN

SISUKORD

Eessõna.....	5
Lühidalt akordioni varasemast arengust. Pilli levik Eestis.....	7
Esimesed akordionistid	9
Akordionistide tegevus II maailmasõja ajal.....	5
Akordionistide tegevus 1945 kuni tänaseni.....	6
Akordioniõpetus alg- ja keskastme muusikakoolides.....	7
Lastemuusikakoolid 1940-1960.....	8
G. Otsa nim. Tallinna Muusikakool.....	8
H. Elleri nim. Tartu Muusikakool.....	8
Akordionalane kõrgharidus.....	8
Tallinna Riiklik Konservatoorium 1962-1973.....	8
Kõrgharidus väljaspool Eestit.....	8
Akordionalase kõrghariduse taastamine Eesti Muusikaakadeemias	8
Akordioniõpetus TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia pärimus- ja	
jazzmuusika erialadel.....	8
Eesti Akordioniliit	8
Üritused.....	8
Pillid ja meistrid.....	8
Elulood.....	8
Reinhold Lipp.....	1
Robert Salong.....	1
Leo Taube.....	1
Kaido Kursk.....	1
Uno Elts.....	1
Johann Lõhmus.....	1
Ilmar Tamm.....	1
Venda Tammann.....	1
Heinrich Annion.....	1
Uno Arro.....	100

Vello Karu.....	1
Heldur Jakon.....	2
Endel Jukk.....	3
Jaan Sommer.....	4
IgorNikitin.....	5
Henn Rebane.....	6
TiitKalluste.....	7
Tiina Välja.....	8
JaakLutsoja.....	8
Allan Jakobi.....	8
Küllli Kudu.....	1
TuulikkiBartosik.....	2
Sirje Mõttus.....	2
Ingliseelnekokkuvõte.....	123

Eessõna

Eesti akordionimängu ajalugu langeb kokku Eesti Vabariigi ülesehitamisega ning poliitilised muudatused vabariigi elus on kajastunud ka meie akordionimängu käekäigus. Akordion, mille populaarsus soolopillina EV-s muudkui kasvas, sattus nõukogude ajal rahvapilli seisusse. Täna on olukord taas muutunud ja akordioni võib õppida kõigis Eesti muusikaõppeasutustes nii džäss-, pärimus- kui akadeemilise muusikaõpetuse suundadel.

Eesti akordionimängu ajalugu on seni kajastatud raadiosaadetes, loengutel jm. Käesolev raamat püüab esmakordselt anda ülevaate akordionimängu ja -õpetuse ajaloost Eestis alates 1920. aastaist kuni tänapäevani. Põhjalikumalt on siiski käsitletud varasemat ajalugu, mis on kiirem mineviku hõlma kaduma. Suureks abiks on olnud Valter Ojakäärü raamatud Eesti levimuusika arenguloost ning Vello Karu jt. akordionalased kõrgkooli lõputööd. Raamatu ettevalmistamine on mulle võimaldanud palju huvitavaid kohtumisi mängijate ja õpetajatega, kes on andnud oma osa meie akordionimängu arengusse.

Küllap on keegi jäänud ka fookusest välja... Loodetavasti leiavad uued mälestused ja materjalid tee järgmiste kirjutajateni. Raamatu väljaandmine sai võimalikuks Eesti Vabariigi Kultuuriministeeriumi, Eesti Kultuurkapitali ja Euroopa Struktuurifondide toel.

Täna kõiki, kelle kaasabil said kauged ajad lähedaseks.

Autor

LÜHIDALT AKORDIONI VARASEMAST ARENGUST

Instrument, mida tunneme *lõõtspilli* nime all, on läbinud pika arengutee. Üks leiutus ja eksperiment viis järgmiseni, et vahel unustusse langedes taas ärgata uue meistri käe all. Sajad erinevad pillid on saanud alguse idamaades 2000–3000 aastat e Kr levinud suupilli, *shengi*¹ õhusurve abil võnkuva keele tööpõhimõttest. Nii lõõtspilli kui ka suupilli ja harmooniumi eelkäijad kuuluvad harmoonika suguvõssa. Lõõtspillide rühmas võib esile tõsta inglise ja saksa *concertinat*, *bandoneoni*² ning erinevate rahvaste lõõtspille (nt vene, kaug-ida, kaukaasia lõõtspillid jne).³

Eestis valmistasid pille kohalikud käsitöölised ning mõne pillimeistri lõõtsad olid kõrges hinnas.⁴

Esimesed lõõtspillid, mida siin maal „harmoonikuks“ kutsuti, arvatakse Eestimaale jõudnud olevat 19. sajandi keskpaiku⁵. Sõnaga „lõõtspill“ seostub eestlasele kõigepealt **August Teppo**⁶ (1875–1959) nimi.

12-aastaselt hakkas August Teppo oma varalähkunud vennast järele jäänud üherealist lõõtspilli parandama ja häälestama. Esimese pilli otsast lõpuni tegi ta valmis 15-aastaselt. Meistrina arendas A. Teppo oma pille edasi–mitte kunagi ei kopeerinud, vaid varieeris. Tulemuseks oli 4-realine kolmekooriline lõõts.

Teppo kuulus levis ning sajandivahetusel maksis tema lõõtsmoonik umbes 80–85 rubla, paljudel pillidel oli hind lausa plaadile graveeritud. Võrdluseks: korralik tööhobune maksis tollal 20 rubla. Neli hobust pidi üles kasvatama ja ära müüma, et Teppo pilli osta. Uue lõõtspilli valmistamiseks kulus meistril vähemalt pool aastat. Selleks jäi aega enamasti talvel, kui talutöödes oli vaheaeg. Et pillid olid tõesti väga kallid, said vähesed neid endale lubada. Kõige rohkem hinnatakse Teppo pillide juures kõla, tämbrit. Võrumaal öeldakse, et

¹ Birmas, Tiibetis, Laoses, Hiinas *sheng*; Jaapanis *sho* nime all tuntud suurel. Alfred Mirek, *Harmonika*. Moskva *Interpraks* 1994, lk 13

² Inglise kontsertiina leiutas Charles Wheatstone 1829, saksa kontsertiina - Karl Friedrich Uhlig 1834 ja bandoneoni konstrueeris Heinrich Band saksa kontsertiina eeskujul 1840. A. Mirek, *Harmonika*. Moskva, 1994

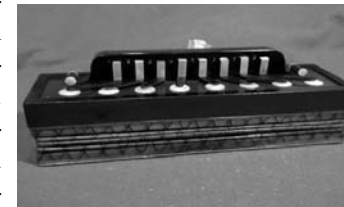
³ Venemaal ehitati esimesed lõõtspillid 18. sajandi lõpul Peterburi meistri F. Kiršniku poolt. 19. sajandil arenesid lõõtspillid kohalike maakondade käsitöölise ja relvameistrite käe all.

⁴ Nt üks August Teppo lõõtsadest on välja pandud Brüsseli *Muusikainstrumentide muuseumis*.

⁵ Taavi Teinbas, *Lõõtspillidest, lõõtspillimängust ja -mängijatest*. Tallinn, Eesti Rahvakultuuri Arenduskeskus, 1994, lk 10

⁶ Tarmo Noorma, *August Teppo ja tema lõõtspill*. Viljandi Kultuuriakadeemia Rahvamuusika õppetooli diplomitöö, 2005

Teppo lõõtsa kõla pand vere kiima ja jala tasma. Tema tämbri eripära tuleneb meistri enda valmistatud keelte kvaliteedi, häälestuse ja pillikorpuse materjalide koostmõjust. Pillid on kaunistatud kas tavalisest või valgevast (poola hõbedast) ornamentidega. Korpuse puitmaterjalina kasutas Teppo harilikult vahtrat, tamme või õunapuud. August Teppo oli aktiivne meister 70 aasta vältel. Tänaeni on säilinud 30 Teppo originaallõõtsa.

Cyrill Demiani akordion (1930). Stephen Chambersi erakogust.⁹

Akordioni nime andis 1829 Cyrill Demian oma 5-klapilisele ja akordisaatega leiutatud väiksele lõõtspillile.⁷ Pill täiustus ja tööstuse arenedes loodi esimesed akordionivabrikud: Itaalias (1863 *Soprani*, 1895 *Dallape*, 1900 *Scandalli*), Venemaal (1873 Petrovi, 1877 Rozmõslovi, 1879 Kulakovi ja 1883 vendade Kiseljovide vabrikud) ja Saksamaal (20. saj alguses *Hohner*).⁸ Tänapäeva akordionide erinevad mudelid on süntees traditsioonide ja konstruktorimõtte koostmõjust. Akordionid jaotuvad parempoolse klaviatuuri järgi klahv- või nuppakordioniks. Vasakus käes on kasutusel nii bass-akordisaatega nn standardsüsteem kui ühehäälnelise meloodiabassi süsteem. Nuppude järjestuses nii nuppakordioni parema käe klaviatuuril kui meloodiabassis on omakorda kasutusel erinevad süsteemid: vene süsteem e B-griff, itaalia süsteem e C-griff ja soome süsteem¹⁰. *Bajaan* on vene süsteemiga nuppakordion ning sageli kasutatakse seda nime ekslikult teiste nuppakordionite puhul. On püütud ka ühendada klahv- ja nuppakordioni parempoolset klaviatuuri.¹¹

Eestis hakkas akordion levima 1920. aastail. Peale Eesti vabanemist Venemaa võimu alt 1918 elavnes väliskaubandus. Noore riigi majandus paranes kümne aastaga jõudsalt ning rahareform (1928) tõi marga asemel käibele kindla kattega krooni. Kultuurile pööras riik, vaatamata keerulisele ülesehitustööle, algusest peale küllalt suurt tähelepanu: rajati Eesti Kultuurkapital, emakeelne haridussüsteem, avati Tallinna ja Tartu Kõrgemad Muusikakoolid (mõlemad 1919).

⁷ Pill oli akordisaatega, siit ka akordioni nimetus. Demiani esimene akordion on eksponeeritud Viini *Tehnikamuuseumis*.

⁸ A. Mirek, *Harmonika*. Moskva, 1994

⁹ www.concertina.com/chambers/michaelstein/index.htm#anchor-134

¹⁰ Vene süsteemis tõuseb helirida klaviatuuril vertikaalselt alt üles suunas ja *do* nupp asub välimisest reast lugedes 3. real. Itaalia süsteemis on vastupidi–madalad helid klaviatuuri ülemises osas ja kõrged alumises osas, *do* asukoht on välisel e 1. real. Soome süsteemi erinevus itaalia omast piirdub sellega, et *do* asub 2. real.

¹¹ Nikolai Kravtsovi 1980 patenteeritud, kuid suhteliselt vähelevinud 4-realisel pillil on klahvide asetusega rambikujulised nupud.

Gellin ja Borgström
(Boris Borgströmi erakogu)

Gellini ja Borgströmi kavaleht 1931,
(TMM arhiiv)

Akordion oli haruldane ja kallid pill, mida laiemalt ei tuntud. Ühes reklaamis näiteks nimetati teda *kõhuorelik*.¹²

Peamiselt osaühingu *Esto-Muusika*, J. Mitti ja A. Bergmani muusikaäride kaudu telliti pille nii Itaaliast kui Saksamaalt, enamasti *Dallape* ja *Hohner*-i firmast.

Esimesed akordionimängijad olid iseõppijad, sest vastavad koolid nii Eestis kui raja taga puudusid.¹³ Mitmed akordionimängijad olid küll eelnevalt õppinud mõnd teist pilli, enamasti klaverit.

Innustavaks eeskujuks eesti akordionistidele kujunesid taani–rootsi akordionistide **Herman Gellini ja Ernst Borgströmi**¹⁴ dueti kontserdid Eestis. 1929. aastal toimusid nende esinemised kinos “Gloria” ja Tallinna garnisonis. Tiheidamad suhted Eestiga¹⁵ aitasid kaasa, et duetti tuli jälle esinema 1931. aastal. Siis oli võimalus kuulata Gellinit ja Borgströmi juba “Estonia” kontserdisaalis, kus neid saatis suur publikumenu. Peale Tallinna esines duo veel Narvas, Tartus ja Pärnus. Turnee jätkus Lätis.

¹² Valter Ojakääru meenutus, 2008

¹³ Enne II maailmasõda olid esimesed koolid, kus alustati akordioni- või bajaaniõpetust, Ukrainas (Harkovi Muusika ja Draama Instituut 1927; Kiievi Muusika ja Draama Instituut 1928) ja Saksamaal 1931 Trossingeni akordionitehase juures asuv akordioniõpetajate kool. A. Basurmanov *Spravotšnik bajanista*, Moskva, *Sovetskii kompozitor*, 1982; H. Kymäläinen *Harmonikka taidemuusikissa*, Helsinki, Sibelius–Akademia, 1994

¹⁴ 1919–1940 esinesid Gellin ja Borgström mitmetes Euroopa ja Põhjamaade kuulsates kontserdisaalides. Peale esinemisi Taani ja Norra kuningakojas ning Saksa keisri õukonnas hakati neid kutsuma Royal and Imperial Accordionists. www.borgmusic.ca/family_history.html

¹⁵ 1929 turneel Eestis tutvus E. Borgström tulevase abikaasa, eestlannast operetlailija Melanie Nontakiga.

Nende esinemisi kajastasid mitmed ajalehed. Duo reklaamesinemisest „Päev-alehe“ kontoris kirjutab leht 10.09.1931: *Säärastel, pealtnäha raskepärastel instrumentidel, nagu on harmoonikad, suutsid nad täita laitmatult ka parimaid klassikalisi muusikapalasi. Ajaleht „Kaja“¹⁶ ütleb aga nii: Nende muusikariistad ise on haruldased ja kallid asjad. Üks pill maksab oma 1500 krooni. Tal on 90 klahvi ja tervelt 144 bassi.¹⁷*

Võrdluseks võib tuua, et Eesti keskmine palk oli tol ajal 60–70 krooni kuus. Suur menu tekitas ka kriitikat, näiteks Riho Päts pahandas, et eelnevale orelikontserdile ei jätkunud

publikut, Gellini ja Borgströmi omale aga „ohtrasti“ („Nädala Postimees“, 26.09.1931).

Duo kontserdid innustasid meie mängijaid arendama oma mängutehnikat ning valima ka nn tõsisemat repertuaari. Akordioni populaarsus kasvas – ainuüksi ühe kuu jooksul müüdi *Esto-Muusika* kaudu 60 akordioni¹⁸.

ESIMESED AKORDIONISTID

Meie üheks esimeseks akordionistikks kujunes **Robert Salong**, kes oli tuntud mängija juba 1920. aastate lõpul. Mängides nii klahv- kui nuppakordioni, jäi ta hiljem viimase juurde, pidades seda oma sõnul lihtsamaks. Tema 5-sõrme-aplikatuur oli eeskujuks mitmele nuppakordionimängijale Eestis ja hiljem ka Venemaal. Robert Salongi karjääri algusest kirjutab ajaleht: *Juba 12-aastaselt hakkas ta Saaremaal mehemoodi tõmbama kolmerealist harmoonikat. Varsti oli ta üle valla tuntud pillimees, rännates Nipernaadina simmanilt simmanile ja talgult talgule. Iga töö on palga väärt. Isegi pillimäng. Nii hakkas ka Salong nõudma tasu päev-päeva kõrval kestva lõõtsasikutamise eest. Ja antigi – esialgu küll natuuras. Vilsandi saarel langes pärast tantsurohket talguööd noore pillimehe omanduseks külimitt räimi. See oli esimene*

Robert Salong, postkaart 1928
(Tõnu Salongi erakogu)

¹⁶ Eesti Teatri- ja Muusikamuseum (TMM) Fond nr 32:1/ s.ü. nr 82, daatumita ajaleheväljalõige.

¹⁷ TMM Fond nr 32:1/ s.ü. nr 82

¹⁸ V. Karu, *Esimesed Eesti akordionistid*. Tallinna Riikliku Konservatooriumi (TRK) diplomitöö, 1968 ¹⁹ Riigi Ringhäälingus mängiti algul otse eetrisse. 1936. aastast plaadistati, 1939. aastast kasutati ka magnetofoni. Tallinna pommitamise ajal Punaarmee poolt 1944 Ringhäälingu fonoteek suuremalt osalt hävis. V. Ojakäär, *Vaubunud viiside kaja*. Tallinn 2000, lk 327

palk muusikamehena. Varsti ei tahtnud enam hästi sobida vana kolmerealine. Viis aastat tagasi (1927) muretses Salong endale akordeoni „Hohneri“, seega samasuguse riistapuu kui oli piinamisobjektiks mõlemil maailmakuulsusel – Gellinil ja Bergströmil. Sel pillil olid juba sootuks teised hääled sees. Võis mändida nii, et koolivennad nutsid või hüppasid rõõmu pärast lakke. („Tallinna Postimees“, 24. jaan 1932)

Lisaks Robert Salongile said 1930. aastail akordionisolistidena tuntuks veel **Uno Elts, Kaido Kursk, Johann Lõhmus, Reinhold Lipp, Eduard Saks ja Ilmar Tamm.**

1930. aastate algul rajatud Riigi Ringhäälingusse¹⁹ kutsuti esinema ka akordioniste. Alates 1928 oli Robert Salong esinenud Eesti Ringhäälingus²⁰, repertuaaris tuntud tantsumuusika. Algul esines Salong solistina, hiljem trio koosseisus.

Kuidas sattus Salong oma akordeoniga mikrofonile? See juhtus mõningad aastad tagasi. Sidepataljon pühitses aastapäeva ja andis sel puhul ringhäälingus oma eeskava. Esines ka Salong oma akordeoniga. „See on mees, keda oleme otsinud.“ tähendanud siis raadioonu Felix Moor. Ja nii algaski vana tantsumuusika, mis eriliseks maiuspalaks just maarahvale. Samast pataljonist leidis Salong veel kaks kaaslast – Oja ja Kärti²¹, esimene banjo, teine gitarriga. Ja nüüd esinevad „kolm musketääri“ igal laupäeval. („Tallinna Postimees“, 24. jaan 1932)²²

Ajalehtedes mainitakse ka duo *Reinhold Lipp* – Eduard Saks esinemisi ringhäälingus.

Tänases Eesti Raadio fonoteegis on varastest akordionisalvestistest praeguseni säilinud Ilmar Tamme ja Uno Eltsi omad.

1932-33 andsid kontserte duod Robert Salong – Kaido Kursk ja Robert Salong – Johann Lõhmus. Salong ja Lõhmus mängisid 5-realistel *Dallape* nuppakordionitel ning Kursk klahvakordionil *Hohner*. 1935. aastal moodustasid samad kolm meest trio ja esinesid seansside vaheajal kinoteatris Grand-Marina. Trio tööd ja repertuaarivalikut juhendas tolelaegne kinoorkestri dirigent Voldemar Taggo. Repertuaaris olid Suppé avamängud („Luuletaja ja talupoeg“, „Kerge ratsavägi“), Grossmanni „Tšaardaš“, Straussi „Ilusal sinisel Doonaul“, Monti

²⁰ Aktsiaselts Eesti Ringhääling oli aluseks hiljem loodud Riigi Ringhäälingule. L.Vahtra, Eesti rahva lugu. Tallinn, 2005

²¹ Artur Oja (R. Salongi naisevend). Kaarel Kärti asemel tuli triosse hiljem Aleksander Koromaldi.

²² Raadioülekannete kvaliteet oli tol ajal veel ebaühtlane. Nt H. Ambel tõdeb, et kui sisuline külg oli küllalt rahuldav, siis kõlaline külg - madal, mikrofonide astuse tõttu ei kostnud sooloinstrumentid välja. (Henry Ambeli kiri 13.05.1940 raadiosaate „Tuntud tantsulugusid“ kohta. TMM arhiiv)

„Tšaardaš“, Wagneri „Palverändurite koor“, Liszti „Ungari rapsoodia nr 2“, Donato Lovreglio *Kontsert-fantaasia* Verdi teemadele operist „Traviata“, Mozarti „Türgi marss“ jm. Triol oli suur menu ja lepingut pikendati esialgselt planeeritud nädala asemel paari kuuni.²³ Lisaks kinoteatritele esineti veel raadios ja teistel linna kontserdilavadel. Trio repertuaaris olid rahvalikud viisid, kerge-muusika palad ja populaarsed klassikaseaded. Ansambli peeti 1930. aastatel parimaks omataoliste seas. Trio lõpetas tegevuse aastal 1938.²⁴

Mitmed mängijad esinesid kontsertkavadega Tallinna kõrval ka teistes Eesti linnades. Eduard Saks ja Reinhold Lipp moodustasid 1930. aastate keskel duo, tellisid selleks uued itaalia pillid *Dallape* ning valmistusid kontsertideks. Nende repertuaari kuulusid muuhulgas Suppé „Luuletaja ja talupoeg“ ja „Kerge ratsavägi“, Mahri „Ungari tšaardaš“ jm. Duo esines Rakveres, Viljandis, Kilingi-Nõmmel jm. Ajaleht „Sakala“ 14.02.1936, nr 18 kirjutab nii: *Pühapäeval 16. veebruaril esinevad „Ugalas“ kontserdiga akordionivirtuosid R. Lipp ja E. Saks. Need akordionimehed on Viljandi muusikapublikule kaunis hästi tuntud juba varasematest aegadest.../ Vahepeal on need meie ainulaadsed instrumentaalsolistid esinenud paljudes kodumaa linnades. Samuti on nende mängu kuuldud ka ringhäälingus. Nii ühel kui teisel pool esinedes on akordionimehed saanud kiitvaid arvustusi.*

Tolelaegses Eesti muusikaelus tegutsesid kinode ja restoranide juures mitmed tuntud orkestrid ja ansamblid. Akordion koos saksofoniga kuulus viisipillide hulka. Lisaks oskas iga mängija veel paari-kolme pilli, akordionimängijad enamasti klaverit ja gitarrit. Tolle aja tuntumad ansamblid, kus tegid kaasa akordionistid, olid *The Murphi Band*, *John Pori orkester*, *The Happy Seven*, *Merry*

²³V. Karu, Eesti esimesed akordionistid. TRK diplomitöö, 1968

²⁴ A. Mirek, *Harmonika*. Moskva, 1994

Trio Artur Oja, Robert Salong ja Aleksander Koromaldi

Trio Robert Salong-Kaido Kursk-Johann Lõhmus

Party, Four Swingers, Merry Pipers, Kuldne Seitse jt. Restoranide töö oli tasuv, suvehooajal Pärnus mängides võis teenida ministrist rohkemgi. Restoraniomanikud püüdsid konkurente üle trumbata, pakkudes pillimeestele paremat palka. See tingis orkestrikoosseisude pidevat vaheldumist ning pillimeeste rändavat eluviisi.

Tuntumad akordionistid Tallinna ja Tartu orkestrites olid **Konstantin Paalse, Valter Kallas, Raimond Valgre, Paul Kiin, Leo Taube, Guido Neeme (Neumann), Mihkel Saia** jmt.

Konstantin Paalse (Tatjana Paalse erakogu)

Konstantin Paalse²⁵ (kuni nimede eestistamiseks 1937 Paulsen) oli eesti esimese kutselise džässorkestri *The Murphi Band*²⁶ üks asutajaliige. Suuresti tänu Paalsele saavutas bänd 1920. aastatel tohutut menu arranžeringutega, mis olid P. Whitemanilt, V. Lopezilt ning inglaste B. Ambrose'i ja J. Hyltoni orkestritelt maha kirjutatud.²⁷ Konstantin Paalse esines veel orkestris *The Happy Seven* ning Priit Veebeli korraldatud neljal džässkontserdil „Estonia“ kontsertsaalis. 28 1939. aastast kuni sõja puhkemiseni mängis Paalse Kurt Strobeli orkestriga „Estonia“ Valges saalis ja kuulus selle orkestri tangokooseisus.

Valter Kallas²⁹ alustas muusikuteed aastal 1927 *Merry Party's*, mängides lisaks akordionile ka bandžot ja kitarr. Tema ja **Rudolf Treimann**³⁰ mängisid akordioni ansamblis *Michel's Six Rhythm*, mis oli nime saanud mustanahalise viiuldaja, ansamblijuhi Raymond Micheli järgi. 1930. aastate keskel mängis Valter Kallas Tartu restoranis Sinimandria ning suveti Pärnu Rannasalongi orkestris. 1938 osales ta orkestri koosseisus Priit Veebeli korraldatud II džässkontserdil.

Michel's Six Rhythm Tartu Sinimandrias (TMM arhiiv)

Valter Kallas ja veidi hiljem tema asemel **Uno Elts** mängisid eesti esimeses improviseerivas džässansamblis *Four Swingers*, mis tegutses 1937. aasta sügisest. Alates 1. jaanuarist 1939 kutsuti *Four Swingers* mängima „Estonia“ Valgesse saali. Peagi suurenes koosseis sekstetiks *Six Swingers*. Koosseis muutus taas 1940. aasta sügisel, kui Uno Eltsi asemel tuli akordioni mängima Voldemar Tammel.³¹ Uno Elts siirdus populaarsesse ansamblisse *Trio Capriccio*³² (asut. 1939), mis mängis „Estonia“ Punases saalis.³³

Kurt Strobel ja tema orkester Glorias 1932 (TMM arhiiv)

Pärnu Rannasalongis 1931. suvel (TMM arhiiv)

²⁵ Konstantin Paalse (07.08.1902–27.03.1979) õppis klaverimängu ja muusikateooriat August Topmanilt. Mängis klaverit, bandžot ja akordioni. V. Ojakäär, *Vaibunud viiaside kaja*, lk 83

²⁶ *The Murphi Band* asutati 1925. V. Ojakäär, *Vaibunud viiaside kaja*, lk 87

²⁷ Noote oli sel ajal vähe, repertuaar levis raadiokanalite kaudu, mille põhjal tehti arranžeringuid. V. Ojakäär, *Vaibunud viiaside kaja*, lk 271

²⁸ Priit Veebeli (1910–1944) korraldatud 4 džässifestivali aastatel 1936, 1938, 1939, 1940 rajasid levimusika, sh džässi tee Eesti kontserdilavale. V. Ojakäär, *Vaibunud viiaside kaja*, lk 337

²⁹ Valter Kallas (03.04.1909 – 04.09.1958), tänase riigitegelase Siim Kallase onu

³⁰ Rudolf Treiman(n) (1908–1991) – pianist, akordionist

³¹ Voldemar Tammel (26.07.1916–16.07.1966), pianist, akordionist, mängis ka kontrabassi ja trombooni. Akordionistina osales 1936 *Capriccio Trio* ja 1939 *Six Swingersi* koosseisus. V. Ojakäär, *Vaibunud viiaside kaja*, lk 175, 298

³² V. Ojakäär, *Vaibunud viiaside kaja*, lk 297

³³ Punane saal – tavalise valguse asemel stüdati tumepunased hämarad tuled. Siin oli pealinna tasuvaim teenistus: kuupalk 500 krooni (ministripalk oli 400 kr). V. Ojakäär, *Omad viisid võoras väes*. Tallinn, 2003 lk 14

P. Veebeli džässkontsert „Estonias“ 24.11.1936, akordionil Valter Kallas (TMM arhiiv)

Raimond Valgre,³⁴ kelle laule teab täna iga eestlane, oli 1930. aastatel muusikute seas tuntud kui pillimängija. Ta mängis klaverit ja akordioni ning ka laulis mitmetes restoranides: Lootus, Salve, Bristol, Astoria, Maxim, O.K., Draamakelder, kohvik Viru ja 1939–1941 Pärnu Rannasalong.

Leo Taube mängis akordionile lisaks klaverit ja trummi ning esines 1930. aastatel *John Pori orkestris*, Astoria restoranis, 1936–1939 restoranis Pariis (praegune Gloria) jm.

1930. aastate keskel mängisid *John Pori orkestris* veel Kaido Kursk ja Mihkel Saia ning alates 1938. aastast Paul Kiin.³⁵

Valter Ojakääru raamatu *Vaibunud viiaside kaja* peatükis „Tantsurütmid pealinna kaugemal“ leiab andmeid akordionistide kohta, kes tegutsesid teistes Eesti linnades.

Tartu. Kaitseliidu Tartumaa maleva juures tegutses tantsuorkester, kus akordioni mängisid **Siegfried Säga** ja orkestri eestvedaja **Ants Sillaots**. Kivisilla kohvikus mängis **Olev Rähni**. Tartu ühes paremas restoranis Sinimandria, mis enne II maailmasõda (II MS) asus Kompanii tänaval, esines **Leo Taube**, kes

³⁴ Raimond Valgre (1913–1949) nimi oli enne aprilli 1937 Raimond Tiisel.

³⁵ V. Ojakäär, *Vaibunud viiaside kaja*, lk 284 ja 285

Esimene improviseeriv džässansambel *Four Swingers*, akordionil Uno Elts.

Raimond Valgre (TMM arhiiv)

Voldemar Tammel, 30. 04.1938 (TMM arhiiv)

hiljem läks üle „Vanemuise“ restorani. Uues Sinimandrias (Nõukogude Liidu ajal restoran Volga) musitseeris **Uno Värk**.

Narva orkestris *Akkord* mängisid akordioni Voldemar Maasalu ja Helmut (Elmo) Reismaa. Viimane kuulus sõja ajal mobiliseerituna ka Eesti Laskurkorpuse suurde džässorkestrisse.

Rakvere rahvamaja restorani trios mängis **Arnold Siirak**.

Valga juhtivaks tantsuorkestriks sai alates 1938. aastast nimeta koosseis (puldikatetel seisid siiski tähed MG), mis tegutses umbes viis aastat, kuni

Raimond Valgre Nõmme Maximis.

noormehed mobiliseeriti Saksa sõjaväkke. Selles koosseisus mängis akordioni **Ringhold Neuland**.

Võru ühiskümnaasiumi tantsutrio KKK mäletatakse aastaist 1938–1941, akordioni mängis seal **Aleksander Krull**, kellest hiljem sai Võru muusikaelu üks tugisambaid.

Tali Põllumeeste Seltsi jazzorkester (asutajad vennad Hendrik ja Karl Juurikas) tegutses 1930. aastail, akordionimängijaks **Paul Tamm**. Väimela Põllumajanduskeskkooli jazzorkestris (juh H. Juurikas) mängis akordioni **Kaljo Rähni**.

Viljandi Akkordis, mis tegutses II MS lõpuni, mängis akordioni Herman Nelivald, Uue-Kariste jazzorkesteris **UK Karl Piiskop**.

Haapsalu. Soositud Haapsalu kuurordis mängisid suviti pealinna parimad muusikud. Lisaks esines tantsuõhtutel ka kohalik Jahtklubi orkester. Kolmeteistkümne mängija seas olid akordionistid **Jüri Uesson**, **Tuulik**³⁶ ja **Hans Medell**.

³⁶ Eesnimi teadmata.

Sindi jazzband mängis tantsuõhtutel ja pidudel Sindi seltsimajas, maarahvama-jades ja Pärnus, akordionimängijaks **Juhan Mitt**.

Pärnu lokaalidest oli suviti soosituim kõlakoja vastas asuv pikk ja madal puuehitis - Rannasalong. Igal suvel mängis Rannasalongis pealinnas komplekteeritud tantsuorkester. 1938. aastal mängis J. Viilupi juhata tud orkestri koosseisus akordioni ja trompetit Uno Värk. Kolmel järgmisel aastal esines Rannasalongis **Raimond Valgre**.

Rääma Noorte Ühingu Noorus³⁷ juures tegutsev orkester *Rütmi Poisid* oli 1930. aastate II poole Pärnu populaarseim tantsuorkester, kus akordionistina osales **Hiiemäe**³⁸. Koosseis mängis põhiliselt saksa muusikat.

Triost *Le-AR-Di* kujunes 1930. aastate algul väike tantsuorkester, kus akordioni mängis orkestri asutaja **Leo Käärma**. 1933. a asutas Käärma uue trio, kus klaveri ja viiuli kõrval kõlas akordion **Eduard Saksa** ja ka Leo Käärma enda käes.

AKORDIONISTIDE TEGEVUS II MAAILMASÕJA AJAL.

Sügisel 1939 rajati Eestis Nõukogude Liidu (NSVL) Punaarmee sõjaväebaasid, millele järgnes Eesti okupeerimine NSVL poolt 1940. aasta juunis. Aasta jook-sul kuni sakslaste sissetungini 1941 suudeti laastada Eesti majandus ja viia Venemaale esimesed 10 000 küüditatud, esmajoones Eesti ühiskonna juhtiv osa. Kohe alustati ideoloogilise propagandatöoga, kasutades selleks ära kohalikke inimesi, sh kultuuritegelasi.

Restoranide natsionaliseerimise käigus orkestrid lagunesid ja moodustati uusi. *John Pori orkestri* baasil (kus akordioni mängis tollal Paul Kiin), moodustati Punalipulise Balti Laevastiku Maja džässorkester.

Moodi läksid kireva kavaga kontserdid põhimõttel “igapähele midagi”, kus segamini levi- ja süvamuusika, sõnakunst ja tants.

Punaarmee taganedes viidi läbi sundmobilisatsioon ning paljus mängis rolli juhus, kummale poole rindejoont keegi sattus ning milliseks elusaatus kujunes.

Uno Elts mängis sel ajal *Trio Capriccioga* Narva-Jõesuus, kui ta taganevate vene vägedega kaasa viidi. Raimond Valgre oli esinemas Pirita bussijaama

³⁷ Rääma – piirkond Pärnus.

³⁸ Eesnimi teadmata.

³⁹ V. Ojakäär, *Omad viisid võõras väes*, lk 276

Paraad 6. augustil 1940 Võidu väljakul, esireas vasakult Valter Kallas, Rudolf Treimann, Robert Salong ja Voldemar Tammel. Valter Kallase ja naisakordionisti vahel paistab tagareas Raimond Valgre (TMM arhiiv)

restoranis, kus mingi kakluse käigus hüppasid teised aknast välja, Valgre aga jäi oma lõõtsaga akna vahele kinni. Ta saadi kätte ja mobiliseeriti Venemaale³⁹.

Eestlased sattusid II maailmasõja ajal nõukogude Punaarmee asemel sageli vangilaagritega võrdvärsesse tööpataljoni, kus paljud surid nälja ja üle jõu käiva töö tõttu. Muusikuid päästis tööpataljonidest rahvusväeosa ja nende juurde asutatud ansambli loomine. Nõnda pääsesid **Raimond Valgre, Uno Elts, Gustav Hiienurme, Helmut Reismaa, Lembit Verlin, Väino Saviauk** jt.⁴⁰

Johann Lõhmus teenis algul Balti piirkonna ja alates 1943 Taga-Karpaatia sõjaväeringkonna ansambelis. Tema sooloonumbreid saatis kontsertidel enneolematu menu – aplodeeriti lausa seistes.⁴¹

Sõjaväeansamblid andsid enamasti tasulisi kontserte ja mängisid tantsuks. Raha läks pataljoni kassasse. Muusikute tasuks jäi veidi suurem toiduportsjon.

ENSV võimuasutustel õnnestus organiseerida 1942 Jaroslavl linna nn. Riiklikud Kunstiansamblid (ERKA), kuhu hakati koondama Nõukogude Liitu sattunud eesti kunstnikke ja kultuuritegelasi. Elu Jaroslavis möödus siiski suhteliselt surutud ja kahtlustavas õhkkonnas. Uno Elts kirjutab 1942. aasta juunikuu džässorkestri aruandes, et *mehed, tulles ühest väsitavast proovist teise, ei jõudnud enam kuigi*

*tõhusat tööd ära teha.*⁴² Lisaks Uno Eltsile mängis ERKA-s akordioni ka **Aleksander Paabumets**.

Korpuse džässorkestri muusikud, ees Elmar Kongas ja Udo Pising, taga Raimond Valgre ja Emil Laansoo, 1944 (foto V. Ojakääru raamatust “Omad viisid võõras väes”)

studiosse siirdusin. Seda ei olnud veel keegi teinud, et siit kõnestuudiost otse mikrofoni oleks mänginud. Elegantne ja hästiriidetud Elts mõjus Moskvas kui külaline Hollywoodist.

“Puhkus ja elurõõm” kavaleht 1942

Eestimaa jäi 1941–1944 saksa okupatsiooni alla ja saksa võimu esindas Eesti Omavalitsus, mille eesotsa seati endine vaps Hjalmar Mäe, kellest rahvas ei pidanud üldse lugu⁴³. Hjalmar Mäe juhtimisel korraldati segakavade nn valitsuse kontserte nimetuse all “Puhkus ja elurõõm”. Kontsertidel osalesid ka akordionistid, nende hulgas **Robert Salong**, kes just hiljaaegu oli napilt pääsenud vene mobilisatsioonist tänu esinemisele Eesti NSV filharmoonia kontsertbrigaadis.

“Puhkuse ja elurõõmu” kontsertbrigaadid käisid esinemas ka mööda Eestit, kaasas enamasti Gloria kapell, kus akordioni mängisid **Uno Värk ja Viktor Ignatjev**.

⁴⁰ V. Ojakäär, *Omad viisid võõras väes*, lk 439 jm.

⁴¹ A. Mirek, *Harmonika*, lk 246

⁴² Teatri- ja Muusikamuuseumi arhiiv

⁴³ V. Ojakäär, *Omad viisid võõras väes*, lk 451

⁴⁴ V. Ojakäär, *Omad viisid võõras väes*, lk 461

⁴⁵ Vapsid olid 1930. aastate I poolel Eesti opositsiooniline rahvaliidumine, mis vastandus parlamentaarsele demokraatiale. Vapside juhtkond arreteeriti 1935. L. Vahre, *Eesti rahva lugu*. Tallinn, 2005

Punaarmee lähenedes 1944 viidi läbi saksa sundmobilisatsioon. Georg Metssalu mäletuste järgi võeti kõik “Puhkuse ja elurõõmu” tegelased kindralinspeksiooni juurde meelelahutusrühma. Rühmaülemaks määrati Robert Salong, kellest tehti korrapealt leitnant, mehed said mundrid. Rühm määrati resideerima Viljandisse, kust korraldati väljasõite esinemisteks.⁴⁶

Robert Salong ja Viktor Ignatjev rindebrigadis, 1944 (foto V.Ojakääru raamatust “Omad viisid võõras väes”)

Ülejäänud II maailmasõja ajal Eestis tegutsenud ansamblid piirdusid mänguga restoranides. *Gloria Kapelle* kõrval oli üheks parimaks ansambliks *Rütmiline Kuus*, kus akordioni mängis Valter Kallas. Ansambel tegutses algul Draamakeldris, hiljem aastal 1944 kohvikus Kultas. Sekstett oli hea tasemega ja esines mõne kuu jooksul kord nädalas ka raadios. Suvel 1942 korraldas sekstett ringreisi Lõuna-Eesti linnades, kuhu võeti kaasa 4 akordioni. Improviseeritud akordionikvartetis mängisid ansambli liikmed **Valter Kallas, Uno Veenre, Eduard Rägo ja Endel Annus**.

Tallinna Ringhäälingu tantsuorkester kandis saksa okupatsiooni ajal nime *Tanzkapelle des Landessenders Reval*. Selles mängis akordioni **Konstantin Paalse**, kes võitis kuulajate poolehoiu ka solistina, esinedes stuudiokontsertidel ja avalikel õhtutel.

1944. aastal, nõukogude vägede lähenedes Eestile, põgenesid paljud vene võimu eest.⁴⁷ **Leo Taube** pidi koos saksa meelelahutuse rindebrigadiga taganema Saksamaale. Läbi Saksamaa sõjapõgenike laagri jõudis **Leo Taube** koos abikaasaga lõpuks USA-sse.

Robert Salong, kes oli paberite järgi saksa armee leitnant ja meelelahutusliku rindebrigadirühma juht, lahkus 1944 koos paljude eestlastega üle mere laevaga Rootsi, kuhu jäi peatuma mõneks aastaks. Rootsi-aastail osales Robert Salong Skandinaaviamaade akordionistide konkursil 1947. ja 1948. aastal ning tuli mõlemal korral võitjaks. Esimest võitu kajastakse Rootsi ajalehe eestikeelse

⁴⁶ V. Ojakäär, *Omad viisid võõras väes*, lk 280, 281

⁴⁷ Pagulaste arvukus hinnatakse umbes 65 000, nende seas suur osa Eesti kultuuritegelastest. L. Vahtre, *Eesti rahva lugu*. Tallinn, 2005, lk 210

⁴⁸ Eesti Rahvusraamatukogu arhiiv

Rütmiline Kuus Ringhäälingus 1942. Vasakult Eduard Rägo, Karl Aavik, Uno Veenre, Valter Kallas, Harald Schmeidt, Endel Annus (TMM arhiiv)

vahelehe⁴⁸ artiklis “Skandinaavia bajaanimeistri R. Salongi kontsert Stockholmis”⁴⁹: *Laupäeval, 1. märtsil kell ½ 8 õhtul toimub Medborgarhuseti suures saalis äsja Göteborgi võistlusel Skandnaavia parima bajaanimängija tiitli võitnud eestlase Robert Salongi esmakordne kontsert Stockholmis. /.../ Kuna see on bajaanivirtuooosi esmakordne esinemine laiemale eesti publikule, siis kujuneb see ühtlasi austusavalduseks R. Salongile, kes on suutnud võita nii suurt tähelepanu rootsi avalikkuses. Kontserdi kavasse on võetud meisterlikumad palad, millede virtuoosliku täitmisega R. Salong võitis ka Skandinaaviamaade parima bajaanimängija tiitli. (“Stockholms – Tidningen” 23.02.1947) Kontserdist võtsid osa ka eesti ooperilauljad Els Vaarman, Eedo Karrisoo jt. Rootsi-aastail osales Robert Salong pagulaseestlaste üritustel. Ajaleheartiklis⁵⁰ “Kunstnikud ebatavaliste pillidega” kirjutatakse kuulsa eesti kontrabassimängija Ludvig Juhti esinemise kõrval ka Robert Salongist: *Harmoonika on külaromantika ja talgutralli pill. Kuid Vilsandi mees Robert Salong on oma mängu omal pillil viimistlenud esitamiseks kontserdilavalt. Tema repertuaaris on helindeid klassikult ja moodsa ilu akordeoni-komponistidelt kunstiküpses ja tehniliselt täiuslikus esinemises. Muidugi ei ole R. Salongi pill tavaline külaharmoonika, vaid täiuslik bajaan, peen itaalia meistri käsitöö. Sellel pillil on ta meid oma mänguga aastaid rõõmustanud. Nüüd siirdub ta Ameerikasse. Teist Salongi meile Rootsi ei jää. Kahjuks. Tõenäoliselt on tema lahkumiskontserdid viimased akordeonimuusika kontserdid eestlasile Rootsis...**

⁴⁹ Nuppakordioni nimetatakse sageli ekslikult bajaaniks.

⁵⁰ Daatumita ajalehe väljalõige, Tõnu Salongi kogu.

1948. aastal lahkus Robert Salong Rootsist USA-sse, oma sünnimaale⁵¹. Sell-est kirjutab üks välis-eesti ajaleht⁵²: *Bajaanivirtuoos Robert Salong jõudis 1. detsembril New Yorki. Oma reisil Gripsholmiga andis ta laeva pardal kolm kontserti, kaks reisijatele ja ühe meeskonnale. /.../ Kontserdid läksid menuga ja kuulajad oli vaimustatud. Meeskonna poolt kingiti kunstnikule mälestuseks hõbepokaal pühendusega ja hiigelkimbu lilledega. Reisijad pöörasid suurt tähelepanu eesti kunstnikule ja oma reisil pidi ta jagama üle 100 autogrammi. R. Salongi esimene kontsert New Yorgis toimus 28. detsembril (arvatavasti Eesti Haridusseltsi saalis New Yorgi eestlaste koosviibimisel⁵³).*

Edward Wodson artiklis ”Brilliant Work On Accordions Wins Applause”⁵⁴ märgib, et Dixie Dean Accordion Center’s toimunud akordionikonserdil mängis külalisartistina Robert Salong – kromaatilise akordioni Skandinaaviamaade tšempion 1947–48.

Robert Salong esinemas
Rootsis 1946
(Tõnu Salongi erakogu)

Robert Salongi kunagine mängupartner **Johann Lõhmus**⁵⁵ kutsuti peale sõda tööle algul Odessa, siis Kiievi ja alates 1948. aastast *Leningradi* Riikliku Filharmoonia I. kategooria solistik⁵⁶. Tema repertuaaris olid estraadi- ja klassikalise muusika palad. 1940.–1950. aastail peeti Johann Lõhmust üheks virtuossemaks mängijaks Venemaal. Tema viierealise nuppakordioni viie-sõrme- aplikatuur, mis omal ajal üle võetud Robert Salongilt, oli tol ajal Venemaal uudne ja eeskujuks mitmele vene bajanistile.⁵⁷

Teise maailmasõjaga lõppes ka esimene akordionimängu periood Eestis, kus uus pill oli tänu raadiokontsertidele võitnud rahva seas kiire populaarsuse⁵⁸ ning iseõppinud pillimängijad saavutanud arvestatava mängutaseme, mis lubas esineda ka “Estonia” kontserdilaval.

⁵¹ Vt peatükki Personaalia, Robert Salong

⁵² Vt peatükki Personaalia, Robert Salong

⁵³ Tõnu Salongi meenutus, 2008

⁵⁴ Daatumita ajalehe väljalõige, Tõnu Salongi kogu.

⁵⁵ Sageli “kohendati” Eesti nimesid tõlkimisel slaavi kirillitsasse, nt Juhannesest sai Juganes.

J. Lõhmuse nimi kirjutati Venemaal Jogann Lehmus.

⁵⁶ NSVL-s kehtis riiklik esinejate tasustamise süsteem tarifikkatsioonikomisjoni omistatud kategooriate järgi

⁵⁷ Venemaal oli levinud mängimine 4 sõrmeaga, st ei kasutatud põialt. J. Lõhmuse 5-sõrme-aplikatuuri püüdsid kohandada vene bajaanile A. Osokin ja M. Nižnikov. Viimase metoodiline ettekanne 1963. a Gnessinite instituudis ei leidnud tunnustust, autoril keelati “õpilasi eksitada” ning ta vallandati töölt. Lõhmuse printsüüpi järgis Boriss Tihhonov, 1960.-70. aastail tuntud mängija ja helilooja. A. Mirek, *Harmonika*. Moskva 1994, lk 246, 247

⁵⁸ Sõjaeelseil aastal oli Eestis registreeritud ligemale 99 000 raadiovastuvõtjat ehk 1 aparaat 11 elaniku kohta. V. Ojakäär, . Tallinn, 2008, lk 259

AKORDIONISTIDE TEGEVUS 1945 KUNI TÄNASENI

Sõjajärgse Eesti taastamistöodel pidi kaasa lööma kogu elanikkond ja selle kõrvale sobis akordionimäng igati meelolu hoidma.

Esimestel sõjajärgsetel aastatel sai veel mõnda aega jätkuda endine töö. Kuid üsna pea hakkasid elu järjest enam määrama Nõukogude Liidu kommunistliku partei poliitbüroo ja NKVD. Kompartei peaideoloogi A. Ždanovi⁵⁹ algatatud üleliiduline kultuuripoliitika ja kampaania “läänelike mõjutuste” vastu kunstis viis kultuuritegelaste represseerimiseni ning ideoloogilise tsensuurini loomingu. Džäss, mis hiljuti oli veel lubatud, sattus 1940. aastate lõpul põlu alla. Saksofon ja akordion kuulutati kodanlikeks pillideks ja vaenuliku ideoloogia kandjaks. 1950. aastate teisel poolel, peale riigipea Jossif Stalini surma, paranes olukord tunduvalt, ka džässmuusika lubati lavadele tagasi.

1944. aastal asutatud *Eesti Raadio džässorkestris* (juhatas Rostislav Merkulov) mängis I akordioni **Konstantin Paalse** ja II akordioni **Viktor Ignatjev**. Aeg-ajalt võttis akordioni kätte ka tromboonimängija Guido Neeme. 1949 sai orkester uue nime *Eesti Raadio Estraadiorkester*. Koosseisu muutmiseiga koondati akordionimängija koht. Seejärel töötas Konstantin Paalse muusikuna restoranides Du Nord (Rataskaevu 3) ja Tartu (Tartu mnt 6).

Eesti Raadio džässorkestris tegutses mõnda aega ansambel *ER sekstett* (ka *ER Rütmiikud*). Endisel *Six Swingersi* koosseisul põhinev sekstett (akordionil **Uno Elts**) esines peamiselt raadiosaadetes.

Eesti NSV Riikliku Filharmoonia džässorkestrit (asutatud 1944) juhatas Vladimir Sapozhnik. Akordioni ja kitarrimängis seal **Valter Kallas**, kes aasta hiljem siirdus tööle kohvikumuusikuna. Pedagoogilise hariduse saamiseks õppis ta akordioni Leopold Vigla juhendamisel Tallinna Muusikakoolis, mille lõpetas 1955.⁶⁰ Pärast Valter Kallast mängisid filharmoonia orkestris akordioni **Genadi Podelski**, **Väino Saviauk** ja orkestri arranžeerija, mitmekülgne pillimees **Voldemar Tammel**⁶¹. Orkestri tegevus lõpetati juhtkonna otsusega novembris 1948.

1951. aastal loodud ENSV Riikliku Filharmoonia estraadiorkestris (mida juhatas Erich Kõlar) mängis akordioni **Arne Oit**, kes esines orkestri kontsertidel ka akordionisolistina.

⁵⁹ Andrei Ždanov (1896–1948), üks kommunistliku partei juhte. NKVD - NSV Liidu Siseasjade Rahvako-missariaat.

⁶⁰ Valter Kallas suri ootamatult 1958. V. Ojakäär, . Tallinn, 2008 lk 175

⁶¹ Voldemar Tammel töötas sõjajärgseil aastail Tallinna ja Pärnu restoranides, veidi enne 50. sünnipäeva hukkus autoõnnetusel. V. Ojakäär, . lk 176

Viktor Ignatjev, Uno Elts ja Konstantin Paalse keskтуру rajamisel 1947 (Tatjana Paalse erakogu)

Valter Kallas "Estonia" teatri taastamistöödel, sügis 1948 (TMM arhiiv)

Gennadi Podelski, Uno Naissoo ja Arne Oit pillidega 1. mai paraadil 1948 (TMM arhiiv)

Raimond Valgre oli eluaeg olnud pillimees ja nüüdki nimetas end tagasihoidlikult arranžeerijaks, mitte heliloojaks. Muusikaõpingud Tallinna Konservatooriumis jättis ta pooleli. Jaanuaris 1947 korraldati Tallinnas Laia tänava Noorte Majas, kus Valgre orkestris kaasa mängis, tema helitööde õhtu. Varsti sattusid Valgre foksi- ja tangorütmis laulud aga põllu alla. Raimond Valgre viimane töökoht oli Pärnu Rannakohvikus. Ta suri 1949. aasta 31. detsembril kõigest 36-aastasena.⁶²

Uno Elts töötas 1944–1947 Eesti Raadios akordionisolistina ja alates 1947. aastast asus tööle Eesti Riikliku Filharmoonia solistina, olles ühtlasi kontsertbrigaadides kontsertmeisteriks. Tema esituses kõlasid näiteks Rubinsteini pala "Toredoor ja andaluuslanna", Hatšaturjani "Möökade tants" ja "Põimik nõukogude lauludest"⁶³. Seoses käevigastusega vahetas Elts eriala ja mängis alates 1960. aastast filharmoonia kvartetis kitarri (akordion – Arne Oit, klarnet – Jaan Kornel, kontrabass – Heinrich Keskküla) ning alates 1965. aastast töötas raadiosaate "Rameto" toimetuses.

Akordionimängijate perre, kes omandasid mänguoskuse omal käel, olid lisandunud uued nimed – tulevased kuulsad laululoojad **Uno Naissoo** ja **Arne Oit**. Väärrib imetlust nende julgus ja fanatism viljelda džässmuusikat neil süngel aastail. Uno Naissoo alustas akordioniga leiva teenimist sõja lõpul 16-aastasena Pärnu "Endla" teatri tantsuansambelis. Kuigi nooruke mängija teadis algul vaid raadiost kuulnud saksa lugusid, jõudis ta oma entusiasmiga kolme aasta jooksul džässikolleegidest kaugele ette. Arne Oit alustas akordionimängu 1946 Pärnu Rannakohvikus ja 1947 Tallinna restoranis Du Nord. Napisõnaline, veidi kinnine, kuid erilise huumorisoonega poiss "avanes" suvel 1948 Tartu Sini-mandria tantsuõhtul ning kasvas ansambelis *Rütmikud*⁶⁴ tolle aja eesti parimaks džässakordionistiks.⁶⁵ Arne Oit mängis akordioni hiljem ka Emil Laansoo ansambelis.⁶⁶

Arne Oit

1950. aastatega saab läbi andekate iseõppijate aktiivsem tegevus ning lavale tulevad esimesed professionaalset õpetust saanud akordionimängijad. 1950. aasta algul kasvatasid järelkasvu vastavatud akordioniklassid Tallinna ja Tartu Muusikakoolides. Et Tallinna Konservatoorium ja Tallinna Muusikakool asusid algul ühe katuse all⁶⁷, sündis 1952 maja keldri löökpilliklassis (kõrvaline koht džässi harastamiseks) kahe kooli õpilastest koosnev ansambel *Metroom*. Akordioni mängis seal 1953–1955 **Uno**

⁶² V. Ojakäär, lk 581

⁶³ Ülalmainitud esinemised toimusid augustis 1952 Tallinna, Pärnu ja Tartu oblastis, estraadibrigaadi *Laul ja huumor* koosseisus.

⁶⁴ Svingsekstett *Rütmikud* tegutses aastail 1947–49 koosseisus Erich Kõlar, Vallo Järvi, Valter Ojakäär, Gennadi Podelski, akordionil Arne Oit ja Uno Naissoo kontrabassil V. Ojakäär, lk 255, 327

⁶⁵ V. Ojakäär, lk 216, 217

⁶⁶ 1954 alustanud *Emil Laansoo ansambel* tegutses paarkümmend aastat koosseisus: Arne Oit (akordion), Emil Laansoo (kitarr), Alfred Sikk (klarnet), Aleksis Avasalu (kontrabass), Samuel Saulus (flööt), Elmar Kruus (trumm), Kalju Terasmaa (vibrafon) ja Peeter Saul (klaver). Repertuaaris maailma raadiojaamadest püütud moelood ja eesti heliloojate looming.

⁶⁷ Natsionaliseeritud elumajas Kaarli pst 3

Arro. Peale Uno Arro siirdumist akordioniõpingutele Moskvasse⁶⁸ jätkas *Metronoomis* **Venda Tammann** (1955–1962). Ansambel esines sekstetina⁶⁹ Moskvas VI ülemaailmsel noorsoo- ja üliõpilasfestivalil 1957 (enne läbis ansambel edukalt vabariikliku konkursi). Moskvas saavutas sekstett levimuusika kategoorias II koha. 1959 osales ansambel VII Tallinna džässifestivalil. Põhikoosseisust moodustati ka mitmeid väiksemaid kooslusi, mis sageli esinesid raadio- ja telesaadetes. 1962 lõpetas ansambel tegevuse seoses liikmete sh ka Venda Tammanni kontserttegevuse laienemisega. Uno Naissoo ja Arne Oit pühendusid aga enam loomingulisele tööle.

Siinkohal mainiks veel **Heldur Jakonit**, kelle trio osales 1964. aastal XI Tallinna džässifestivalil.⁷⁰

1960. aastatel kirjutati esimesed originaalteosed akordionile, autoreiks eesti heliloojad Uno Naissoo, Erich Jalajas jmt. Esitajateks olid enamasti Venda Tammann, Heldur Jakon, duo Jaan Sommer – Vello Karu. Aastal 1962 kõlas Eesti Raadio Valges saalis Uno Naissoo „Kontsert-fantaasia akordionile ja orkestrile“ esiettekannet, akordionisolist Venda Tammann. Heldur Jakon plaadistas Erich Jalajase „Viis eesti tantsu“ ja Teema variatsioonidega eesti rahvalaulule „Meil aiaäärne tänavas“.

1960. aastail anti välja mitu akordionile seatud palade kogumikku: Arne Oit koostas noodisarjad „Kutse tantsule“ ja „Tantsurütmis“ ning Gennadi Podelski „Muusikat tantsuks“. Kogumikud sisaldasid palju tolle aja lääne heliloojate moelugusid.

Venda Tammanni kontserditegevus laienes: muusikaline maitse ja peenekooline esitus tegid temast rahva seas populaarse akordionimängija, kes esines sageli raadios ja televisioonis solistina kui ka Emil Laansoo instrumentaalansambli ja Eesti Raadio estraadiorkestri saatel.

Heldur Jakon, kes esines samuti raadios nii solistina kui Emil Laansoo ansambli saatel, huvitus kerge muusika kõrval järjest enam nn tõsisemast reperuaarist. Lisaks Erich Jalajase teosele „Viis eesti tantsu“ on ta salvestanud raadios nt Bach-Kabalevski „Oreliprelüüdi“, seade N. Paganini teosest *Carnevale di Venezia*, op. 10 jm. 1970. aastate algul sai Heldur Jakon esimese meloodiabassidega

Metronoom 26. juulil 1955, vasakult: Hillar Kareva, Kalju Terasmaa, Uno Arro, Aino Lõhmus, Aleksander Rjabov, Theas Kipso (Kalju Terasmaa erakogu)

Metronoom vasakult: Samuel Saulus, Aleksander Rjabov, Venda Tammann, Kalmer Tennosaar, Uno Loop, Hillar Kareva (Venda Tammanni erakogu)

Venda Tammann

akordioni Eestis ning pühendus polüfoonilise muusika mängimisele. Kahjuks ei lubanud nõrk tervis tal avalikult esineda.

1960. aastate keskel alustas koosmängu duo **Jaan Sommer – Vello Karu**, kelle esituses on säilinud Eesti Raadio fonoteegis ligi 30 pala. 12 aasta jooksul salvestatu hulka kuuluvad näiteks V. Ignatjevi „Tango“, P. Süda „Ave Maria“, W. Kulpowicz „Veenvalt“, V. Konjajevi „Kontsertpala“ jm.

⁶⁸ Uno Arro õppis Gnessinite nim. Instituudis Moskvas, kuid seoses käevigastusega õpingute ajal loobus edasisest kontserttegevusest solistina.

⁶⁹ Ansambli koosseis: Aleksander Rjabov, Samuel Saulus, Venda Tammann, Uno Loop, Kalju Terasmaa ja Hillar Kareva. Vokaalsolistid olid Heli Lääts ja Kalmer Tennosaar. Ansambli kunstiline juht - Uno Naissoo, kes koostas ja arranžeeris kava.

⁷⁰ Tallinna džässifestivalid (1949-1967) said alguse tänu Uno Naissoo ja Swing Clubi initsiatiivile. V. Ojakaar, Tallinn, lk 345 jm.

1960. aastate keskel, „Hruštšovi sula“ ajal, hakkasid vähehaaval avanema ukсед läände. Avati Tallinna–Helsingi laevaliin ning esimese soome akordionistina külastas Eestit **Veikko Ahvenainen**. Paar aastat hiljem tuli Veikko Ahvenainen turistina taas Eestisse koos **John Molinari** ja tema pojaga. Tolle aja reeglite kohaselt oli neil võimalik väljaspool Goskontserti esineda vaid nn „kohtumisõhtu töölisnoortega“ raames.

Kui määrav oli tol ajal Moskva luba, näitab fakt, et 1967. aasta üledukas rahvusvaheline Tallinna džässifestival jäi ootamatult viimaseks ning järgmine džässifestival sai toimuda alles 1982. aastal *Tudengijazzi* nime all.⁷¹

1970. aastatel oli tuntuim akordionimängija Eestis endiselt **Venda Tammann**. Eesti NSV Riikliku Filharmoonia solistina esines Venda Tammann väga palju ka teistes NSVL vabariikides ja välismaal.

Ühest Kaug-Ida reisist koos ansambel „Lainega“ meenutab ta järgmist: *peale õhtust kontserti Habarovski Filharmoonias pidime jõudma kiirelt rongile, et sõita põhja poole Tsektomõni. Filharmoonia autosse mahtus korraka vaid 2-3 inimest ja oli selge, et kõik ei jõua õigeks ajaks rongijaama. Appi tulid kontserti kuulunud eesti sõduripoisid, kes liikuva rongi peale hüpates tõmbasid hädapidurit, et viimaseid tulijaid peale aidata. Valju venekeelse sõimu taustal selgus, et ülejäänud seltskond koos piletitega oli jäänud jaamahoonesse ootama ning pidi omakorda järgmise kiirrongiga järele kihutama. 6–7 tunni pärast tähistati Birobidžani linnas šampusega õnnelikku kokkusaamist. Hädapiduri tõmbajad aga said 5 päeva kartsa.*

Tammann asutas trio koosseisus **Venda Tammann** (akordion), **Riho Mägi** (tuuba) ja **Riho Joonase** (trumm). Omanäoline trio esines sageli raadios ja TV-s ning nende mäng on salvestatud telefilmile ja mitmele LP-plaadile.

1970. aastate II poolel alustas solistikarjääri Henn Rebane, kes järgmisel kümnendil paistis silma tol ajal Nõukogude Liidus haruldasel süntakordionil ja elektroonilise M.I.D.I.–süsteemiga akordionil esinedes (vt peatükk *Pillid ja meistrid*).

Akordionirepertuaar sai neil aastatel täiendust Anti Marguste, Lembit Veevo, Gennadi Podelski, Erich Jalajase ja Olev Sau sulest.

1980. aastate silmapaistvamaid sündmusi oli 1982. a Tallinna Konservatooriumi üliõpilaste initsiatiivil toimunud *Tudengijazz*. Seal osales akordionimän-

Kontsert „Marati“ töötajatele. (Venda Tammanni erakogu)

Tutvumine õmblustoodete kombinaadi „Marat“ tööga, vasakult Veikko Ahvenainen, John Molinari, Venda Tammann ja J. Molinari junior.

Duo Vello Karu–Jaan Sommer televisioonis, intervjuueerib Hardi Tiidus (Jaan Sommeri erakogu)

Trio Riho Joonase–Riho Mägi–Venda Tammann (Venda Tammanni erakogu)

gijana toonane tudeng Tiit Kalluste. Tema esinemine tekitas (sh ajakirjanduses) elavat vastukaja. *Tudengijazz* kujunes iga-aastaseks traditsiooniks. Hiljem kasvas sellest välja tänapäeva Euroopa üks arvestatavamaid džässifestivale *Jazzkaar*, kus ükski festival ei möödu akordionistideta (n Richard Galliano, Kimmo Pohjonen jt, vt www.jazzkaar.ee).

Henn Rebane andis välja 2 LP-d (1985 ja 1987). Tema initsiatiivil toimusid esimesed Eesti rahvusvahelised akordionifestivalid Rägaveres 1987 ja 1989. Esimesel festivalil oli osavõtjaid 75. Eriti laiahaardeline oli 1989. aasta festival, kus peaesinejateks olid Franc Marocco, Varssavi kvintett, Aleksander Skljarov ja Vladimir Čuchran.

Jaan Sommer oli rahvatantsuansambli *Leigarid* kõrval *Viru varietee folkansambli* muusikaline juht ja orkestrant. Ansamblistesse kuulusid oma ala tip-

⁷¹ 1968 nõukogudevastased meeleavaldused Prahast mõjutasid ka NSVL sisepoliitikat.

partistid nagu Uno Loop, Rein Karin jt. Ansambel salvestas tihti Eesti Raadios, kuid esineti ka väljaspool Nõukogude Liitu (Filipiinid, Maroko).

1990. aastatel oli endiselt laiahaardeline **Henn Rebase** tegevus. 1991. aastal toimus tema ja Pärnu Linnavalitsuse eestvedamisel rahvusvaheline Pärnu akordionimuusikafestival.

Neil aastail toimetas ta akordioniteemalisi raadiosaateid: iganädalased otsesaated „Avameelselt akordionist” (1994–1997) ning „Sillerdavad klahvid” (1997–2005) ja akordioniteemalised saated „Klassikaraadios” alates 1997.

Henn Rebane koos Venda Tammanni ja Arne Haasmaga asutasid aastal 1994 Eesti Akordioniliidu, Henn Rebasest sai põhikirja looja ja esimene president 1995–1997.

Rebane andis välja ka oma esimesed noodikogumikud: “Minu akordion” (1995, sisaldab akordionipalu nooremale kooliastmele) ja “Polüfoonia album akordionistidele” (1997). Lisaks kuulusid tema esinemiste hulka *New Folk Duo* kontserdid koos kitarrist Robert Jürjendaliga.

Koostöös viuldaja Tõnu Raadikuga ilmus CD “Virvatuled”.

Tiit Kalluste tegi koostööd Eesti juhtivate džässmuusikutega ja tema tegevus selles vallas leidis üha suuremat kõlapinda. Ta moodustas oma džässkvinteti koos Villu Veski, Ain Vartsi, Taavo Remmeli ja Toomas Rulliga, kes esines nii omamaistel kui lähiriikide džässilavadel, muuhulgas korduvalt Soome suurimal akordionifestivalil Sata-Häme Soi. 1992 andis kvintett välja salvestuse „Swing Accordion“ (MC) Hiljem nimetati ansambel ümber *Tiit Kalluste Jump Bandiks*.

1998 tõusis Eesti džässakordioni maine uuele tasemele, kui Kalluste koos saksofonist Villu Veski ja andis välja autoriplaadi „Põhjala saarte hääled“. Sellele on saatesõnad kirjutanud tollane Eesti Vabariigi president Lennart Meri, ühtlasi kirjanik ja filmimees. Eesti Klassikaraadio hääletus tõstis CD aasta paremuselt teiseks salvestuseks Arvo Pärdi “Kanon Pokajaneni” järel. Omanäoline ja isikupärane helikeel ning tavapärasest suuresti erinev pillikäsitus tõi kaasa rahvusvahelise huvi ja arvukaid esinemispakkumisi kodus ja välismaal. CD muusikat on kasutatud ka mitmetes Eesti ja välismaistes tele- ja kinofilmides. 2002 ilmus sellele järg CD „Põhjala saarte hääled II” näol, kus osalevad tuntud muusikud Soomest ja Lätist.

Raivo Tafenau, keda tuntakse küll eelkõige saksofonistina, kasutas oma mitmetes projektides värvipillina akordioni ja tegi akordionistina kaasa mitmel levimuusika salvestustel.

Džässakordionistidena astuvad neil aastail esmakordselt publiku ette uued noored talendid, G. Otsa nim Tallinna Muusikakooli lõpetanud **Allan Jakobi** ja **Jaak Lutsoja**.

Festival *Jazzkaar* 1999 korraldas nelja Eesti juhtiva džässakordionisti – Tiit Kalluste, Raivo Tafenau, Allan Jakobi ja Jaak Lutsoja ühise kontserdi.

2000. aastate alguses arenes hoogsasti rahvusvaheline koostöö. 2004. aastal võeti Eesti Akordioniliit vastu Rahvusvahelise Akordioniassotsiatsiooni (CIA) täisliikmeks. Eestis esinesid paljud välismaa akordionimängijad nagu Matti Rantanen, Frode Haltli, Kimmo Pohjonen, Mika Väyrynen, Richard Galliano jpt.

Võimalused avardusid. **Tiit Kallustel** tekkis huvi tango ja džassi helikeele ühendamise vastu. Pärast reisi Buenos Airesesse 2002 algas tema koostöö Argentiina ühe tuntuma džässtrummari, tangokuninga Astor Piazzolla pojapoja Daniel Pipi Piazzollaga. Koos viimasega andis veebruaris 2003 Villu Veski ja Tiit Kalluste tangosekstett ülimenukad kontserdid “Vanemuise” ja “Estonia” kontserdimajades. Kontserdi salvestusest on välja antud CD „Mi tango en Buenos Aires“ ja DVD „Tango Nuevo“. Viimast on meedias nimetatud Eesti esimeseks džassi-DVD-ks.

Aprillis 2005 leidis aset tangosekseti Euroopa ringreis. Selle raames toimus kontsert “Jazz'n' Tango” ka *Jazzkaare* festivalil Sakala pealaval, löökriistadel taas Daniel Pipi Piazzolla.

Henn Rebane täiendas eesti akordionimuusika repertuaari, andes välja mitu omakirjutatud akordionipalade kogumikku nagu “5 eesti tantsu” (2001), “Akordionalbum” (2004), “Lastealbum akordionile” (2005). Neid kogumikke kasutatakse sageli lastemuusikakoolide töös. Samuti oli üliviljakas Henn Rebase interpreeditöö – koos kogumike juurde kuuluvate plaatidega ilmus 2000. aastate algul 7 CD-d, neist neli sisaldab omaloomingulisi soolopalu.

Allan Jakobi teeb aastast 2000 koostööd kitarrist Tiit Petersoniga (kava “Tangoballett”), jätkub koostöö ansambliga *Elavad klassikud*.

Olari Elts, Erki-Sven Tüür ja Mika Väyrynen, 2007

Jaak Lutsoja osaleb *Oleg Pisarenko Trios* ja ansamblis *Karavan* aastast 2001. Mitmekülgse muusikuna osaleb ta erinevates kammermuusika projektides džässmuusikast nüüdismuusikani.

Aastast 2007 tegutseb *Akordion Super Trio* koosseisus Allan Jakobi, Jaak Lutsoja ja

Henn Rebane, mis mängib virtuosset, improvisatsioonilist ja klassikalist muusikat.

Akordionalase kontserttegevuse akadeemilist suunda Eestis hakkavad edendama **Küllli Kudu, Signe Vainu ja Sirje Mõttus**.

Küllli Kudu on toonud esiettekandele mitmete eesti noorte heliloojate teoseid (nt Lauri Jõelet, Mirjam Tally, Timo Steiner, Malle Maltis, Kairi Kosk).

Pikem loominguiline koostöö on sidunud teda trioga koosseisus Heli Reimann (saksofon), Külli Kudu, Taavo Rimmel (kontrabass) ning viimastel aastatel trioga koosseisus Urmas Vulp (viul), Külli Kudu ja Heiki Mätlik (kitarr).

Sirje Mõttus alustab kontserttegevust 2005. aastal. Ta osaleb mitmes koosseisus nagu duo koos metsosopran Triin Ellaga ja trio koos Kristi Mühlingu (kannel) ja Tarmo Johannesega (flööti).

Uno Naissoo 1962 kirjutatud *Kontsert-fantaasiale* tekkis järg eesti helilooja poolt alles 45 aastat hiljem. 21. oktoobril 2007 peale maailmaesiettekannet Soomes Turus, esitati Tallinnas "Estonia" kontsertsaalis Erki-Sven Tüüri Kontsert akordionile ja orkestrile "Prophecy". Solist oli Mika Väyrynen, Eesti Riikliku Sümfooniaorkestrit dirigeeris Olari Elts.

Jazz'n'Tango Jazzkaare Sakala laval 24. aprill 2005

AKORDIONIÕPETUSE ARENG ALG- JA KESKASTME MUUSIKAKOOLIDES

Eestis pandi süstemaatilisele muusikaharidusele alus 1919 kui avati Tallinna ja Tartu Kõrgemad Muusikakoolid. Peale II maailmasõda avati Eestis vastavalt üleliidulisele muusikahariduse programmile lastemuusikakoolid, keskeriharidust andvad Tartu ja Tallinna Muusikakoolid ja kõrgharidust andis Tallinna Riiklik Konservatoorium (praegune EMTA). Selleks ajaks oli akordion saavutanud laia populaarsuse ning akordionimängijate ja -pedagoogide õpetamise järele oli tekkinud suur vajadus.

Lastemuusikakoolid 1945.-1960. aastatel.

Lastemuusikakoole nimetati algul muusikaalgkoolideks, alates õppeaastast 1949/50 lastemuusikakoolideks (LMK) ja 1991. aastast muusikakoolideks (MK). Sügisel 1945 saabusid esimesed juhendid õppetöö korralduse kohta (vastuvõtmise kord, õppekavad)⁷².

Viljandi Muusikaalgkooli vastuvõtueksamitele 19. jaanuaril 1945 oli registreerunud 150 soovijat. Nende seas oli nii lapsi kui ka täiskasvanuid (üle 20-aastasi), sest taheti "võimaldada muusika õppimist ka vabrikutöölisele ja ametiskäijatele noortele."⁷³ Õppimistingimused olid esialgu rasked, kõige rohkem kimbutas külm. Esimesel talvel ei saadud kütet ja ruumid olid töötamiseks sageli kõlbmatud. Õpetajad andsid seetõttu sageli tunde kodus. Akordioniõpetusele Viljandis pani aluse tunnustatud pillimees ja laulude looja Ernst Teder.

Tartu Muusikaalgkool (praegune Tartu I Muusikakool) asutati 1944. aastal. Esimeseks akordioniõpetajaks oli **Anatoli Žukov**. Alates 1957 töötas koolis ka Ülo Lille. 1962 tuli tööle **Vello Lauring** ja 1964 **Mai Sõõro**.

Ülo Lille asutas akordioniansambli *Hanuri* koosseisuga 7 akordioni, löökriistad, vibrafon ja soolokitarr. Ansambel esines ETV-s, paljudes Eesti linnades, Moskvas avalikul kontserdil ja üleliidulises televisioonis, osales edukalt konkurssidel ja ülevaatusel. Ansambli tegevus lõppes 1987.

1997 alustas Tartu MK-s Ülo Lillese juhendamisel tegevust akordionitrio (koosseisus Lilia Tsakuhhina, Maido ja Kaido Parv). Samal aastal osales trio akordionistide konkursil Castelfidardos Itaalias, kus saavutas 4.-5. koha. Konkursil

⁷² Eesti oli nüüd Nõukogude Liidu koosseisus. Üleliidulised õppekavad töötati välja NSVL Kultuuriministeeriumi metoodilise kabineti poolt.

⁷³ Viljandi MK interneti koduleheküljelt (<http://viljandimuusikakool.ee>) 2007

solistina osalenud 14-aastane Ingmar Otsing (õp. Vello Lauring) tuli 10. kohale. Trio esines muuhulgas ka Moskvas, Lätis, Rootsis, Taanis, Soomes, Saksamaal ja Itaalias. 1999 sai triost kvartett (lisandus Ingmar Otsing). Kvartett esindas Eestit akordionifestivalil Ikaalises Soomes 2000 ja osales noorte interpretide konkursi "Con Brio" lõppvoorus. Sama aasta lõpul viidi läbi ka heategevuskontsertide sari Eesti kirikutes. Mais 2001 ja augustis 2002 toimus kvarteti kontserdireis Saksamaale. Koos Rahvusooper Estonia solisti Aare Saaliga esineti kontsertidel Tartus, Pärnus ja "Estonia" Talveaias.

Kvartett on välja andnud helikasseti ja CD plaadi. Repertuaaris olevate palade seaded on teinud Ülo Lilles ja projektide korraldaja oli Vello Lauring. Kvarteti tegevus lõppes aastal 2000 Ingmar Otsingu haiguse ja surma tõttu.

Pärnu Muusikaalgkool asutati aastal 1945 ning alates 1947. aastast õpetatakse seal ka akordioni. Esimese õpetajana asus tööle **Artur Aola**, kes töötas koolis kuni 1972. aastani⁷⁴. Tuntumad õpilased: **Venda Tammann, Heldur Jakon, Vello Karu**.

Artur Aola

Valter Ojakäär: „Trombonist A. Aola märkimisväärsed tulemused akordioniõpetajana olid üllatavad, sest ta ise polnud sel pillil mingi virtuoos. Ent muusikuna, kes ei rahuldunud libisemisega pealispinnal, oskas ta kasvatada oma parimatest õpilastest tõelised meistrid. Tema tegevus ei piirdunud ainult õpetamisega. Ta juhatas puhkpilli- ja sümfooniaorkestrit (ka Pärnu traditsioonilistel suvekontsertidel), samuti enda asutatud akordionistide orkestrit. Tema sulest on pärit käsikirjad muusika elementaarteooriast ja Pärnu Lastemuusikakooli akordioniosakonnast, lõpetamata jäi kahekõitelisena kavandatud akordioniaabits.⁷⁵

Hiljem on Pärnu LMK-s akordioni õpetanud **Helianta Vabi, Alta Tõnisson, Helju Aarma, Leonid Liiberg, Helle Levandi, Reet Nurming ja Aleksei Krõškin** (bajaan). Reet Nurmingu käe all alustas muusikuteed Raivo Tafenau⁷⁶, tänaseks eesti üks hinnatumaid džäss-saksofoniste.

⁷⁴ Artur Aola (1912–1986) töötas enne „Endla“ teatris tromboonimängijana, asutas Pärnus esi7mese isetegevusliku sümfooniaorkestri. 1951. aastal lõi ta esimese akordionistide orkestri. 1961.–1974. aastani juhatas sümfooniaorkestri eeskujul loodud akordioniorkestrit koos löökpillidega. Orkester esines palju. Suurim saavutus oli Viljandi vabariikliku isetegevuslike sümfooniaorkestrite ülevaatuses I koht.

⁷⁵ Valter Ojakäär, Omad viisid võõras väes, lk 476

⁷⁶ Raivo Tafenau (sünd 1963) õppis akordioni Pärnu LMK-s (õp Reet Nurming) ja G. Otsa nim Tallinna MK-s (õp Venda Tammann). Akordionil on välja antud CD *Kutse tantsule nr 1* (Raivo Tafenau & Tiit Kalluste).

Ansambel *Hanuri* 1972, esireas keskel õp Ülo Lilles

Tartu Muusikakooli ansambel aastal 2000, vasakult: Ingmar Otsing, õp Vello Lauring, Maido Parv, Lilia Tsakuhhina, õp Ülo Lilles ja Kaido Parv.

Rakvere Muusikaalgkool avati 1945. Kool asus ühes hoones korteritega ja kuna klasse oli vähe, toimusid mitmed tunnid õpetajate pool kodus. Kevadel, õppeaasta lõpul, kontrolliti õpilaste teadmisi lisaks muusikale ka vene keeles ja NSVL konstitutsioonis. Õpetajatele korraldati töö kõrval poliitloenguid ja õpiti partei ajalugu, samuti pidi koostama referaate Stalini ja Lenini teostest. Kuid kõigele vaatamata tehti hoolega tööd, korraldati kontserte ja käidi ekskursioonidel⁷⁷.

Akordioniõpetusega alustati 1947, esimene õpetaja oli **Siegfried Säga**, tema esimene lõpetaja omakorda Juta Eesmaa (hiljem Kirs).

1957. aastal tuli Siegfried Säga asemele õpetama Tallinna Muusikakooli äsja lõpetanud **Väino Steinberg** (ühtlasi kooli direktor 1963-1979). 1958 lisandus **Heiki Patune** (töötas koolis kuni 2000. aastani). Akordioniõpilased osalesid ka kooliorkestris, mis koosnes kõikidest õpitavatest pillidest ning mida juhatas kooli esimene direktor, legendaarne Jaan Pakk.

Valga Laste-Muusikakool asutati 1949. aastal ENSV Kunstide Valitsuse 27. augusti käskkirjaga vabariikliku lastemuusikakoolide võrgu laiendamise käigus.

Valgas ei tulnud kooli rajada tühjale kohale, sest juba 1922 oli asutatud Valga Muusikakool.

1945–49 kandis muusikaõpe Valgas üldnimetust Valga Muusika Üldhariduslikud Kursused, juhatajaks Albert Puusta (1945–1970), kes oli Tartu Muusikakoolis õppinud orelit, kompositsiooni ja trompetit. Teadaolevalt alustas **Albert Puusta** peatselt ka akordioni õpetamist ning varsti tulid tööle tema õpilane **Silvia Lindmäe** (1953-1956) ja **Endel Väär**, erialalt puhkpillimängija (1956–1978). Esimese kutselise akordioniõpetajana alustas tööd Tartu Muusikakooli lõpetanud Lilja Nikkareva, kes Valga muusikakoolis oli Silvia Lindmäe õpilane. 1960. aastail töötasid koolis veel **Luule - Miralda Kallasse**, **Ants Puusta**, **Helle Karja ning Ants Laos**, viimased jäid koolitööle pikemalt.

Tallinna Laste-Muusikakool asutati 1949 ja see asus algul Tallinna Riikliku Konservatooriumiga ühes majas Suvorovi puisteel (praegu Kaarli pst). Õpetaja **Leopold Vigla** kõrval said akordioniõpetajateks muusikakooli II kursusel õppiv **Juta Eesmaa** (hiljem **Kirs**), **Helle Nuuma** ja bajaaniõpetajana **Betty Vald** (hiljem **Gordin**).

Sisseastumiskonkurss oli suur: 10-12 õpilast kohale. Koolil oli pille algul vähe - ainult üks „Krasnõi partizan“. 1960. aastatel toimus Tallinna Laululava ruumides Klingenthal akordionitehase näitus, mille lõppedes jäid pillid kohaliku

⁷⁷ Rakvere Muusikakool 60, Rakvere VR Kirjastus, 2005

Artur Aola 50. juubel õpilastega 26. detsembril 1962. Ülemises reas vasakult: Olav Kutsar, õp Artur Aola, Mihkel Kalbus, Helgi Olt (hiljem Ebber), Heldur Jakon. Alumises reas: Alda Somelar (Tõnisson), Helianta Päiv (Vabi), Retti Järvetson (Mikk), Helma Jantson (Urb), Venda Tammann ja Vello Karu.

Vasakult Tõnu Vihmaru, õp Reet Nurmning ja Raivo Tafenau. 1979.

Heiki Patune koos õpilastega 1968

Kultuuriministeeriumi käsutusse. Juta Kirsil tekkisid tänu keeleoskusele head kontaktid näituse esindajatega ning Kultuuriministeeriumi loal saigi tolle aja uus mudel, 96-bassiline resonaatoriga *Weltmeister* Tallinna LMK käsutusse. Kirjavahetus saksa meistritega kestis ligi 10 aastat ning tänu neile jõudis kooli ka uuem akordionirepertuaar, mida mujal vabariigis polnud. Hiljem, kui saksa akordion vahel ka kaubandusse jõudis, toodi Narva mnt pillipoest igal kaubakorral⁷⁸ 1-2 pilli üle tee kooli. Nii oli võimalik luua 40-liikmeline akordionistide orkester, kus kõik mängisid musta värvi *Weltmeister*-i pillidel.

Koolis töötas ka akordionide parandaja Väino Mäe.

Juta Kirs töötas Tallinna Laste-Muusikakoolis 40 aastat. Tema juures õppisid nt Nikolai Kravtsov, Lea Pikker, Allan Jakobi jpt. Koos Kuressaare kauaaegse akordioniõpetaja Heinz Armiga koostas Juta Kirs 1972. aastal Tallinna Pedagoogilise Instituudi tellimusel „30 kerget pala akordionile“⁷⁹.

Nõmme Laste-Muusikakool asutati aastal 1952 algselt Nikolai von Glehni poolt vorstivabrikuks ehitatud majas Pärnu mnt 320, kus kool tegutseb tänaseni. Algul sai kasutada õppetööks maja II korruse kolme klassi. Akordioniõpilased olid algul sunnitud tassima kooli oma isiklikku pilli. Õpetajatööd alustas **Astrid Romot**. Järgmisel aastal soetati bajaan, õpetajaks tuli I. Valuiski. 1953 asutatud rahvapilli ainekomisjoni⁸⁰ alla kuulusid akordion, bajaan ja kannel. Õpilaste vähesuse tõttu on alates 1965. aastast koolis õpetatud vaid akordioni.

1955. aastal asus tööle **Miralda Pleksepp**, kes töötas koolis 30 aastat, neist 28 aastat osakonnajuhatajana. 1960. aastal lisandus **Helgi Ebber** ja 1965 alustas tööd **Alla Sviridova**, kes töötab koolis tänaseni. Eriala arenes: 1970. aastal oli osakonnas 37 akordioniõpilast. Akordioniorkestrit juhatas Miralda Pleksepp. Osakonna eeskujulikku tööd kirjeldab E. Kasu⁸¹: 1966. a. *Narvas toimunud akordioniõpetajate seminaril, kus arutati akordionimängu põhialuseid, esines loenguga heliredelite õpetamisest Nõmme LMK õpetaja M. Pleksepp ja andis näitliku tunni II klassi õpilasega. Et tõsta õpilaste mängutaset, on koolis läbi viidud tehnilised arvestused ja heliredelite ja etüüdide konkursid, mis toimuvad regulaarselt üks kord aastas. Heliredelite miinimumprogramm on kooli ainekomisjonis välja töötatud 1958. aastal ning ka pidevalt täiendatud. 1970. a. vaatas vabariiklik ühiskondliku nõukogu rahvapilli ainekomisjon läbi lastemuusikakoolide poolt tehtud ettepanekud ja koostas ühtlustatud miinimumprogrammi, mis on aluseks võetud ka Nõmme LMK-s. Kinniseid õpilaskontserte korraldatakse neli korda õppeaasta jooksul, kuhu palutakse ka õpilaste vane-*

⁷⁸ Tol ajal olid kaubanduses määravaks suhted, mitte raha.

⁷⁹ Juta Kirsi mälestuste põhjal.

⁸⁰ Ainekomisjon e osakond, kuhu kuulusid erialaõpetajad, korraldas metoodilist ja praktilist eriala õppetööd.

⁸¹ E. Kasu Nõmme Laste-Muusikakool 20. aastapäeva künnise81. TRK diplomitöö, 1971

Tallinna LMK akordioni osakond 1959/60. õppeaastal. Esireas keskel õpetajad Betty Gordin ja Juta Kirs. Õpilaste seas esireas vasakul on tulevane sümfonist Lepo Sumera, tema taga seisab Ülo Ots, ooperilaulja Georg Otsa poeg.

maid. Igale kontserdile järgneb arutelu ja hindamine õppejõudude poolt. Õpilaste iseseisva töö kontrollimiseks toimub peale suvist õppevaheaega, I veerandi alguses, iseseisvalt õpitud palade ettemängimine kontsertkorras. Enne vabariiklikku ülevaatuset viiakse läbi ülekoolline ülevaatus, kus valitakse välja paremini mängijad. Vastastikkuste kogemuste vahetamise ning õppemeetodite ühtlustamise eesmärgil külastavad õppejõud vähemalt üks kord õppeaastas üksteise tunde. Pidev side on olnud ka Tallinna Muusikakooli õppejõududega, nii lõpuüksameid käinud kuulamas sm. V. Tammann ja sm. V. Karu. Juba kooli algusaastatest alates on akordioni osakonna metoodilise töö osas nõuandjaks olnud Tallinna Riikliku Konservatooriumi õppejõud sm. L. Vigla. Enesetäiendamise huvides on Nõmme Laste-Muusikakooli õppejõud külastanud Leningradi Muusikakoolis õp. N. Kravtsovi ja Pärnu Laste-Muusikakoolis õp. A. Aola tunde.

Haapsalu Laste-Muusikakool asutati 1954 ning kohe algas ka akordioniõpetus. Esimesed akordioniõpetajad olid Voldemar Rõõmus ja Lennart Jõela. Hiljem töötasid õpetajatena Lilija Nikkareva ja Villenthal⁸². Pikemat aega on õpetajana tegutsenud Kaja Väljari, Maimu Kubbi ja Algi Pitkänen.⁸³

⁸² Eesnimi teadmata

⁸³ Haapsalu Muusikakooli kodulehekülj: www.hmk.edu.ee

õp Miralda Pleksepp tunnis

Võru Laste-Muusikakool asutati 1956. Vastava tud muusikakoolis alustas tööd üheksa õpilasega akordioniklass. Esimesteks õpetajateks olid **Kalju Sarnit** ja **Aleksander Krull**. Õpilaste arvu kasvades lisandusid õpetajad **Lembit Tammemägi**, **Heino Pehk**, **Sale Mägi** (hiljem **Vare**), **Raili Sule**, **Maimu Peltser**, **Siiri Kirbits** (hiljem **Kahar**) ja **Helgi Noormets**. Täna on Võru MK akordioniosakond endiselt üks suuremaid vabariigis. Alates 1993. aastast korraldab akordioniosakond koostöös Võru Muusikakooli ning Eesti Akordioniliiduga Võru akordionimuusika päevi, mis toimub 2009. aastal 9. korda.

Ida-Virumaa muusikakoolide vahel toimus pidev kogemuste vahetamine: metoodilised seminarid, meistrkursused, kontsert-loengud. Esinejaid kutsuti ka väljaspoolt Eestit nagu Uraali trio, Juri Dranga Moskvast, Leningradi (Peterburi) akordionistid jmt. Eriala arengule aitas suuresti kaasa see, et nii Narva, Sillamäe kui Jõhvi kooli direktorid olid erialalt akordionistid ja muretsesid regulaarselt uusi pille ja noote. Õpilaste tase oli hea, sest sisseastumiskonkursil kandideeris mitu inimest kohale.

Võru LMK õpetajate ansambel, vasakult Sale Vare, Siiri Kahar, Eve Vendt, Edvin Vendt

õp Tatjana Jegorova tunnis

Narva Laste-Muusikakool loodi 1950. aastal. Esimesed akordioniõpetajad Narvas olid **Kalju Sarnit** ja **Peet Randla**. 1955. aastal suunati muusikakooli tööle akordioniõpetajaks ja määrati ühtlasi kooli direktoriks **Tatjana Obširnova** (hiljem **Jegorova**), kes töötas kuni 2003. aastani. Koolis on töötanud veel **V. Smirnov** (1957–1992), **B. Lukin** (1958–1999), **J. Silvet**, **V. Pavlenkov** (1963 kuni tänaseni), **B. Pavlov** (1967 kuni tänaseni), **J. Sorokin** jmt. Narva LMK-s korraldati sageli vabariiklikke seminare ja kool on tänaseni aktiivse metoodilise töö keskuseks.

Kohtla-Järve Laste-Muusikakool asutati 1950. Esimeseks akordioniõpetajaks ja ühtlasi kooli direktoriks sai 1957. aastal **Astrid Romot** (1957–1970). 1960. aastatel tuli tööle akordioniõpetaja **Vello Jugaste**.

Sillamäe Laste-Muusikakool asutati 1952. Tänu sõjatööstusele oli linn kinnine ja salastatud. Sillamäe muusikakool kandis kuni 1957. aastani nime Narva Laste-Muusikakool Nr. 2. Esimesed õpetajad olid Leningradi Rimski-Korsakovi nim Konservatooriumi ja selle juures asuva muusikakooli kasvandikud, nende seas esimene Sillamäe kooli direktor ja bajaaniõpetaja **A. Šašin**. Veidi hiljem lisandus bajaaniõpetajana **V. Terešuk**. 1960. aastatel suunati kooli tööle ka Eesti muusikakoolide lõpetajaid, esimesena neist **Boris Martjanov**, kes oli suurepärase akordionist ja pidas ka direktori ametit. 1961 tuli akordioniõpetajaks **Tamara Ivanova**, kes töötas siin 44 aastat. Kauaaegse rahvapillide osakonna juhatajana lõi ta akordionistide-bajanistide orkestri. Orkestrist kasvas hiljem välja kooli rahvapilliorkester, mida algul juhatas **Vassili Tšupin**, nüüd **Ljudmila Tkatchenko**.

Jõhvi Laste-Muusikakool sai alguse 15. detsembril 1953 seoses muusikakooli avamisega uues Ahtme kaevanduse asulas. Noorele akordioniõpetajale **Juta Bockile** (hiljem **Orav**) ja direktor **Silva Mirkile** oli kooli loomine seltskonnas, kus põhiosa moodustasid vabakäiguvangidest kaevandustöölised, tõeline ellujäämiskursus. Kahe õpetaja peale kokku võeti vastu 27 õpilast, neist 13 akordioni erialale.

Juta Orav (Bock)⁸⁴: *kohad olid vaja täita, võtsime vastu igasuguseid õpilasi. Pillidest oli üks pianino ja vana, Viljandist toodud akordion. Kuna õpilastel*

⁸⁴ Vestlusest Juta Oravaga, 2008

Sillamäe LMK rahvapilliorkester 1996. Ülaareas keskel õp Ljudmila Tkatsenko ja esireas õp Tatjana Danilova

kodus pille polnud, joonistasin paberile klaviatuuri, mille peal nad kodus „harjutasid“. Tunnis käies siis kuulsid, kuidas noodid kõlama peavad.

Järgmisel aastal lahkus Silva Mirk ja Juta Bockist sai kooli direktor.

Majas, kus talvel olid seinad härmas, pidas kool vastu kolm aastat. 1956. aastal, tänu direktor Juta Orava veenmisele, viidi kool üle Jõhvi. Algul töötati kahe korteri ruumides, seejärel endises kõrtsimajas. Mured aga jäid samaks: WC-d polnud ja katus laskis läbi, nii et mõnikord tuli vihmavari tundi kaasa võtta. Lõpuks lubati koolile vana pangamaja, kuid tingimusel, et õpetajad selle ise remondivad.

Nii saadi „eestiaegse“ parkettpõrandaga ja kahe saaliga muusikakool. Õpetajaid oli juba 10-12. Kõik olid tulnud tööle kuuks-paariks, aga jäid aastateks. Põhjuseks oli tugev ja väga ühthoidev kollektiiv. Igal veerandil toimus 3 kontserti: klassikontsert, eriala- kontsert ja koolikontsert. Moskva programmide järgi tuli aastas läbi mängida vähemalt 24 pala. 1960. aastail hakati naaberkoolidega ühiseid konkursse korraldama. Osa võeti ka lastemuusikakoolide vabariiklikest konkurssidest, mis toimusid tavaliselt Tallinnas.

Kultuuriministeeriumi korraldusel tuli Jõhvi koolil sageli korraldada vabariiklike seminarid. Lektoriteks kutsuti Tallinna ja Tartu muusikakoolide õpetajad Vello Karu, Venda Tammann, Uno Arro jt. Päev oli sisustatud loengute, õpilaste kontsertide ja õhtuste koosviibimistega. Jõhvi Muusikakool

õp Juta Orav tunnis

Boris Russetski kooli ehitustööl

ool oli kujunenud linna tõeliseks kultuurikeskuseks - teel Tallinna andsid Jõhvis kontserte mitmed tuntud muusikud Leningradist, Moskvast ja välismaalt. Publik oli pidulikult riides ning kontserdijärgsed koosviibimised, mille ootuses maestro Bruno Lukk tavatses enne kontserti öelda: „Ma lähen mängin siis kiiresti ära!“, olid nii meeleolukad kui ka õpetajatele harivad. Juta Orav oli Jõhvi MK direktor 33 aastat kuni 1986. aastani ning 4 aastat veel samas koolis akordioniõpetaja. Kooli esimeste akordioniõpetajate seas olid **Boris Russetski, Viljam Orav, Vello Jugaste, Avo Soover ja Hele-Mall Lüüde**, kes jätkab tänaseni⁸⁵.

Tapa Laste-Muusikakool asutati 1957. Kooli direktor **Ilmar Mägi** andis ka akordionitunde. Sõjaväeosaga linnakese koolis tuli õpetada nii akordioni kui bajaani. 1960. aastail töötasid õpetajatena veel **Ivan Marjahhin, Harri Kesvatera ja Gennadi Botšarnikov**.

Kunda Laste-Muusikakool alustas 1963. aastal 3 õpetajaga, nende seas akordioniõpetaja **Häli Varemäe** (hiljem **Lääne**). Akordioniõpilasi oli palju (56 tundi nädalas) ja õpetajal tuli tööd teha 6 päeva nädalas. Kolmanda aasta, nn suunamisaja lõppedes tuli **Häli Varemäe** asemele tööle **Anne Asberg** ja veidi hiljem lisandusid **Grigori Ostropolets** (1966) ja **Väino Pall**.

⁸⁵ Vestlusest Juta Oravaga, 2008

Heinz Arm

Kuressaare Laste-Muusikakool avati 1950.⁸⁶ Ajutiselt õpetas seal akordioni **U. Int**. Alates 1954. aastast asus tööle akordioniõpetajana Heinz Arm (töötas 1954–1990), keda mäletatakse kui nõudlikku ja täpset õpetajat. Töötamise kõrval omandas Heinz Arm akordioniõpetaja kutse Tallinna Muusikakoolis, mille lõpetas 1965. Hiljem tulid tööle bajaaniõpetajana **Aleksei Krõškin** (1955–1962) ning akordioniõpetajatena H. Armi õpilased **Aksel Ränk** (töötas 1962–2001), **Jüri Larin** (1968–1983) ja **Leida Viira** (1975 kuni tänaseni). Edukaim lõpetaja on praegune organist Tiit Kiik. Heinz Arm

koos Tallinna LMK õpetaja Juta Kirsiga koostas 1972. aastal lastepalade kogumiku „30 kerget pala akordonile.“

Kärdla Laste-Muusikakool avati 1960. aastal. Esimene akordioniõpetaja oli Vello Pütsep aastatel 1963–64. Õpilasi oli algul vähe, neistki osa vene rahvusest piirivalvurite lapsed, kelle mängutase oli tänu vanemate sagedasele elukohavahetusele väga erinev. 1960. aastate teises pooles asusid koolis tööle **Kadrin Vesmes** (hiljem **Leis**, 1967) ja **Enna Aht** (hiljem **Nilsson**), kes töötavad seal tänaseni.

Seminari meelelahutuslik osa

Vabariiklikud akordioniõpilaste ülevaatused said alguse 1950. aastate lõpul ning toimusid alguses Tallinna Laste-Muusikakooli 1. korruse suures saalis. Hiljem, kui maja ümber ehitati ja valmis ka Nõmme Laste-Muusikakooli juurdeehitus, kandusid ülevaatused Nõmmele.

Konkurssidel osalesid koolide parimad õpilased. Esitati üks

kohustuslik ja üks omavalitud pala. Võisteldi kahes grupis: 1.-3. klass ja 4.-5. klass. Konkursid toimusid iga 4 aasta tagant. Žüriiliikmed olid algul ainult Eestist, hiljem kutsuti neid ka Leedust, Lätist ja Leningradist.

⁸⁶ Kuressaare linn kandis 1952–1988 tuntud revolutsionääri (Viktor) Kingissepa nime.

Suure töö lastemuusikakoolide arendamisel tegi Kultuuriministeeriumi inspektor Helle Lipand, kes aitas korraldada seminare ja konkursse ning osales keskastme muusikakoolide suunamiskomisjonides. 1974. aastal jätkas tema tööd Ene Raid.

Akordionalast arendustegevust vedas ENSV Kultuuriministeeriumi juures asuv lastemuusikakoolide ühiskondliku nõukogu **rahvapilli ainekomiisjon**. Ainekomiisjon korraldas lastemuusikakoolide vabariiklikke seminare ja ülevaatusi, mis toimusid alates 1957. aastast. Seminaride päevakorras olid õpetuse põhiprobleemid nagu instrumendi õige asend, parema käe hoid, vasaku käe basside sõrmestus, lõõtsatehnika jm. Seminarid olid populaarsed, sest olid hästi korraldatud nii töö kui meelelahutuse osas.

1997. aastal pikenes akordioniõpetus viielt aastalt seitsmele aastale. Taasiseseisvunud Eesti Vabariigis hakkas muusikakoolide tegevust koordineerima Eesti Muusikakoolide Liit. Kahe aasta tagant toimuva vabariiklikule konkursile eelnevad eelvoorud regioonides. Mängijad jaotuvad vanuserühmadesse, esitatakse üks kohustuslik ja üks-kaks vabalt valitud pala. Regiooni parimate esinajate salvestused saadetakse nn lindivooru, kus valitakse lõppvooru pääsejad. Aastal 1997 kinnitati Haridusministeeriumi poolt algastme muusikakoolide üleriigiline õppekava. 2005 lisandusid pärimusmuusika ja pop-džassi näidisõppekavad.

Lastemuusikakoolide arv on kasvanud. Täna on Eestis üle 80 muusikakooli, kus õpib kokku umbes 700 akordioniõpilast.

G. Otsa nim Tallinna Muusikakool

Tallinna Muusikakoolis⁸⁷ avati 1949 rahvapilliosakond, kus algul õpetati peale akordioni veel kannelt, bajaani, balalaikat ja domrat.

Samaaegselt avati ka Tallinna Laste-Muusikakool. Mõlema õppeasutuse ühisele sisseastumiseksamile tuli 91 erineva vanuseastme ja tasemega soovijat. Eksamikomisjonile esitati näiteks Oginski “Polonees”, Hatšaturjani “Mõõkade tants”, seadeid Chopini valssidest, meloodiaid Kálmáni operetist “Silva” ja teisi sel ajal rahva hulgas tuntud viise. Esitatud palad olid enamasti õpitud omal käel kuulmise järgi. Eksamikomisjoni otsusega võeti Tallinna Laste-Muusikakooli akordioni erialale vastu kolm noort (vanus u 14–17 aastat), nende hulgas hilisem Tallinna Muusikakooli akordioniõpetaja Heinrich Annion. Tallinna Muusika-

⁸⁷ Alates 1975 G. Otsa nim Tallinna Muusikakool. Tekstis on kasutatud H. Niiholmi bakalaureuse lõputööd EMTA interpretatsioonipedagoogika instituudis Leopold Vigla tegevusest eesti akordionikoolkonna rajajana 1949–1953. (2006)

Akordioniõpetajate vabariiklik seminar Narvas

kooli pääsesid 5 õpilast: Juta Bock, Vassili Pavlov, Viktor Balašov, Vladimir Gerassimov ja Aime Kukk. Nende seast jõudis esimese akordionistidiplomini Juta Bock 1953. aastal. Esimeseks akordioniõpetajaks Tallinna Muusikakoolis oli **Leopold Vigla**.

Õppetöö Tallinna Muusikakoolis toimus kuni taasisesiseisvumiseni üleliiduliste õppekavade järgi. Need määrasid tundide arvu ja sisaldasid repertuaarinäiteid. Ette oli nähtud suurvorm ja kindlasti ka vene rahvalaulude töötlusti või variatsioonid. Kuna akordioni originaalrepertuaar ja erialane noodimaterjal ei olnud Eestis sõjajärgsel aastakümnel üldiselt kättesaadav, tuli kasutada transkriptsioone peamiselt klaveripaladest, lavamuusika seadest ja populaarsete meloodiate töötlusti. Lisaks erialale ja teoreetilistele ainetele oli kohustuslik õppida lisaks mõnda teist instrumenti. Mingisuguseid metoodilisi aineid õppekavad ei sisaldanud, see külg jäi puudulikuks.

1950. aastate alguses sattus akordion poliitilise surve alla. Levima hakkas stalinistliku ideoloogia seisukoht, et akordion koos orel ja saksofoniga kuulub läänelike pillide hulka ja ei sobi nõukogude muusikaõppeasutusse. Õpilastele anti korraldus minna üle bajaanile või lahkuda koolist. Õnneks ei kestnud selline olukord kaua, stabiliseerudes juba veidi enne Stalini surma 1953.

Eesti akordionimängu koolkonna rajajaks sai **Leopold Vigla (1900-1974)**.

Erinevatele pillidele kirjutatud õppematerjalidele tuginedes ja oma ideid õpperootsessis katsetades töötas Vigla välja oma akordionimängu metoodika. See-

õp Leopold Vigla õpilastega 1953, vasakult esireas Betty Vald (Gordin), Leopold Vigla, Juta Bock (Orav), Astrid Romot. Tagareas vasakult Uno Arro, Laine Truvert, Tatjana Jegorova, Heinrich Annion, Ivan Tšaussov, Ivan Marjahhin

juures tulid kasuks tema teadmised viiulimängust. Vigla leidis ühiseid jooni viiulipoogna ja akordionilõõtsa liikumises ning kasutas akordionimängus mitmeid keelpillitehnilisi võtteid. Tema sulest ilmusid “Akordionimängu õpik” (1960) ja “Akordionimängu põhialused” (1963). Repertuaari täiendamiseks tegi Leopold Vigla akordioniseadeid (näiteks eesti rahvalaulust ”Kallis Mari”, M. Lüdigi orkestriteosest “Jaaniöö”, Suppé avamängust “Kerge ratsavägi” jm).

Leopold Vigla esimeste lõpetajate seas olid 1953 Juta Bock; 1954 Betty Vald (hiljem Gordin); 1955 Uno Arro (astus Moskva Gnessinite nim Instituuti akordioni erialale), Juta Eesmaa (hiljem Kirs) ja Tatjana Obsirnova (hiljem Jegorova); 1956 Venda Tammann (jäi L. Vigla kõrval Muusikakooli tööle akordioniõpetajana); 1959 Vello Karu. 1960. aastate algul lõpetasid Heinrich Annion, Heldur Jakon, Jaan Sommer jmt.

Heinrich Annioni diplom Läti I Noorsoo-festivalilt

1957. aastal, enne VI ülemaailmset noorsoo- ja üliõpilaste festivali Moskvas, toimusid liiduvabariikides selle eelvoorud, tegelikult täiemahulised konkursid. Tallinn MK õpilastest saavutas **Vladimir Bonakov** Eesti NSV noorte interpretide konkursil I koha. **Heinrich Annion** saavutas mereväes teenimise ajal laureaadi tiitli akordioniso-

Tallinna Muusikakooli akordionistide orkester maiparaadil 1950. aastate alguses

Akordionistide orkester laulupeol

listina Läti NSV I Noorsoofestivalil. **Venda Tammann** osales ansambliga *Metronoom* lõppvoorus, ülemaailmsel VI noorsoofestivalil Moskvas, kus saavutati II koht.

Vladimir Bonakov siirdus peale lõpetamist 1959 õppima Moskva Gnessinite nim Instituuti ja on tänaseks tuntud solist, helilooja ja pedagoog Venemaal⁸⁸. Pedagoogitöö kõrval Tallinna Muusikakoolis omandas Venda Tammann, Heinrich Annion ja Vello Karu kõrghariduse Tallinna Riiklikus Konservatooriumis, mille kõik kolm lõpetasid 1968.

Ärasõit Tartu Muusikakooli eest.

1960. aastatel said alguse ka kohutumised ja ühiskontserdid Tartu Muusikakooli rahvapilli osakonnaga.

1970. aastatel arendasid Tallinna Muusikakooli noored ja energilised õpetajad **Vello Karu, Venda Tammann, Heinrich Annion** ja **Jaan Sommer** jõudsalt Eesti akordionimängu ja -õpetust. Tallinna MK-i rahvapilliosakonna juhatajaks oli

Vello Karu, kes oli väga tugev organisator ja majandusmees. Tema eestvedamisel korraldati **1970. aastal Tallinnas I Eesti-Läti-Leedu Noorte akordionistide konkurs**, kus osales 15 keskastme muusikakooli õpilast. Järgmised konkursid toimusid Riias 1972, osavõtjaid oli 29; Vilniuses 1975, osavõtjaid 27 ning viimane 1977 Tallinnas, osavõtjaid 23⁸⁹.

1973. aastal loodi Vello Karu ja Uno Arro juhtimisel **Vabariiklik Akordionistide orkester**.

Orkestri tuumiku moodustasid kahe muusikakooli, G. Otsa nim Tallinna Muusikakooli ja H. Elleri nim Tartu Muusikakooli õpilasorkestrid ning lastemuusikakoolide õpetajad (koolide vilistlased). Orkestri suurus oli 35–40 mängijat. Kokku saadi 2 korda aastas ja tegevusaja jooksul esineti kõigis suuremates

⁸⁸ Vladimir Bonakov (snd 1940) õppis bajaani 1954–58 Tallinna MK-s (õp Leopld Vigla) ja 1959–63 Gnessinite nim Instituudis (õp Nikolai Tšaikin). 1970 saavutas Klingenthal konkursil Saksamaal II koha. Tema tegevus on väga mitmekülgne ja tulemuslik: esinenud palju mitmete filharmooniate, sh üleilidulise Goskontserdi solistina, kirjutanud rea suurteoseid bajaanile (6 sonaati, 3 sümfooniat, 3 kontserti bajaanile orkestriga jpm). Tema õpilased on osa võtnud mitmetest rahvusvahelistest konkurssidest. A. Mirek, *Harmonika*. Moskva, 1994

⁸⁹ Edukamad Tallinna Muusikakooli õpilased olid: 1970 Tiit Kiik (1. koht, õp H. Annion), Valentina Deputatova (3. koht, õp V. Tammann), Indiana Anutšina (diplom, õp V. Karu). 1972 : nooremas grupis Valdeko Verrev (diplom, õp V. Karu) ja vanemas grupis Henn Rebane (2. koht, õp V. Tammann). 1975 : nooremas grupis Liia Liik (3. koht, õp V. Karu) ja vanemas grupis Sergei Naruzbek (2. koht, õp H. Annion), Heino Möldre (diplom, õp V. Tammann) 1977: nooremas grupis Tiit Jõgi (diplom, õp H. Annion) ja vanemas grupis Erika Pettai (2. koht, õp H. Annion)

Vabariiklik Akordionistide orkester „Estonias“ 1977

Esireas vasakult: Hali Varemäe (hiljem Lääne), Natalia Poljakova, Hele-Mall Lütide, Alla Sviridova, Anne Asberg, Ülle Teder, Mai Sõõro. Tagareas: õp Leopold Vigla, Zabel Kozlovski, järgmine teadmata, õp Anatoli Žukov, õp Uno Arro, Nikolai Kravtsov, järgmine teadmata, Vello Pütsep

1. Balti vabariikide noorte akordionistide konkursi võitja Tiit Kiik, 1970

Eestimaa keskustes. Orkestri repertuaar oli väga mitmekülgne. Kõik teosed olid Vello Karu ja Uno Arro arranžeringud. Orkestri saatel esinesid ka instrumentaal- ja vokaalsolistid. Korduvalt esineti televisioonis ja noorsoo muusikanädala avakontserdil „Estonia“ kontserdisaalis. Vabariikliku orkestri tegevus kestis ligi 10 aastat. Peale Vello Karu surma lõpetas orkester üsna pea oma tegevuse.

1979. aastal sai G. Otsa nim Muusikakooli rahvapillide osakonna juhtajaks **Venda Tammann**. Osakond, mis asus mõned aastad endisel Suvorovi puisteel (nüüdne Kaarli pst.) Konservatooriumi majas 1. korrusel, pidi Vabaduse väl-

jakule (siis Võidu väljak) tagasi kolima ja uueks kohaks määrati keldriruumid, hilisemad löökpillide klassid. Mõne aasta pärast viidi osakond üle uue majatiiva kõige kõrgemale korrusele, kus see paikneb tänaseni.

Venda Tammanni kõrval töötasid toona akordioniõpetajatena Heinrich Annion, Jaan Sommer ning 1986. a peale Leedu Riikliku Konservatooriumi lõpetamist lisandus endine Venda Tammanni õpilane **Tiina Rada** (hiljem **Välja**).

Venda Tammanni tegevus oli endiselt laiahaardeline: pedagoogilise ja kontserttegevuse kõrval osales ta korduvalt bajanistide-akordionistide üleliidulise konkursi žüriis.⁹⁰

1990. aastatel, tänu poliitilistele muutustele, avanesid uued võimalused väliskolleegidega suhtlemiseks. Rahvapillide osakond nimetati nüüd ümber akordioni ja kandle (AK) osakonnaks. Et erialal puudus kõrgharidus, sai osakonna eesmärgiks akordioniõpetuse taseme tõstmine kogu vabariigis. Otsa-kooli ruumides said alguse iga-aastased vabariigi akordioniõpetajate täienduskursused, õpetusse toodi sisse mitmeid olulisi aineid nagu kammeransambel, meloodiabassi õpetus, instrumendi ajalugu, improvisatsioon jm.

Akadeemilise pilliõpetuse kõrvale loodi koolis 1998 jazzakordioni eriala, mida asus õpetama osakonna vilistlane, Heinrich Annioni õpilane **Tiit Kalluste**.

Osakonna kahekümneaastase juhatamise järel andis Venda Tammann 1997. aastal teatepulga üle **Tiina Väljale**. Sellest aastast asus AK osakond väga intensiivselt avaldama survet erialase kõrghariduse siseseviimiseks Eesti Muusikaakadeemias, mis lõpuks avati 2002. aastal. Seni aga pidid õpilased haridust-

⁹⁰ V. Tammann oli üleliidulise konkursi žüriiliige 1986 Kuibõševis, 1987 Tambovis ja 1988 Voronežis.

eed jätkama endiselt välismaal: Ave Sillaots (õp H. Annion) Leedu Muusika- ja Teatriakadeemias, Tuulikki Veskus (hiljem Bartosik, õp V. Tammann) Sibeliuse Akadeemia rahvamuusika osakonnas, Velli Mõtt (õp T.Välja) Helsingi Konservatooriumis ja Ragnar Häide (õp T. Välja) Kopenhaageni Kuninglikus Muusikakadeemias.

Jaan Sommeri õpilased Allan Jakobi ja Jaak Lutsoja alustasid peale kooli lõpetamist aktiivse muusikutööga.

1999 tähistati Tallinna Mustpeade Majas pidulikult akordioniõpetuse 50. aastapäeva Tallinna G. Otsa nim Muusikakoolis.

2000. aastate muutused koolielus on puudutanud ka osakonda: õppekavade kaasajastamine on jätkunud ja tunde on jäänud oluliselt vähemaks. Samas on kooli muretsed uusi pille ja noote. Õpilavahetuse raames saavad praegused õpilased käia tutvuma Kokkola Konservatooriumiga ning osaleda erinevatel meistrikursustel nii Eestis kui välismaal. Saavutusena võib mainida akordioniõpilase Aivi Tilga õnnestunud esinemist 2003 Slovakkias ja Ungaris toimunud rahvusvahelise akordionistide assotsiatsiooni CIA konkursil “Coupe Mondiale”, kus ta saavutas klavhvakordioni kategoorias 7. koha. Eesti Muusikaakadeemiasse erialast kõrgharidust omandama astuvad esimeste seas Helen Niiholm (õp H. Annioni klassist), Kristel Laas (V. Tammanni klassist), Aivi Tilk (õp T. Välja klassist). Esimese lõpetajana jazzakordioni erialal jätkab õpinguid Meeli Parts (hiljem Viljaste, õp T. Kalluste klassist).

Peale poole sajandi pikkust tööd lähevad pensionile Venda Tammann, Heinrich Annion ja Jaan Sommer. Akordioniõpetaja tööd jätkavad praegu Tiina Välja ja Tiit Kalluste.

vasakult Heinrich Annion, Tiina Välja, Jaan Sommer, Venda Tammann, Tiit Kalluste detsember 2006

H. Elleri nim Tartu Muusikakool

Tartu Muusikakoolis⁹¹ hakati akordioni süstemaatiliselt õpetama pärast nõukogude võimu taaskehtestamist ja esimesed õpilased võeti vastu **1945. aastal**. Esimene akordioniõpetaja oli **Woldemar Koch**.⁹² Tema kõrval asus 1950 tööle äsja kooli lõpetanud **Anatoli Žukov**.

Woldemar Koch

1952. aastal hakati akordionile lisaks õpetama rahvapillina ka bajaani.

Erinevalt teistest erialadest puudus rahvapillidel⁹³ hulk aastaid omaette osakond ja nad kuulusid kuni 1959. aastani klaveriosakonna juurde. Selle perioodi töö kohta on andmed võrdlemisi lünklikud. Alates 1958. aastast hakkasid toimuma akordioni-bajaaniklassi iseseisvad koosolekud ja kontserdid. Esmaseks eesmärgiks oli meetoodika ja nõuete ühtlustamine, kuna senine õpetamise tase oli väga erinev. Õpilastele hakkati pidama rahvapillide õpetamise meetoodika loenguid.

1960. aastal tuli Tartu Muusikakooli akordioni ja dirigeerimise õpetajana tööle äsja Moskva Gnessinite nim Instituudi lõpetanud **Uno Arro**.

Samal aastal loodi ka rahvapillide osakond ja ainekomisjon. Ainekomisjoni kuulusid õpetajad V. Koch, U. Arro ja A. Kunder. Ainekomisjoni esimees oli Anatoli Žukov. 1960. aastatel toimus kaadrivahetus, tööle tulid kõrgharidusega akordioniõpetajad: 1961 - W. Kochi asemele Tartu MK kasvandik **Elle Käppa**, kes jätkas samal aastal õpinguid Leedu Riiklikus Konservatooriumis; 1969. aastal A. Žukovi asemele Tallinna Konservatooriumis õppiv **Endel Jukk**, samuti Tartu

MK vilistlane. Rahvapillide osakonnas töötas 1975-1985 veel dirigeerimise õpetajana osakonna vilistlane **Valli Ilvik**.

Uno Arro oli alates 1965. aastast rahvapillide ainekomisjoni esimees. Osakonna töö on aastate jookul pidevalt paranenud. Õpetamine hakkas toimuma üleliiduliste programmide järgi. Tunduvalt paranes õpetamise meetoodika, eri liiki praktikate läbiviimine ja erialane kvalifikatsioon. Õpetajad hakkasid regulaarselt tegelema meetoodiliste probleemidega ja enesetäiendamisega.

⁹¹ Heino Elleri nimi omistati koolile 1971. Tekstis on kasutatud U. Arro artiklit *Ülevaade rahvapillide osakonna tööst ajavahemikul 1945–1994*. H. Elleri nim Tartu MK 75. aastapäeva juubeliväljaanne, 1994

⁹² Woldemar Koch (1906–1985) omandas kutselise hariduse Tartu Kõrgemas Muusikakoolis, kus lõpetas viiuli, orel ja bajaaniklassis keskkursuse. Töötas enne pedagoogilist tööd “Vanemuise” orkestris viuldajana.

⁹³ Akordion liigitati bajaani eeskujul üleliidulise õppekava järgi rahvapillide alla. 1945–52 õpetati Tartu MK-s rahvapillina ka mandoliini.

Õpilaste erialane tase tõusis aastate jooksul samuti. Üha sagedamini hakkasid õpilased osalema mitmesugustel vabariiklikel ja vabariikidevahelistel festivalidel ja konkurssidel.

1960–1967 toimusid iga-aastased kohtumiskontserdid Tallinna Muusikakooli rahvapilli- osakonnaga.

Ülo Lilles Tartu-Tallinna koolidevahelisel kohtumisel 1962

Järgnevatel aastatel ühiskontsertide traditsioon jätkus, kuigi enam mitte nii regulaarselt. 1984 tekkisid aga uued sidemed Kaunase Muusikakooli rahvapillide osakonnaga, mis kestis ligi 10 aastat.

1970–1977 toimusid iga 2 aasta järel Balti Vabariikide akordionistide–bajanistide konkursid, millest võtsid osa ka Tartu MK õpilased.⁹⁴

Nikolai Kravtsov, 1962

1985. aastast töötas rahvapillide osakonnas kaks põhikohaga õpetajat - Uno Arro ja Endel Jukk, kes õpetasid kõiki erialatsükli aineid. Kuna Tartu MK-s ei õpetatud juba aastaid ühtegi rahvapilli, siis nimetati 1992/93 õppeaastal rahvapillide osakond ümber akordioniosakonnaks.

1980. aastate lõpus kasvas märgatavalt õpilaste loominguuline tegevus väljaspool kooli ja vabariiki. 1988. aastal esines Margus Laugesaar (õp E. Jukk) vabariikidevahelisel konkursil Tiraspolis. Seitsme vabariigi osavõtjate hulgas tuli ta oma vanuseklassis II kohale. Külli Mõls (õp U. Arro) esines Rootsi Kuningriigis 1991, Saksamaa LV-s 1992 ja Läti rahvusvahelistel akordionimuusikafestivalidel Daugavpilsis 1991 ja Limbažis

1993. aastal. Esinemiste arvult järgnes Signe Vainu (õp U. Arro, E. Jukk), kes tegi suuri edusamme nuppakordionil.

Kooli õpilaste ja vilistlaste orkestri kontserttegevus on viimastel aastakümnetel olnud samuti tihe ja edukas. Aktiivset kontserttegevust alustas akordion-

⁹⁴ Tartu MK õpilastest saavutasid 1970 Tallinna konkursil II koha Valli Ilvik (õp U. Arro) ja 1972 Riia konkursil nooremas grupis jagas esikohta Ludmilla Ždanova (õp E. Käppa).

Baltimaade akordionistide konkurss Riias 1972, žürii esimees Alfred Mirek Moskvast.

iorkester 1973. aastal. 10 aastat kuulus orkester Vabariikliku Akordionistide Orkestri koosseisu. Orkestri loojateks ja ühtlasi dirigentideks olid Tartu MK õpetaja Uno Arro ja Tallinna MK õpetaja Vello Karu. Põhikoosseisu moodustasid kahe keskastme kooli orkestrid ja lastemuusikakoolide õpetajad. Orkestri suurus oli 35–40 mängijat. Koondorkestriga esineti tegevusaja jooksul kõigis vabariigi suuremates keskustes ja mängiti väga erinevat muusikat, alates Vivaldi ja Bachi teostest Wonnebergi *Jazztriloogi*ani. Orkestri saatel on esinenud mitmed instrumentaal- ja vokaalsolistid. Mitmel korral esineti televisioonis ja noorsoo muusikanädala avakontsertidel „Estonia“ kontserdisaalis.

Vabariikliku orkestri tegevuse lõppedes 1982 jätkas U. Arro juhtimisel aktiivset kontserttegevust **H. Elleri nim Tartu MK õpilaste ja vilistlaste orkester**. Enamiku kontsertrepertuaari kuuluvatest paladest on orkestrile seadnud dirigent Arro ise. Esimeseks suuremaks saavutuseks võib lugeda vabariiklikul süvamuusika harrastuskollektiivide ülevaatusel saadud laureaadiitlit (1987). Orkestri kontserdid on toimunud regulaarselt 2-3 korda aastas.

Eriti õnnestunuks võib lugeda orkestri tegevust 1990. aastatel: 1991 kontsertturnee Rootsi Kuningriiki ja kooli akordionkvinteti (koosseisus Külli Mõls, Signe Vainu, Koidu Ahk, Pille Kirsimäe, Endel Jukk) esinemine Kaunases Gruodise nim Kammermuusika festivalil. 1995 osales orkester Taanis, Frederi-

H. Elleri nim Tartu Muusikakooli akordioniorkester Taanis, juhatab Uno Arro

cia linnas toimunud rahvusvahelisel akordionimuusika festivalil. 1996. a saavutati Kopenhaageni rahvusvahelisel akordionifestivalil IV koht.

Akordionifestivalidest on orkester osalenud veel Austrias ja ansamblid Leedus Kaunases ning Lätis Limbažis. Järjepidevalt esineb akordioniorkester aga kodumaal: traditsiooniks on saanud esinemised Võru akordionimuusika päevadel, Tartu Ülikooli aulas ning Tartu Ajaloomuuseumis.

Orkestrilt on ilmunud neli CD-d.

Dirigent Uno Arro karikaga

Et Tallinna Konservatooriumis õpetati akordioni eriala lühikest aega, siis ei olnud paljudel võimekatel lõpetajatel olnud võimalust saada vabariigis erialast kõrgharidust. Tartu MK vilistlastest omandasid väljaspool vabariiki erialase kõrghariduse:

Mihhail Dmitrijev (bajaan) – Moskva Gnessinite nim Insituut

Elle Käppa (akordion) – Leedu Riiklik Konservatoorium

Juri Sorokin (bajaan) – Leningradi Kultuuriinsituut

Oleg Kurnossov (bajaan) – Leningradi Kultuuriinsituut

Tatjana Šilova (akordion) – Simferoopol Pedagoogiline Instituut

1994. aasta oli Elleri-kooli akordioniosakonnale mõneski mõttes erakordne. Esmakordselt oli eriala riigieksamikomisjoni esimees välismaalane, Sibeliuse Akadeemia akordioniosakonna juhataja Matti Rantanen. Ta ütles palju häid sõnu Külli Mölsi ja Signe Vainu mängu kohta. Külli Möls sooritas samal aastal edukalt sisseastumiseksamid Sibeliuse Akadeemiasse ja Signe Vainu Minski Muusikaakadeemiasse Aasta hiljem astus aga temagi Sibeliuse Akadeemiasse, mille mõlemad lõpetasid magistrikraadiga. Sirje Mõttus astus 1998. aastal õppima Taani Kuninglikku Muusikaakadeemiasse James Crabbi ja Geir Draugsvollti juhendamisel. Peale kõrgkooliõpinguid asusid Külli Möls (hiljem Kudu), Signe Vainu ja Sirje Mõttus tööle Eestisse.⁹⁵

2005/06. õppeaastal, peale 40-aastast osakonna juhatamist, andis Uno Arro juhtimise üle **Küllil Kudule**, kes juhatab praegu akordioniõpetust nii Elleri nim Muusikakooli noorte- ja keskastmes kui ka Eesti Muusikaakadeemia Tartu osakonnas. Külli Kudu organiseerimisel on Elleri-koolis toimunud mitmeid meistrikursusi, kontserte ning täiendkoolitusi vabariigi õpetajatele.

Paranenud on kooli pillide seis: vanade „Leningradi“ akordionide asemel on uued C-griffiga Itaalia pillid. Kooli noorteosakonnas on lastel võimalus õppida klahvakordioni kõrval ka väikesel meloodiabassidega nuppakordionil.

AKORDIONALANE KÕRGHARIDUS

TALLINNA RIIKLIK KONSERVATOORIUM (TRK)⁹⁶ 1962–1973

Peale II maailmasõda tekkis akordioniõpetuses tühimik. Tippmängijad nagu **Robert Salong** ja **Johann Lõhmus** olid Eestist lahkunud ning akordioniõpetajateks koolidesse kutsuti teiste erialade spetsialiste (Artur Aola, Woldemar Koch, Leopold Vigla). Viimaste üldised muusikateadmised ja huvi akordionimängu vastu aitasid küll arendada akordioniõpetust, aga meetodika väljatöötamine võttis aega. Puudus ka originaalrepertuaar. Ebahütlane mängutase ja üleliidulise programmi alusel rahvapillile sobiv repertuaar ei tõstnud akordioni mainet Eesti akadeemilises muusikaringkonnas.

⁹⁵ Külli Möls asus akordionipedagoogina tööle 2002 Tartus EMTA filiaali vastavastatud interpretatsiooni-pedagoogika erialal; Signe Vainu õpetas aastal 2004–2005 paralleelselt Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias (EMTA) Tallinnas ja H. Elleri nim. Tartu Muusikakoolis. 2005 jäi Signe Vainu tööle Soome ning Tallinnas EMTA-s asus tööle Sirje Mõttus.

⁹⁶ Aluseks H. Niiholmi *Akordioniõpetus Tallinna Riiklikus Konservatooriumis 1962–1974*, EMTA Interpretatsiooni-pedagoogika magistritöö, 2007

⁹⁷ Nt Leedu Riikliku Konservatooriumi rahvapillide kateedris avati akordioni eriala 1959. aastal. A. Baika *Akordeono kelias*, Vilnius, 2000

Tallinna Riikliku Konservatooriumi lõpetajad, vasakult Vello Karu, Helle Sooleht, Heldur Jakon, õp Leopold Vigla, Venda Tammann ja Nikolai Kravtsov, 1968

Paremalt Enn Tomson koos esimese õpetaja Heinrich Annioniga, 1969

Kuid siiski - mida jõudsamalt arenes akordioniõpetus, seda häälekamalt hakati tõstatama instrumentaalase kõrghariduse küsimust⁹⁷. Juba 1961 saatis Tallinna Riikliku Konservatooriumi rektor Eugen Kapp ENSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kõrgema ja Keskk-Erihariduse Komiteele kirja, milles palus luba avada 1962/1963. õppeaastast dirigeerimise ja rahvapillide kateeder puhkpillide ja rahvapillide erialale. Viimane siiski teoks ei saanud, kuid esimesed akordionistid astusid 1962. aastal **Tallinna Riikliku Konservatooriumi puhkpillide kateedrisse**. Kaugõppeosakonda võeti vastu Venda Tammann, Heinrich Annion, Vello Karu, Heldur Jakon ning statsionaari Endel Jukk. Õppejõuna asus konservatooriumis tööle Leopold Vigla. 1964/1965. aasta teadusliku töö raames töötas ta välja akordioni eriala programmi. Esimestel aastatel oli põhiorhk ainult akordionil. Alates 1963 hakati akordioni erialale sisseastujatelt lisaks pillimängule nõudma ka dirigeerimist ning puhkpillide transpositsiooni ja partituuri tundmist. Et laulupidudega seoses oli vaja täiendada puhkpilliorkestri dirigentide kaadrit ja akordion kui uus eriala ei olnud konservatooriumi juhtkonna seas eriti soositud, siis hakati piiranguid tegema just akordionimängijatele, muutes nende erialaaine fakultatiivseks. See tekitas õpilaste seas vastumeelsust ja väljendus ka suhtumises õppetöösse. Kevadel 1973 sooritati konservatooriumis viimane akordioni eriala riigieksam. Kuid juba esimeste lõpetajate eksam aastal 1968 olevat juhtkonna poolt seatud küsimärgi alla põhjendusega, et tegemist on hoopis dirigeerimise erialaga. Seega oli akordioni õppimisele erialana kriips peale tõmmatud üsna algusest saadik.

Kuigi ükski Tallinna Riiklikku Konservatooriumi puudutav hilisem juubeliväljaanne ei maini akordioni eriala olemasolu, annavad instrumendi õppimise kohta lisaks õppenõukogude protokollidele ja eksamilehtedele kinnitust üliõpilaste diplomid.

1968. aastal lõpetasid puhkpilliorkestri dirigeerimise ja akordioni eriala täieliku kursuse **Heinrich Annion, Heldur Jakon, Vello Karu, Nikolai Kravtsov, Venda Tammann, Helle Sooleht, Eduard Borissenko** ja **Boris Martjanov**. Hindega “väga hea” eksami sooritanutele anti lisaks puhkpilliorkestri dirigendi ja akordionipedagoogi kvalifikatsioonile ka solisti kutse. Nikolai Kravtsov lõpetas lisaks muusikateaduse eriala ja suundus peale lõpetamist tööle Lenini-gradi, kus töötab tänaseni Sankt-Peterburi Kultuuri ja Kunsti Ülikooli rahvapillide kateedri juhatajana.

1969 lõpetas **Enn Tomson**, kes suunati tööle üleliidulisse heliplaadifirmasse “Meloodia”. Temast sai kõrgelt hinnatud helirežissöör.

1970 lõpetas TRK samal erialal **Endel Jukk**, kes juba töötas Tartu Muusikakoolis. Viimased, kes sooritasid pillimängu eksami akordionil ja said eelmainitud kvalifikatsiooni, olid **Igor Nikitin** ja **Natalia Faidenko** 1973. aastal. Igor Nikitin sai eksami sooritamiseks eraldi Haridusministeeriumi loa, vaatamata konservatooriumi juhtkonna vastuseisule.

Ajavahemik 1962–1973 oli akordionimängu arengu seisukohast küllaltki viljakas. Nimelt valmis Leopold Viglal ja tema üliõpilastel ligi paarkümmend akordionalast uurimust. Leopold Vigla töötas välja instruktiivse harjutusmaterjali akordioni mängutehnika arendamiseks ja täiendas repertuaari, tehes seadeid eesti ja teiste maade heliloojate loomingust (kuni 1960. aastateni ei kirjutatud eesti heliloojad akordionile peaaegu midagi). Vigla õpilased keskendusid õppejõu eeskujul peamiselt sõrme- ja lõõtsatehnika ning aplikatuuriga seotud küsimustele. Käsitleti ka muusikateoste akordionile seadmise ja akordioni ajalooa seotud teemasid.

Kuigi akordioniõpetuse arengut takistasid mitmed tegurid (originaalrepertuaari puudumine, kehvad pillid, akordioni mitte just kõrge prestiiž muusikaringkondades jm), kujunesid siiski Tallinna Riiklikus Konservatooriumis Leopold Vigla käe all hariduse saanud akordionistid nagu Venda Tammann, Heinrich Annion, Nikolai Kravtsov, Vello Karu, Heldur Jakon, Jaan Sommer, Endel Jukk jt tuntud ja tunnustatud akordionistid ja -pedagoogid.

Seoses Leopold Vigla surmaga 1974. aastal katkes konservatooriumis praktiliselt kogu akordionalane tegevus peaaegu kolmekümneks aastaks. Akordioniõpetus jäi lisapilli seisusesse koorijuhtide ja muusikapedagoogika eriala juures, õpetajana töötas Leopold Vigla viimaseid õpilasi - **Igor Nikitin**.

Uue eriala kõrval jätkasid nn lisapilli õpinguid akordionil mitmed tulevased tuntud akordionistid, nende seas Henn Rebane.⁹⁸

⁹⁸ Henn Rebane sooritas üldklaveri lõpueksami akordioniga ja saavutas hinde „väga hea“. Eesti Teatri- ja Muusikaakadeemia arhiiv

Kõrgharidus väljaspool Eestit

Akordioniõpingute jätkamine kõrgkoolis oli võimalik edaspidi väljaspool Eestit ja kuni 1990. aastate alguseni vaid Nõukogude Liidu piires, peamiselt Venemaal või Leedus.

N. Krupskaja nim Leningradi Kultuuriinstituudis, kus töötas prof Nikolai Kravtsov, omandasid mitmed akordonimängijad kultuurieriala diplomi.

Leedu Riiklik Konservatoorium (praegune Leedu Muusika- ja Teatriakadeemia) oli tollal üks väheseid Nõukogude Liidu kõrgkooli, kus õpetus toimus mitte bajaanil, vaid akordionil ja mängiti palju originaalrepertuaari. Kõrgkooliõpingud kestsid siis 5 aastat. Eestlastest on õppinud Leedu Konservatooriumi kaugõppes **Elle Käppa** (1961–1968, õp Liudvikas Survila), sotsionaaris 1981–1986 **Tiina Rada** (hiljem Välja, õp Regina Pliskiene) ja 1990–1995 **Ave Sillaots** (õp Eduardas Gabnys).

Elle Käppa lõputöö Leedu Konservatooriumis teemal „Ande probleemid kunstilises loomingu“ sai väga kiitva hinnangu ja eksamikomisjon soovitas jätkata sama teemaga tegelemist Tartu Riikliku Ülikooli aspirantuuris⁹⁹. 1970 astus Elle Käppa Moskva Ülikooli aspirantuuri ja alates 1973 töötas mõnda aega Eesti Raadios¹⁰⁰.

Tiina Rada eriala lõpueksami komisjoni esimees, Kiievi Konservatooriumi prof Nikolai Davõdov soovitas tal jätkata õpinguid Kiievis. Selleks oli vaja Tallinna Konservatooriumi toetust¹⁰¹, mida ei olnud aga kerge saada.

Ave Sillaotsa¹⁰² õpingud langesid kokku Balti riikide iseseisvumisega ning piiride avanemisega lääne poole. Ta osales Itaalias Castelfidardo akordionikonkursil 1995. aastal Leedu Muusikaakadeemia akordionikvinteti koosseisus, mis saavutas kammeransamblike kategoorias I koha.

Pillide seisukord nõukogude ajal ei olnud kiita. Meloodiabassiga klahvakordione toodeti peamiselt Leningradi tehases „Krasnõi partizan“. Leningradinimelist pilli kasutati pikka aega ka H. Elleri nim Tartu Muusikakoolis. Baltikumis tunti Voroneži pillimeistreid, kes saksa klahvakordioni *Weltmeister* bassipoole ehitasid ümber meloodiabassisüsteemile. Ümberehitus maksis teise pilli hinna. Bassid olid konvertorsüsteemiga¹⁰³ ja kasutati vene

⁹⁹ E. Paltsepp, *Heino Elleri nimelise Tartu Muusikakooli rahvapilli osakonna akordioni eriala areng*. EMTA Instrumendipedagoogika Instituudi bakalaureusetöö, 2008

¹⁰⁰ A. Mirek, *Harmonika*. Moskva, 1994, lk184

¹⁰¹ Õppimine assistentuuris eeldas tulevast töökohta kõrgkoolis.

¹⁰² Ave Sillaots töötas peale õpingute lõppu Tallinna Muusikakoolis (Narva mnt) ja edasi siirdus tööle välismaale.

¹⁰³ Convertire – it. k. pöörata, muuta. *Convertor system* e ümberlülitussüsteem vahetab standardbasside 4 akordirida ümber meloodiabassideks.

materjalist keeli. Vaatamata keelte tämbrierinevustele olid need pillid õppijaile selle aja kohta parim võimalik lahendus.

Eesti taasiseseisvumine 1991. aastal avas ukse uutele suhetele välismaailmaga. 1992 toimus G. Otsa nim Tallinna Muusikakooli saalis vabariigi akordioniõpetajate koolituspäev,¹⁰⁴ kus esinesid Soome Sibeliuse-Akadeemia noorteosakonna õpilased ning **Matti Rantanen** pidas loengu Soome akordioniõpetusest. Sellest said alguse tänased iga-aastased Eesti Akordioniliidu akordioniõpetajate koolituspäevad. Lektoriteks on olnud Matti Rantanen, Helka Kymäläinen, Petri Makkonen, Mikko Luoma Soomest, Regina Pliskiene Leedust, Lissi Petersen Taanist jpt.

Avanenud piirid avasid uued võimalused akordioniõpingute jätkamiseks välismaa kõrgkoolides:

Külli Möls õppis Soome Sibeliuse–Akadeemias 1994–2000 (õp Matti Rantanen)¹⁰⁵. **Signe Vainu** astus 1994 Valgevene Riiklikku Konservatooriumi Minskis ja aasta hiljem Sibeliuse-Akadeemiasse (õp Matti Rantanen ja Mika Väyrynen). **Sirje Mõttus** õppis 1998–2004 Taani Kuninglikus Muusikaakadeemias (õp James Crabb ja Geir Draugsvoll). **Tuulikki Veskus** (hiljem Bartosik) õppis Sibeliuse-Akadeemia rahvamuusikaosakonnas 1997–2004 (õp Maria Kalaniemi ja Timo Alakotila) ja Stockholmi Kuninglikus Muusikakõrgkoolis (õp S. Ahlbäcki jt). **Velli Mõtt** jätkab Soomes Helsingi Konservatooriumi õpingute järel (2001–2007 õp Sirkka Kelopuro) Turu Muusikaakadeemia magistriõppes. (õp Mikko Luoma).

Akordionalase kõrghariduse taastamine Eesti Muusikaakadeemias

30 aastat erialase kõrghariduse puudumist Eestis jättis jälje: akordioni kui instrumendi reputatsioon Eesti muusikaringkondades oli madal, eesti heliloojate poolt kirjutatud originaalrepertuaari väga vähe. Akordioni tunti Eestis vaid kui meelelahutuspilli. Võrdluseks olgu toodud, et Soomes Sibeliuse–Akadeemias, kus akordioniklass alustas tööd 1977. aastal, on toimunud heliloojatega tihe loominguiline koostöö ja soome akordionimängutase on tänaseks üks kõrgemaid maailmas.

Soome Sibeliuse–Akadeemia kolleegide lahke abi andis meilegi ideid ja tuge, eriti uue repertuaari näol.

¹⁰⁴ Kontaktid tekkisid aasta varem seoses siinkirjutaja täienduskoolitusega Sibeliuse-Akadeemias.

1995 osteti ka Tallinna G. Otsa nim Muusikakooli esimene meloodiabassiga itaalia pill. Nüüd tuli muuta õppekavu, orkestri asemel omandas tähtsust kammeransambel. Juba kahe aasta pärast, 1997. aastal mängisid esimesed lõpetajad meloodiabassidel nii eriala kui ka kammeransambli riigieksamil. Kammeransambli riigieksamikomisjoni esimehe, eesti ühe hinnatuma pianisti, Ivri Ilja positiivne hinnang andis julgust ja muutis oluliselt teiste erialade spetsialistide suhtumist.

Tartu Elleri-kooli õpilastest, kes õppisid meloodiabassiga *Leningradi* pillidel juba aastast 1983, pidid edukamad lõpetajad jätkama õpinguid välismaal.

Oli aeg koputada Eesti Muusikaakadeemia uksele. Hoiak oli tõrjuv. Küll aga polnud rektor algul vastu Otsa-kooli juures rakendusliku kõrghariduse avamisele akordioni erialal.¹⁰⁶ Hiljem, tihenevas kõrghariduse konkurents, ei meeldinud ettepanek Muusikaakadeemia ega ka Viljandi Kultuurikolledži juhtkonnale. 1997–2001 osalesid Tiina Välja ja Tiit Kalluste koosolekutel nii Haridusministeeriumis kui Muusikaakadeemias, selgitades akadeemilise akordioniõpetuse vajadust ja erinevust Viljandi Kultuurikolledži rahvapilliõpetusest.

Lõpuks **2002.** aastal, mõjutatuna survest ja kõrgkooli õppekavade uutest arengusuundadest,¹⁰⁷ avati Muusikaakadeemia Tartu filiaalis interpretatsioonipedagoogika eriala juures akordioniõpe, mis valmistab ette akordionipedagooge. Erialaõpetajaks on seal praeguseni Külli Mõls (Kudu) ja pedagoogiliste ainete õpetajaks oli 2002–2004 **Tiina Välja**.

Akordioniõpetuse avamine ainult pealinnast väljaspool ei rahuldanud õppijaid ning 2004. aastal avati akordioniõpe sama interpretatsioonipedagoogika raames ka Tallinnas. Õpetajatena töötasid Tallinnas 2004–2005 **Signe Vainu** ja Tiina Välja, alates 2005 tuli S. Vainu asemele õppejõuks **Sirje Mõttus**. Improvisatsiooni ja pop-jazz suuna õpetajana alustas 2004 tööd **Tiit Kalluste**. 2007. aastal lõpetasid esimesed magistrandid Helen Niiholm (*cum laude*, õp T. Välja) ja Reet Laube (õp S. Mõttus). Reet Laube jätkas magistriõpinguid Taani Kuninglikus Muusikaakadeemias.

Taas on käivitunud üliõpilaste teaduslik uurimustöö eesti akordioniõpetuse meetodilistel ja ajaloo-alastel teemadel. Võrdselt teiste interpreteerivate erialadega saavad akordioniõpilased osaleda rahvusvahelistes õpilasvahetusprogrammides, kammermuusikaprojektides, välismaa õppejõudude meistrikursustel jm.

¹⁰⁵ Külli Mõls osales õpingute ajal 1996 Eesti noorte interpretide konkursil „Con Brio“, kus ta pääses finaali.

¹⁰⁶ Telefonivestlusest rektor prof Peep Lassmanni ja Otsa-kooli õppeosakonna vahel. Akordioni eriala rakenduslik kõrghariduse õppekava valmis 1998 Estonian Business Schooli täienduskoolituse korraldatud koolide keskastmejuhtide kursuse lõputööna, koostajaks siinkirjutaja.

¹⁰⁷ Siis alustati kõrgkoolide akrediteerimisega.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kutsel on meie tudengeid õpetanud Matti Rantanen, Mika Väyrynen, Juri Šiškin, Veli Kujala, Krzysztof Olczak, Mikko Luoma. Sirje Mõttus omakorda on juhendanud poola akordionitudengeid Gdanskis Muusikaakadeemias.

EMTA täiendkoolituse osakond korraldab akordioniõpetajatele regulaarselt kursusi, lektoritena on esinenud Tiit Kalluste, Matti Rantanen ja Tiina Välja.

Õppejõududena töötavad hetkel Tallinnas Sirje Mõttus (eriala, kammermuusika, pedagoogiline praktika), **Tiina Välja** (eriala, kammermuusika, pedagoogiline praktika, meetodika ja akordioniajaloo loengud) ja **Tiit Kalluste** (vabasaade, pop-jazz akordioni eriala, akordionimuusika ajalugu)

Muusikaakadeemia Tartu filiaalis õpetab nii eriala kui meetodilisi aineid **Küllü Kudu**.

Sügisel 2008 õpib akordioni Tallinnas 10 üliõpilast (neist 4 kaugõppes) ja Tartu filiaalis 4 üliõpilast.

Juri Šiškin ja Reet Laube

Akordioniõpetus TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia pärimus- ja jazzmuusika erialadel

Professionaalne akordioniõpetus pärimusmuusika erialal sai alguse 1991. aastal, kui Viljandi Kultuurikolledžis (VKK)¹⁰⁸ alustati rakenduskõrghariduse andmist. Kuigi see oli akordionistidele esimene võimalus kõrgharidusdiplomi omandamiseks, oli mängijate üldine tase väga ebaühtlane – vastu võeti nii iseõppijaid kui algharidusega pillimängijaid. Erandiks mõned keskastme muusikakooli lõpetajad nagu Valentina Moldau (Muusikakoolist Rostovis Doni ääres) ja Koidu Ahk (H. Elleri nim Tartu MK). Enthusiasm, tihe koostöö juhtivate Eesti folkloristide ja parimate rahvamuusikutega ning laialdased väliskontaktid tekitasid eriala vastu huvi. Mitmed kooliajal alguse saanud ansamblid nagu *AlleAa*, *Untsakad*, *Svjata Vatra* jt on hiljem tuntuks saanud nii Eestis kui väljaspool. Eriala arenes koos õpetajate ja õpilastega. Akordionimängu VKK-s on õpetanud Tiina Rada (hiljem Välja) 1991–1995, Henn Rebane 1995–1997, Tiit Kalluste 1997–2007, Tuulikki Bartosik 2001–2004 ja Koidu Ahk 2004–2008. Esimeste rahvamuusikatudengite entusiasmist sündis festival, millest nüüdseks on välja kasvanud iga-aastane rahvusvaheline Viljandi Pärimusmuusika festi-

¹⁰⁸ Viljandi Kultuurikolledž nimetati 2003 ümber Viljandi Kultuuriakadeemiaks ja ühines 2005 Tartu Ülikooliga, kannab praegu nimetust Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia.

Esimte lõpetajate ansambel (hilisem *AlleAa*) 1990/1991, vasakult: Liina Hendrikson (Kanemägi), Raivo Sildoja, Margus Põldsepp, Ando Kiviberg, Ülle Jantson ja Piret Aus

val (vt www.folk.ee). 2006. aasta festivali teema oli lõõtsalised, esinejaid üle 300. Enne festivali toimuvad noorte pärimusmuusika laagrid.

Akordioni saab õppida ka Viljandi Kultuuriakadeemia jazzmuusika osakonnas, kus õpetajaks on olnud Tiit Kalluste. Esimene ja üks silmapaistvamaid selle eriala lõpetajaid oli Kalev Tilk, kes pärast G. Otsa nim Tallinna Muusikakooli lõpetamist õppis Viljandis 1996–2000. a.

Tänase Viljandi Kultuuriakadeemia pärimusmuusika ja jazzmuusika on väljakujunenud õppekava ja traditsioonidega erialad, kus arendatakse nii praktilist pillimängu kui ka erialast uurimustööd. Eriala õppejõudude initsiatiivil on välja töötatud algastme muusikakoolidele nii pärimus- kui jazzmuusika õppekava, mida mitmed kooli lõpetajad oma õpetajatöös kasutavad.

Lisaks Viljandile Kultuuriakadeemiale saab džässmuusika ja pärimusmuusika erialasid õppida ka Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias¹⁰⁹.

EESTI AKORDIONILIIT

Eesti Akordioniliidu (EAL) asutamiskoosolek peeti 31. augustil 1994. Asutajaliikmeteks olid **Henn Rebane**, **Venda Tammann** ja **Aarne Haasma**.

Esimene üldkogu kutsuti kokku 9. detsembril 1994 Tallinnas. Aasta hiljem oli liidu liikmete arv kasvanud juba 80-ni. 17. jaanuaril 1995 registreeriti liit mittetulundusühinguna. Liit sai oma pangaarve, pitsati ja sümboolika.

Liidu presidendi **Henn Rebase** kõrval tegi neil aastail juhatuses palju praktilist tööd Asta Jõerand, korraldades liidu uudisteleva "Akordion" koostamist, paljundamist ja levitamist ning kogudes liikmemakse jms. Paljudes küsimustes aitas kaasa Reet Nurming.

1995. aastal kui liidu liikmetena oli registreerunud seni suurim arv liikmeid - 147, kogunes ometi Tallinnas toimuvale üldkogule liikmeid napilt. Nii otsustati juhatusesse viia Võrru, kus alates 1996 hakkas liidu juhatusesse tööd koordineerima Siiri Kahar, liidu infolehe väljaandmisel oli abiks Ilmar Kudu. Keskseteks üritusteks ja liidu liikmete kogunemiskohaks saidki neil aastail Võru akordionimuusika päevad ning Tartu akordionimuusika festival.

23. jaanuaril 1999 toimunud üldkogul võeti vastu uus, mõnede muudatustega põhikiri ning valiti uus juhatus. Liidu presidendiks sai **Tiit Kalluste**, asepresidendiks Tiina Välja. Koos uue juhatusesega läks liidu juhtimine taas Tallinnasse, G. Otsa nim Tallinna Muusikakooli ruumidesse aadressil Vabaduse väljak 4. 1999 anti välja veel infolehte "Akordion", kuid edaspidi sellest loobuti veebilehe ning aasta-aastalt kasvava meililisti kasuks.

¹⁰⁹ EMTA-s avati džässmuusika eriala 2004 ja pärimusmuusika eriala 2007.

Alates 1999 on akordioniliit korraldanud regulaarselt iga-aastasi akordioniõpetajate täiendkoolitusi. Soome akordionipedagoogidelt saadud noodiabi pani aluse liidu noodikogule ja fonoteegile, mis asub akordioniliidu aadressil, G. Otsa nim Tallinna Muusikakooli ruumides.

2001 käivitas akordioniliit algastme ja keskastme õpilasi ühendava konkursi, seda lisaks iga kahe aasta tagant Eesti Muusikakoolide Liidu poolt korraldatavatele algastme õpilaste konkurssidele.

Samal aastal alustas Eesti Akordioniliit suvelaagrite korraldamist. Esimene, keskastme õpilastele mõeldud laager toimus Hiiumaal.

2002 avati Eesti Muusikaakadeemias interpretatsioonipedagoogika osakonnas akordioni eriala, mis muuhulgas oli suuresti ka Eesti Akordioniliidu teene. Liidu arhiividokumentide hulgas säilitatakse vastavasisulist mappi aastatepikkusest kirjavahetusest ministeeriumide, Muusikaakadeemia ja erinevate ametkondadega.

2002 nimetati Eesti Akordioniliidu esimeseks auliikmeks oma 70. juubelit tähistanud **Venda Tammann**.

Kümnendaks tegevusaastaks (2004) oli Eesti Akordioniliit saavutanud stabiilsuse nii liikmete arvus kui tegevuse suundades. Akordioniliidu liikmeskonna püsivama osa moodustasid muusikakoolide akordioniõpetajad.

Siit koorusid välja ka liidu tegevuse peamised sihid – seista akordioniõpetuse käekäigu eest, täiendada ja uuendada õppemetoodilisi materjale, korraldada erialast täiendõpet, kursusi ja loenguid ning vahendada infot.

Akordioniliidul on aastatepikkune koostöö Pärnu rahvusvahelise akordionimuusika festivali, 1999-2001 Tartu akordionipäevade ja Võru akordionimuusika päevade korraldajatega.

Alates 2005 korraldab EAL-i noortetoimkond algastme akordioniõpilastele suunatud Pärnu suvelaagreid.

19. oktoobril 2004 Pontarlieris, Prantsusmaal toimunud Rahvusvahelise Akordioniasotsiatsiooni (CIA) kongressil võeti Eesti Akordioniliit vastu CIA täisliikmeks. See tähtis uudis tehti teatavaks Tallinna Raekojas toimunud Eesti Akordioniliidu 10. aastapäeva kontserdil ja vastuvõtul Samal üritusel omistati Eesti Akordioniliidu auliikme staatus **Uno Arrole** ja **Heinrich Annionile**.

2006 sai Eesti Akordioniliit ühena esimestest muusika alal tegutsevatest erialaliitudest Kutsekoja poolt kutset omistava organi tegevusloa, mille alusel EAL on pädev väljastama rahvusvaheliselt aktsepteeritud kutsetunnistust - *Interpreet III (akordion)*.

EAL auliikmed Heinrich Annion ja Uno Arro, 2004

2008 valitud juhatuses jätkavad presidendina Tiit Kalluste, asepresidendina Tiina Välja ja uute liikmetena Sirje Mõttus, Kristel Laas ja Margus Laugesaar.

www.hot.ee/akordion

ÜRITUSED

Pärnu. Asjaarmastajate omavahelisi koosmänge on korraldatud Pärnus alates 1960. aastast, organisaatoriks Henno Sepp. Kokkutuleku ideed aitasid arendada Jüri Kask, Paul Reele ja Mart Koppel. 1984. aastal korraldaski Mart Koppel Sauga alevikus 15 mängija osavõtul nn küünipeo. Elmo Pilve koos poja Andoga tahtsid anda kokkutulekule sära, informeerisid televisiooni ja raadiot ning 27. oktoobril 1984 toimus **Pärnu akordioni- ja lõõtsamängijate kokkutulek** 80 mängija osavõtul. Aktiivsematest mängijatest moodustas Henno Sepp 15-liikmelise ansambli „Külapillimehed“, mis muutus kiiresti populaarseks oma rahvalike pillilugudega. Ansambel esines ka Saksamaal, Rootsis ja Soomes. Lõõtsamängijate kokkutulekute paigaks jäi sanatoorium „Tervis“. Suurim osavõtjate arv on olnud 318 ja väikseim – 72. Noorim osavõtja on olnud 8-aas-

tane ja vanim 90-aastane. Igal kokkutulekul esines ka mõni professionaal nagu Venda Tammann, Henn Rebane, Tiit Kalluste, Raivo Tafenau, Allan Jakobi jt.

Alates 2004. aastast on lõõtspillimängijate kokkutulek ühendatud Pärnu Akordionimuusika päevadega, mida korraldab Valdo Värk.

Pärnu lõõtsameeste kokkutulek 1980. aastail

1987. aastal toimus **Rägaveres I rahvusvaheline akordionifestival**. Idee autorid ja peorganisatorid olid Valdur Liiv, Henn Rebane, Venda Tammann ja Nikolai Kravtsov. Esinejaid kutsuti nii Eestist¹⁰ kui välismaalt (Oleg Šarov, Aleksander Dmitriev ja Pavel Smirnovi nim akordioniorkester Leningradist, kvintett „Kontsertino“ Vilniusest, Nikolai Kravtsov). Kokku oli osavõtjaid esimesel korral 75.

Eriti laiahaardeline oli II akordionimuusika festival, 17.- 23. juulil 1989 toimunud „Rägavere 89“, mis hõlmas kontsertidega kogu Eestit. Esinejaid oli Norrast, Slovakiast, Bulgaariast, Leedust, Venemaalt jm. Peaesinejad olid Franc Marocco, Varssavi kvintett, Aleksander Skljarov, Vladimir Čuchran. Koos festivaliga toimus ka akordioniõpilaste laager, kus lisaks Eesti õpetajatele töötasid väliskülalised Aleksandr Dmitriev jmt.

¹⁰ Duod Henn Rebane–Kirss ja Asta Jõerand–Reet Nurming, Venda Tammann, Erika Uus, Tiina Rada, Igor Nikitin, Raivo Tafenau, lõõtspillimängija Elmar Kaare ja akordioniansambel “Sõnajalg”.

12.-13. juulil 1991 korraldati **Pärnus III rahvusvaheline akordionimuusikafestival**, mille eestvedajaks oli Henn Rebane ja Pärnu Linnavalitsuse kultuuriosakond. Esinejaid olid Eestist, Soomest (Unto Julita), Venemaalt (Juri Šiškin, Nikolai Kravtsovi õpilaste ansambel jt) ja akordioniorkester Rootsist. Gala-kontserdi salvestas Eesti Televisioon.

Aastal 1995 sai alguse **Tartu** linnas ja maakonnas toimuvate **akordionipäevade** traditsioon, mida korraldasid Valli Ilvik ja Lehti Anja. 1995 toimus üritus kaks korda: aprillis Luunjas I ja novembris Alatskivil II akordionimuusikapäevad. Traditsioon muutus iga-aastaseks, kestes kuni 2003. aastani. Põhiliselt algastme õpilastele ja õpetajatele mõeldud festival kujunes 1998 rahvusvaheliseks. Peaesineja oli sel aastal Jean-Louis Noton Prantsusmaalt, kes esines digitaalakordionil.

Korraldati ka rahvusvahelisi ansamblite õpilaskonkursse, kus osalesid akordioniduod ja -trio (1998, 1999 ja 2001). Akordionipäevade tegevust kajastasid festivali ajalehed.

1998 loodud Eesti Noorte akordioniorkester tegutses mitmeid aastaid. Orkestrit juhatas Uno Arro, korraldustööd tegi Lehti Anja. Orkester tegi koostööd Limbaži noorte akordionimängijatega, kellega toimus ühine kontsertreis 2001 Soome-Rootsisse-Norraste ja 2003. aastal Poola-Saksamaale-Prantsusmaale. 2004 esines Eesti Noorte akordioniorkester Sankt-Peterburis. Reisidele eelnesid harjutuslaagrid Lõuna-Eestis.

Kuressaare akordionimuusikapäevade korraldajaks oli Rein Orn. 6.-7. augustil 1999 toimusid Saaremaal IV akordionimuusikapäevad rõhuasetusega akordioni akadeemilisele repertuaarile. Eesti esinejate kõrval oli peaesineja Friedrich Lips Moskvast.

Pika traditsiooniga on **Võrumaa akordionipäevad**, mida korraldab Võru Muusikakool koos Eesti Akordioniliiduga. 1993 võttis Võru Muusikakool Siiri Kahari ja Ilmar Kudu eestvedamisel Rägaverelt ja Pärnult festivalide teatepulga üle. 1995. aasta II akordionipäevade raamesse mahtus 14 kontserti, 2 seminari ja noorte akordionistide ülevaatus. Osavõtjad olid Eestist, Lätist ja Soomest, kokku 113.

Festival toimub tänaseni üle aasta. Osalevad Eesti muusikakoolide õpilased koos õpetajatega ning Eesti muusikaakadeemia tudengid. Kolme päeva täidavad mänguoskuse lihvimine õpitubades, noorte akordionistide võistumängimine ja

Ansambel *Tremolo*, keskel seisavad Valdo Värk ja Venda Tammann.

kontserdid. Viimasel festivalil osales orkestrijuhina Lars Holm Rootsist ning koostöö temaga jätkub ka tuleval, 2009. aasta festivalil.

Aastast 2005 asus Valdo Värk korraldama **Pärnu akordionimuusikafestivali**, mis hõlmates ka löötpillimängijate kokkutulekut, sai järjekorranumbriks 23. Neljapäevane festival oktoobrikuul on ulatuslik, näit. 2006 oli osavõtjaid üle 200. Esinejaid kutsutakse Soomest, Rootsist, Lätist, Leedust, Valgevenest jm. Toimuvad kontserdid, akordioniansamblite konkurss ja löötsamängijate kokkutulek.

Valdo Värki organiseerimisel tegutseb ka ansambel *Tremolo* Venda Tammanni juhendamisel. *Tremolos* mängivad ja on mänginud õpilased, õpetajad Abjalt, Tarvastust, Viljandist, Kilingi–Nõmmelt, Häädemeestelt, Türiilt ja mujalt. Kord kuus kohtuvad pillimängijad Pärnus mitmepäevaseks harjutamiseks.

Et Eestis toimuvad suvelaagrid enamasti algastme muusikakoolide õpilastele, korraldas Eesti Akordioniliit aastail 2001 ja 2002 **keskastme õpilaste suvelaagri**, kus õpetajatena töötasid Signe Vainu ja Teemu Kyllönen. Esimene laager toimus Hiiumaal, Palades. Erialatunnid vaheldusid ekskursioonidega ning laager oli väga hästi korraldatud. Järgmine kord kohtus sama seltskond mandril Tohisoo mõisas.

Laste akordionimänguhuvi elavdamise eesmärgil algatasid EMTA akordionitüdengid Kristel Laas, Aivi Tilk ja Helen Niiholm akordioniliidu toetusel 2005. aastal **Pärnu suvelaagri**. Laager on muutunud iga-aastaseks traditsiooniks ja laste seas väga populaarne. Neljapäevane suvelaager toimub Pärnu Kunstide Majas, peakorraldaja Kristel Laas. Laagri eesmärgiks on pakkuda noortele võimalus mängida suures akordioniorkestris. Orkestreid juhendavad Venda Tammann ja Kristel Laas. Lisaks saavad lapsed individuaaltunde EMTA õppejõudude ja tudengite juhendamisel.

2007. aasta suvelaagris toodi uue tutvustava suunana sisse vabaimprovisatsioon (õp Gerli Kirikal). Spetsiaalsed orkestriteosed laagri tarvis kirjutasid EMTA kompositsioonitüdengid Indrek Liit ja Liisa Hirsch. Noorte omavahelise suhtlemisele aitas kaasa jalgsimatk Soomaa radadel ning orienteerumismisvõistlus Tolkuse rabas Pärnumaal. Laager kulmineerus suure kontserdiga Pärnu Kontserdimaja kammersaalis. Laagris osalejate arv kasvab iga aastaga, ulatudes tänaseks ligi poolesajani.

Kadrina akordionimuusikapäevad on toimunud Kadrina Kunstide Koolis alates 2004. aastast.

Pärnu laagri orkestrit juhatab Venda Tammann

Korraldavad Kadrina Kunstide Kooli akordioniõpetaja Margus Laugesaar ja direktor Eve Vunk.

Iga-aastasel üritusel esinevad lisaks oma õpilastele ka külalisesinejad. Järgemööda on külas käinud:

2004 G. Otsa nim Tallinna Muusikakooli akordioniosakonna õpilased

2005 H. Elleri nim Tartu Muusikakooli akordioniosakonna õpilased

2006 Henn Rebane

2007 Jaak Lutsoja ja Madis Arvisto

2008 V akordionimuusika päevadele on kutsutud Kulno Malva & sõbrad TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiast.

PILLID JA MEISTRID

Eestis on pille vahendatud mitmel moel. Enne II maailmasõda oli akordion Eestis suhteliselt haruldane pill. Pille vahendasid mitmed muusikaärid: kaubamaja *Esto-Muusika*, A. Bergmani ja J. Mitti muusikaäri (viimane vahendas ainult *Dallape* instrumente). Akordionid olid kallid ja neid osteti järelmaksuga. Levinumad pillid olid *Dallape* ja *Hohner*, mängiti nii klahv- kui nuppakordioni.

Peale II maailmasõda olid pikka aega kasutusel sõjaeelsed pillid, sest poes müügil olevad Venemaal toodetud akordionid ei kannatanud kriitikat. Tallinnas, Tartu maanteel tegutses pilliparanduse töökoda, kus töötasid tol ajal hinnatud meistrid Kuusik¹¹¹, Enno Kaimre ja Villo Jürgenson. Hiljem viidi töökoda üle vanalinna Vene tn 12, kus Villo Jürgenson töötas kuni 1980. aastate lõpuni. Villo Jürgenson oli ka Kultuurikaupade laos pillide ekspert ja tema kaudu osteti tollal defitsiitset *Weltmeister* pille, mis oli nõukogude ajal levinum akordionimudel Eestis.

Lõuna-Eestis, Tartus oli tunnustatuim pillimeister Kalju Sarnit, kes parandas ja häälestas isegi meloodiabassidega „Leningradi“.

Eestis oli siiski ka üksikuid väga häid pille, muretsetud enamasti välismaa tuttavate kaudu, nt Heldur Jakon sai esimesena meloodiabassiga pilli *Titano* 1970. aastate algul, Venda Tammanni lemmikud olid *Scandalli Super 6* ja *Giulietti*. Henn Rebase on olnud mitmeid pille: 1980. aastatel esines ta Nõukogude Liidus vähekuuldud synthakordionil *Hohner Vox 3*¹¹² ja elektroonilisel M.I.D.I.

¹¹¹ Eesnime kohta andmed puuduvad.

¹¹² Baseerus *Hohner Atlantic IV Musette* akordionil, millele juhtmega ühendati eraldi asetsev elektrooniline süntesaator ja rütmimasin. Akordioni sisse oli paigutatud ka mikrofonid ning helitugevust sai reguleerida pedaaliga. Kõik see aga käis läbi eraldi võimendusaparatuuri.

KAWAI süsteemiga akordionil *Titano Organola*. Lisaks oli tal ka *Exelsior* (meloodiabassidega), Giulietti jt.

Peaaegu kõik pillid hangiti välismaalt. Nõukogude riigikorra ajal vajas kohalik raha, vene rubla „konverteerimist“. Nõudis omajagu leidlikkust ja julgust, et pille välismaal osta ja lõpuks üle piiri koju tuua.

Nõukogude perioodil mängiti Eestis ja kogu Baltikumis valdavalt klahvakordioni, põhjus võis olla nuppakordioni ja vene bajaani sarnasuses.

Eesti Vabariigi taastamisega tekkisid uued võimalused pillide soetamiseks ja õpinguks välismaal. Peale Villo Jürgensoni ja Kalju Sarniti surma tekkis pilliparandajate põud.

1995-96 õppis H. Rebase kaasabil pillide üldehitust ja häälestust Castelfidardos *Zero Zette* tehases Tarmo Tartu, kes omab *Zero Zette* sertifikaati väljaõppe ja nende toodete remondile.

Hannes Kivi astus 2004 Soome Ikaalise Käsi- ja Kunstitööstuse Kooli akordioniehitusosakonda. 2008 veebruaris esines ta loenguga akordioniparandusest EAL korraldatud õpetajate täiendkoolitusel.

Detsembris 1998 asutas Aivo Välja firma *Akordion Centrum*, mis vahendab ja remontib pille¹¹³. Kuna A. Välja pühendus dirigenditööle „Estonia“ teatris, läks 2002. aastal firma üle Allan Jakobile ja pille parandab Tarmo Tartu. Firma on tänaseks 20 Itaalia akordionitehase edasimütija ja esindaja Eestis. Müügis on **uued** ning **kasutatud** Itaalia pillid.

Viimase 10 aastaga on pillipark Eestis oluliselt paranenud, nii koolide kui õpilaste isiklike pillide näol. Klahvakordioni kõrval on taas mängima hakatud nuppakordioni.

¹¹³ Oma töösused omandas A.Välja Hamburgi *Akkordeon Centrumis*.

ELULOOD

REINHOLD LIPP

(4.09.1878 Pärnus –16.10.1943)
akordionimängija, akordioniõpetaja

Alustas klaverimänguga ning mängis paljusid pille, kaasa arvatud lõõtspilli.

1915 läks Venemaale, kus töötas metsaülemana Altai kraisis. Revolutsiooni ajal jõudis puhkpilliorkestri koosseisus laevaorkestriga tagasi Eestisse. Siin jätkas tööd metsaülemana kuni 1930. aastani.

1932. aastal Pati vallas elades muretses endale nuppakordioni „Organola“ ja organiseeris lauluharrastajate trupi, kellega esitati operetilaadseid laulumänge.

1934 asub elama Pärnusse. Koos Eduard Saksiga telliti itaalia pillid „Dallape“ ning hakati valmistuma kontsertideks. Repertuaaris olid Suppé „Luuletaja ja talupoeg“ ja „Kerge ratsavaägi“, Mahri „Ungari tšaardas“ jm. Esineti Rakveres, Viljandis, Kilingi-Nõmmel jm. „Sakala“ nr 18 kirjutas 14.02.1936: *Pühapäeval 16. veebruaril esinevad „Ugalas“ kontserdiga akordionivirtuoosid R. Lipp ja E. Saks. Need akordionimehed on Viljandi muusikapublikule kaunis hästi tuntud juba varasematest aegadest./.../ Vahepeal on need meie ainulaadsed instrumentaalsolistid esinenud paljudes kodumaa linnades. Samuti on nende mängu kuulnud ka ringhäälingus. Nii ühel kui teisel pool esinedes on akordionimehed saanud kiitvaid arvustusi. Kiitvaid arvustusi oli ka teiste maakondade lehtedes.*

1937 asus Reinhold Lipp elama Tallinna, kus töötas akordioniõpetajana ja moodustas oma õpilastest orkestri, mis aga ei jõudnud esinemisküpsesse staadiumisse.

1943 alguse „Eesti Sõnas“ leiab teate Harald Zahrensi rindetrupi etendustest Riias ja veel 36 paigas. Trupi koosseisus olid lisaks klounidele, lauljatele-tantsijatele ka akordionistid Reinhold Lipp ja Eduard Saks. Samal aastal sattus Lipp liiklusõnnetusse, mille tagajärjel hiljem suri.

REINHOLD LIPP

Born 4 September 1878 in Pärnu.

Reinhold found his way to music through piano but also played several other instruments, including accordion. In 1915, he moved to Russia where he worked as a forester in the Altai Krai. During the Russian Revolution of 1917, he returned to Estonia on a ship whose brass band he played in. In Estonia, Reinhold resumed his work as a forester, carrying on until 1930. In 1932, while residing at the Pati parish, he acquired an Organola button accordion and founded a club of amateur singing enthusiasts, who performed musical plays in the manner of operettas.

In 1934, Reinhold settled down in Pärnu. Together with Eduard Saks, he acquired some Italian *Dallape* accordions and started to prepare for concerts. Their repertoire contained Franz von Suppé's *Dichter und Bauer (Poet and Peasant)*, *Leichte Kavallerie (Light Cavalry)*, Curt Mahr's *Czardas Hungaria*, etc. They performed in Estonian towns Rakvere, Viljandi, Kilingi-Nõmme and elsewhere.

On 14 February 1936 the local newspaper Sakala no. 18 wrote: “On Sunday, the 16th of February, there will be a concert at Ujala Theatre given by accordion virtuosi R. Lipp and E. Saks. These accordion players have been rather well known to the Viljandi music audience for quite some time. /.../ In the meantime, these unique instrumental soloists have performed in many local towns. Their play has also been broadcasted over the radio. For their performances across the country the accordionists have received approving reviews.” This was one of the many positive reviews published.

In 1937, Mr. Lipp moved to Tallinn where he started working as an accordion tutor. An issue of newspaper *Eesti Sõna (Estonian Word)* from early 1943 prints the touring dates of Harald Zahren's army band shows in Riga and 36 other venues. The troupe was made up of clowns, singers and dancers – accordionists Reinhold Lipp and Eduard Saks were also part of the lineup.

Reinhold Lipp died in 1943, as a result of injuries sustained in an accident.

ROBERT SALONG

(9.06.1908 New Yorgis – 21.11.1992 New Yorgis)
akordionimängija

Sündis Ameerikasse väljarännanute peres ning 1911 toodi koos õega elama vanavanemate juurde Vilsandi saarele. Gümnaasiumihariduse sai Saaremaal. Kooli ajal alustas akordionimängu, esinedes algul koolipidudel, hiljem juba kogu ümbruskonnas. Ka ajateenistuses Tallinnas 1926 mängis ta pilli. Peale ajateenistusest vabanemist mängis Robert Salong restoranides „Maxim“ Nõmmel ja „Astoria“. Alates 1928 esineb Salong

Eesti Ringhäälingus algul üksi, hiljem trio koosseisus Artur Oja (bandžo) ja Kaarel Kärt (hiljem tema asemel Aleksander Koromaldi) kitarril. Repertuaaris oli tuntud tantsumuusika.

Paralleelselt esinemistele ringhäälingus jätkus töö „Astoria“ orkestris, kuhu 1931 tuli tööle Kaido Kursk. Loodi duo Salong-Kursk, millest hiljem kujunes trio Salong-Kursk-Lõhmus. Esineti kinoteatris „Grand Marina“. Trio tööd juhendas kinoteatri dirigent Voldemar Taggo. Mängiti kontsertmuusikat seansside vaheajal. Repertuaaris olid nt Suppé avamängud „Luuletaja ja talupoeg“ ja „Kerge ratsavägi“; Wagneri „Palverändurite koor“; Liszti „Ungari rapsodia“ nr 2 jm.

Paralleelselt tööga restoranides organiseerib R. Salong soolokontserte maal ja suuremates keskustes – Türi, Paides, Rakveres, Pärnus.

Robert Salong valdas nii klahv- kui nuppakordioni, kuid eelistas siiski viimast, kuna pidas seda enda sõnul lihtsamaks. Tema pilliks enne II maailmasõda oli 5-realine „Dallape“.

Saksa okupatsiooni ajal osales saksa armee eesti tagavararügemendi meelelahutustrupis, omades leitnandi aukraadi.

1944 lahkus Robert Salong Eestist. Esialgu töötas ta Rootsis. 1947. ja 1948. aastal võttis osa Göteborgis toimunud Skandinaaviamaade akordionimängijate võistlusest ja tuli mõlemal korral võitjaks. Tema esinemisi kajastasid nii rootsi kui ka kohalike eestlaste sõnumilehed. 1. detsembril 1948 jõudis ta New Yorki. Laevareisil jõudis Salong anda 3 kontserti, mis läksid suure menuga: meeskonna poolt kingiti talle hõbepokaal pühendusega ning ning sadakond reisijat sai mälestuseks tema autogrammi. Robert Salongi esimene kontsert New Yorkis toimus 28. detsembril. Võõrsil mängis Robert Salong sageli koos kuulsa eesti kontrabassimängija Ludvig Juhtiga, enamasti USA eesti seltside koosviibimistel. Võttis osa ka ameerika akordionistide kontserdist Dixie Dean Accordion Center's. Peale muusikukarjääri lõpetamist töötas insener-joonestajana.

ROBERT SALONG

Born 9 June 1908 in New York.

In 1911, Robert's family relocated to Estonia, settling down on the island of Vilsandi. Robert completed his high school studies in Saaremaa. He picked up playing accordion during his school years, performing at school parties and later on in neighboring villages. Robert continued to play accordion throughout his military service. After being discharged, he carried on playing at restaurants, such as the Maxim in Nõmme and the Astoria downtown. From 1928, Robert performed mainly solo, later also in a trio at the Estonian Broadcasting Company. Their repertoire consisted of popular dance music. The other members of the trio were Artur Oja (on banjo) and Kaarel Kärt (on guitar, later replaced by Aleksander Koromaldi).

Besides radio performances, Robert continued in the orchestra of the Astoria restaurant. In 1931, Kaido Kursk joined their ranks. Soon after, a duo Salong-Kursk was formed, which later grew into a trio Salong-Kursk-Lõhmus. They performed at the movie theatre Grand Marina. Their repertoire was overseen by Voldemar Taggo, the conductor of the movie theatre. The trio played concert music during intervals of movie performances. In their repertoire were for example Franz von Suppé's overtures *Dichter und Bauer (Poet and Peasant)*, *Leichte Kavallerie (Light Cavalry)*, Wagner's Pilgrims' Chorus, Liszt Hungarian Rhapsody No. 2, etc.

Alongside with gigs in restaurants, Mr. Salong gave solo concerts in rural areas and larger towns like Türi, Paide, Rakvere, Pärnu. Robert had a good command of both piano and button accordions but preferred the latter, as he considered it easier. His instrument before World War II was the five-row *Dallape*. During the German occupation, Mr. Salong, having the rank of lieutenant, played in the entertainment troupe of the Estonian Reserve Regiment of the German Army.

In 1944, Robert fled from Estonia, initially working in Sweden. In 1947 and 1948 he participated in the competition of Scandinavian accordionists in Gothenburg and won both competitions. His performances were covered by both Swedish newspapers as well as by local Estonians' publications.

On 1 December 1948 Robert arrived in New York. During the voyage he managed to give three concerts aboard the ship, which were a great success. The crew presented him with a silver cup with an inscription and over a hundred travellers took his autograph. Robert's first concert in New York took place on the 28th of December. In USA, he often performed with the famous Estonian double bass virtuoso Ludvig Juht. They mostly took to stage at the gatherings of American Estonian Societies but also, for example, at the Dixie Dean Accordion Center at concerts of American accordionists.

After giving up his professional musician's career, Mr. Salong worked as an engineer and a draftsman. Robert Salong passed away in 2006.

LEO TAUBE

(14.08.1911 Petrogradis – 22.11.2006 Tallinnas)
akordionimängija

Pärines jõukast keskklassi perest. Isa, rahvuselt baltisakslane, oli raamatupidaja ja ema, Kuremäelt pärit eestlanna, pidas Vassili saarel korsetiäri. Lastel oli koduõpetaja ning kasvatuse juurde käisid klaveritunnid. Peale revolutsiooni, isa surma ning üldist nälga tuli pere Eestisse.

Koolihariduse sai Leo Taube Narva Poeglaste Gümnaasiumis. Nagu teisedki akordionimän-

gijad, oli Taube iseõppija, mängides ansamblites lisaks klaverit ja trummi. Pillimängu arendamisele aitasid kaasa Victor Compe juhtnõõrid, kes *Murphy Bandi* juhatajana võttis ka ise akordioni kätte.

1930. aastate algul mängis Leo Taube *John Pori ansamblis* Kadriorus Mehaanikute klubis, kust ansambel siirdus hiljem kinoteatri Grand Marina restorani Must Kass (praegune Vene Kultuurikeskus Mere pst.-l). Uus koht ei olnud küll nii peen restoran kui Dancing Palace Gloria (praegune Vene draamateater) ja „Estonia“ Valge saal, aga teenistus oli hea (põhilised kunded, salapiirituse vedajad, maksid hästi).

1930. aastatel mängis Leo Taube Astoria restorani orkestris, kohvikrestoranis Marcelle, Pirita jõe kaldal asunud Peterseni restoranis jm. 1936. aastast kuni 1939. aastani oli põhiliseks tööpaigaks restoran Pariis (praegune Gloria).

Sõja ajal siirdus Leo Taube elama Tartusse ning töökohaks sai Tartu „Vane-muise“ restoran.

Paljud muusikud pidid saksa okupatsiooni ajal mängima saksa mobilisatsiooni asemel *Landeswehri* kontsertbrigaadides „Puhkus ja Elurõõm“ Hjalmar Mäe organiseerimisel. Vene vägede lähenemisel tuli paljudel armeega kaasa minna, kuni Saksamaani välja. 1949. aasta lõpus pääses Leo Taube koos abikaasaga Ameerikasse, New Yorki.

Ameerika perioodil esines Leo Taube koos teiste väliseestlaste nagu Eedo Karrisoo, Boris Makarovi ja Valdis Treimanis Kuivmetsaga. Nende esitused on salvestatud plaadil „*Voice of Estonia*“ jm.

1967 Chicagos ostis Leo Taube eritellimusel valmistatud akordioni Philharmonic.

Samal aastal tuli ta koos abikaasaga tagasi Eestisse ning mängis pilli enamasti kodustel koosviibimistel.

LEO TAUBE

Born 14 August 1911 in Saint Petersburg.

Leo was born into a wealthy middle-class family. His father was of Baltic German origin and gained living as an accountant. His mother was an Estonian from Kuremäe and ran a corset shop on the Vasilievsky Island in St. Petersburg. The children had a governess and piano lessons were an integral part of their upbringing. After the Russian Revolution of 1917, father's death and a general famine led the family to relocate to Estonia.

Leo got his education at the Narva Boys' Gymnasium. Leo, like many other accordion players of that era, was an autodidact. In ensembles, he played accordion but sometimes also piano or drums. His playing skills were contributed to by Victor Compe, who was the conductor of the Murphy Band and himself an occasional accordion player.

At the beginning of 1930s, Mr. Taube played in the ensemble of John Pori at the Club of Mechanics in Kadriorg, Tallinn, and later on at the restaurant Must Kass (Black Cat, now the Russian Cultural Centre). Whilst Must Kass was not as refined as the Dancing Palace Gloria (predecessor of today's Hotel Palace) or Estonia Valge Saal (the lavish restaurant of the Estonia Theatre), good money could be gained there (regular customers being spirit smugglers, who always tipped well).

In 1930s Leo Taube also played in orchestras of such restaurants as the Astoria, the Marcelle and the Petersen overlooking the Pirita River. From 1936-1939, his main post was at the restaurant Dancing Paris (today called Gloria). When the war broke out, Leo Taube moved to Tartu and played at the restaurant of The Vanemuine theatre.

During the German occupation many musicians, instead of ordinary conscription, had to play in concert brigades Puhkus & Elurõõm (Leisure & Joy of Life) by command of Hjalmar Mäe, Head of the Directorate of the Estonian Self-Administration during the German occupation. As the Soviet Army approached Estonia, many musicians had to flee the country with the German Army all the way to Germany. At the end of 1949, Leo Taube and his wife arrived in USA and settled in New York. During the American period, Mr. Taube performed with other Estonian refugees like Eedo Karrisoo, Boris Makarov and Valdis Treimanis Kuivmets. Their performances have been recorded on the album *Voice of Estonia*, among others.

In 1967, Mr. Taube acquired a bespoke accordion by Philharmonic from Chicago, which was custom-built to suit his requirements. The same year, Leo and his wife returned to Estonia.

Leo Taube passed away in 2006.

KAIDO KURSK

(17.06.1912 Paldiskis – 29.12.1977)
akordionimängija

Koolitee algas 1919. aastal Tallinnas, samal ajal algasid õpingud ka muusika alal. Algul õppis Kursk eratundides klaverit, hiljem viiulit. 1920. aastate keskel kaldus tema huvi akordionile, Eestis uudsele pillile. Omandas akordionimängu iseõppimise teel. Juba 1926. aastal sai Kursk orkestripraktikat, mängides tant-sukursustel. 1928. aasta kevadel siirdus ta elukutseliseks orkestrandiks, jättes lõpetamata keskkooli. Algasid mängud restoranide orkestrites.

1930–1931 oli Kursk sundajateenistuses kaitseväes.

1931. aasta sügisel kaitseväest vabanedes jätkas Kaido Kursk tööd restorani Astoria orkestris, milles nüüd oli kaks akordionisti: **Robert Salong** ja Kaido Kursk. Orkester mängis nii tantsu- kui ka meeleolukat kontserdimuusikat. 1935. aastal hakkas Kursk mängima “Estonia” Valges saalis *John Pori orkestris*. Paralleelselt sellega esines kinoteatri Grand-Marina trio koosseisus koos R. Salongi ja J. Lõhmusega, neid juhendas tolleaegse kinoorkestri dirigent Voldemar Taggo. Trio mängis seansside vaheajal kontsertmuusikat. Repertuaaris olid Suppé avamängud “Luuletaja ja talupoeg” ja “Kerge ratsavägi”; Grossmanni “Tšaardaš”; Straussi “Ilusal sinisel Doonaul”; Monti “Tšaardaš”; Wagneri “Palverändurite koor”; Liszti “Ungari rapsodia nr. 2”; Donato Lovreglio *Kontsert-fantaasia* Verdi teemadele ooperist “Traviata”; Mozarti “Türgi marss” jm.

1937–1941 töötas Kursk paljude restoranide orkestrite juures nii Narvas, Tartus kui Tallinnas.

1941. aastal asus Kaido Kursk tööle ENSV Riikliku Filharmoonia kontsertbrigaadides saatja ja solistina.

Saksa okupatsiooni ajal 1941–1944 töötas Kaido Kursk Tallinna restoranides. Nõukogude Eestis 1945. aastal töötas Kursk jällegi ENSV Riiklikus Filharmoonias. Pidevad ringreisid ja halvenev tervis tingis aga paikset eluviisi. Nii järgnes aastail 1946–1964 töö Tallinna restoranides ja kohvikuis.

KAIDO KURSK

Born 17 June 1912 in Paldiski.

Kaido Kursk started school in 1919 in Tallinn and at the same time began studying music. Initially, he took private piano lessons, later also violin. Circa 1924-1925, as

he acquired an accordion and taught himself to play it, he started taking more interest in this novel instrument. Already in 1926, Kaido had an opportunity to play in an orchestra accompanying dance classes. In the spring of 1928, he became a professional orchestra member, giving up his studies at the secondary school and starting instead to play in restaurant orchestras.

In the years 1930-1931 Kaido Kursk fulfilled his military service. Around the same time, the world-famous accordionists Herman Gellin and Ernst Borgström performed in Tallinn. After his military service, Kaido continued to play in the orchestra of the restaurant Astoria, which had from then on two accordionists, the second one being **Robert Salong**. The orchestra played both dance and light music. From 1935, Kaido began to play in the Estonia Valge Saal (the restaurant of the Estonia Theatre) in the John Pori orchestra.

At the same time, he also performed at the movie theatre Grand Marina in a trio with **Robert Salong** and Johannes Lõhmus under the leadership of Voldemar Taggo, who was at that point the conductor of the orchestra. The trio played concert music during the intervals of movie performances. Their repertoire contained Franz von Suppé's overtures *Dichter und Bauer (Poet and Peasant)*, *Leichte Kavallerie (Light Cavalry)*, Grossmann's *Czardas*, Johann Strauss's *On the Beautiful Blue Danube*, Monti's *Czardas*, Wagner's *Pilgrims' Chorus*, Liszt's *Hungarian Rhapsody No. 2*, Donato Lovreglio's *Concert Fantasy on the themes of Verdi's La Traviata*, Mozart's *Rondo alla Turka (Turkish March)*, etc.

Between 1937-1941, Mr. Kursk played in various orchestras in Narva, Tartu and Tallinn. In 1941, he was appointed as a soloist and accompanist to the concert brigades of the Estonian SSR State *Philharmonic Society*.

During the German occupation from 1941 to 1944, Kaido worked in different restaurants in Tallinn, but resumed his position at the State *Philharmonic Society* upon the onset of the Soviet regime in 1945. Deteriorating health did not allow him to continue frequent touring and thus, from 1946-1964, Mr. Kursk could be found playing in restaurants and cafés of Tallinn.

Kaido Kursk passed away in 1977.

UNO ELTS

(26.09.1914 Tallinnas – 23.04.1971 Tallinnas)
akordionimängija

Uno Elts kasvas muusikalembeses perekonnas. Vanemate soov oli, et poeg hakkaks õppima tšellot. Vanemate soov siiski täide ei läinud. Tema esimesteks instrumentideks said kitarr ja bandžo. 1932. aasta suvisel vaheajal töötas Elts heeringapüügilaeval. Selle raha eest osteti esimene akordion. Kuna ta õe kõrvalt proovinud ka klaverit

mängida, läks õppimine ruttu. Nii juhtuski, et Uno Elts võeti varsti Mereklubi orkestrisse.

1933. aasta kevadel sõitis orkester mängima Pärnu suvekasiinosse. Samal suvel viibis Pärnus kuulus akordionivirtuoos Ernst Borgstrøm, kes koos Herman Gelliniga andis Eestis kontserte. Õnnelik juhus viis Eltsi Borgstrømigaga kokku ja viimane oli nõus andma mõned tunnid. Uno Elts ütles ise: “Need kümme-kond tundi ongi minu akordioni mängu kooliks.”¹¹⁴

Järgnesid mängud restoranide Vanemuine ja Sinimandria orkestrites Tartus. Alates 1935 teenis Elts ratsarügemendi orkestris. Vabanedes organiseeris ta Tartus orkestri *Four Swingers*. Nimetus võeti võõrapärane nagu tollel ajal moeks. Peagi levis orkestri kuulsus laialdaselt.

1960. aasta 6. juuli “Noorte Hääles” kirjutab Valter Ojakäär, analüüsides Eesti kergemuusika ajalugu: *Džässkvartett Neebel, Speern, Elts, Kruus ületasid tunduvalt tolleaegse taseme meie põhja- ja lõunanaabrite juures. Kahtlemata oli see meie kergemuusika hilisemale hoogsale tõusule aluseks.*

1939. aastal tuli ansambel terves koosseisus Tallinna. Algul esineti lokaalides Dancing Palace Gloria, Astoria, seejärel “Estonia” Valges saalis. Siin muutus koosseis juba kuueliikmeliseks. Lisandusid veel Kulm ja Ignatjev. Muutus ka nimetus - *Six Swingers*. “Estonias” mängiti palju kontsertmuusikat.

1939. aastal tellis Elts 140 bassiga instrumendi *Dallape*, millel parema käe klaviatuuri ulatus oli c1-e4.¹¹⁵

Järgnes mobilisatsioon Vene sõjaväkke. Elts sattus algul tööpataljoni. Hiljem seoses Jaroslavlis Eesti Riiklike Kunstiansamblite moodustamisega (kus Uno Elts oli üks džässorkestri asutajaid ja organiseerijaid) kutsuti ta sinna.

Harri Kõrvits kirjutab artiklis “Kerge muusika arengust” raamatus “Nõukogude Eesti muusika”: *Kunstiansamblite ühe esimese kollektiivina asub tööle džässorkester Rostislav Merkulovi juhatusel. Selles mängib kaasa rida silmapaistvaid džässispetsialiste nagu B. Kõrver, U. Elts, J. Kornel.* (lk 131)

Saabudes tagasi Nõukogude Eestisse, töötas Elts aastatel 1944–1947 Eesti Raadio akordionisolistina. Saated läksid suurelt osalt otse eetrisse. Väljavõte Eesti Raadio saatekavast 24. detsembril 1944: *Meloodilisi lugusid esitab U. Elts. Kava: Schertzinger “Ühel kaunil ööl”, Curtis “Karmelo”, Hegkeus “Äratustslaul”, Waldteufel “Valss”, Petsenko “Unelaul”, Freško “Ajakohane lauluviis”, Lob “Peegeldused vees”.*

1947. aastal asub Elts tööle Eesti Riikliku Filharmoonia solistina. Ta oli ühtlasi ka brigaadides kontsertmeistriks. Näiteks 1.-31. augustil 1952 Tallinna, Pärnu ja Tartu oblasti estraadibrigaadis “*Laul ja huumor*” mängis Elts muuhulgas ka Rubinsteini “*Toredoor ja andaluslanna*”, Hatšaturjani “*Tants mõõkadega*” ja “*Põimik nõukogude lauludest*”.

Seoses käevigastusega loobub Elts 1960. aastal akordionimängust ja hakkab kitarril mängima filharmoonia kvartetis (akordionil A. Oit, klarnetil J. Kornel, bassil H. Keskküla).

Alates 1965. aastast töötas Uno Elts Eesti Raadios meelelahutussaadete toimetuses “*Rameto*”.

UNO ELTS

Born 26 November 1914 in Tallinn.

The bug for music ran in Uno’s family. His father played the violin, mother the piano. Uno’s sister studied piano and singing at the Tallinn State Conservatory, while his brother specialized in violin. Uno’s parents hoped he would study cello but their wish did not materialize. Once when Uno was at the Grand Marina movie theatre with his parents, he saw and heard a banjo. From the first glance, Uno was inspired by the soft sound of the instrument. He was only six years old at the time. Guitar and banjo were to become his first instruments.

During summer holidays in 1932, Uno worked on a herring trawler. With the money earned, he bought his first accordion. As he had picked up piano from his sister, he was already half way there with accordion. His only remaining task was to find harmony on the bass keys. Having a good musical ear, this did not prove to be difficult. Hence, Uno was soon admitted to the orchestra of Mereklubi (Seamen’s Club).

In the spring of 1933, the orchestra went to perform at the summer casino in Pärnu. At the same time, the famous accordion virtuoso Ernst Borgstrøm gave concerts in Pärnu with Herman Gellin. A lucky coincidence brought Uno Elts and Borgstrøm together

¹¹⁴ V. Karu *Esimesed eesti akordionistid*, TRK diplomitöö, 1968

¹¹⁵ Tavaliselt on suurel pillil 120 bassi ja parema käe klaviatuuri ulatus f-a3.

and the maestro agreed to give Elts some lessons. Uno later admitted that those ten-odd lessons were the whole extent of his accordion training.

He continued playing in the orchestras of restaurants of The Vanemuine and at the Sinimandria in Tartu. In 1935, Uno started his military service in the orchestra of the cavalry regiment. After being discharged, he set up an orchestra in Tartu called *Four Swingers*. The foreign name was chosen in keeping with the trends of the era. His orchestra quickly gained popularity.

In the newspaper *Noorte Hääl* of 6 July 1960, Valter Ojakäär analyzes the history of the Estonian popular music, mentioning: “The Jazz Quartet of Neebel, Speern, Elts, Kruus considerably surpassed the level of our northern and southern neighbours. This was without doubt an impetus for the subsequent vigorous upswing of our easy listening music.”

In 1939, the quartet moved to Tallinn. They started to play at the restaurants Dancing Palace Gloria, Astoria, and afterwards in the Estonia Valge Saal. In the latter, the quartet became a sextet, as Kulm and Ignatiev joined the group. The name changed, too: into Six Swingers. In Valge Saal, a lot of concert music was played.

In 1939, Uno ordered a bespoke accordion: a *Dallape* with 140 bass keys from the music instrument shop Mitti Muusikaäri. The range of the right hand keyboard was C1-E4.

In 1940, Estonia was occupied by the Soviet Union and Uno Elts was conscripted into the Red Army. He was first sent to the labor battalion but later when the Estonian State Arts Ensemble was founded in Jarosláv, he joined the Ensemble. Uno was one of the founders of the Light Music Orchestra.

H. Kõrvits writes in his article *The Development of Light Music* in the book *Soviet Estonian Music*: “One of the first groups of the Arts Ensembles era to start out is the jazz orchestra under the conduction of Rostislav Merkulov. In the orchestra are a number of outstanding jazz specialists, such as B. Kõrver, U. Elts, J. Kornel.” (p. 131).

Returning to the Soviet Estonia, Uno worked from 1944-1947 as an accordion soloist at Eesti Raadio (the national broadcaster). Many broadcasts went on air live. An extract from the programme of Eesti Raadio from 24 December 1944 reads: “Uno Elts performs melodic pieces, such as: Victor Schertzinger’s *One Night of Love*, Curtis’s *Karmelo*, Hegkeus’s *Wake-Up Song*, Émile Waldteufel’s waltzes, Petsenko’s *Lullaby*, Freško’s *Contemporary Melody*, Lob’s *Reflections in the Water*.”

In 1947, Mr. Elts was offered a position as a soloist at the Estonian State Philharmonic Society. At the same time, he also served as concertmaster of the concert brigades. For example, from 1-31 August 1952, Uno played in the light music brigade of Tallinn, Pärnu and Tartu, presenting the following pieces: Rubinstein’s *Toreador et Andalouse*, Khachaturian’s *Sabre Dance* and *Medley of Soviet Songs*.

Due to a hand injury, Uno returned in 1960 to the Quartet of the Philharmonic Society where he played the guitar (Arne Oit on accordion, Jaan Kornel on clarinet, Heinrich Keskküla on bass).

From 1965, Mr. Elts started work at the editorial office of the entertainment programme *Rameto* on Eesti Raadio.

JOHANN LÕHMUS

(31.12.1919 Narvas – 1965 Leningradis)
akordionimängija

Kasvas Pärnus ja 13-aastaselt õppis iseseisvalt mängima nuppakordioni. Muusikalise hariduse omandas Tartu Kõrgemas Muusikakoolis, mille lõpetas oboe erialal. Esialgse mängupraktika akordionil sai ta Tallinna restoranide orkestrites. Omades muusikalist haridust, huvitas teda võrreldes teiste akordionistidega rohkem tõsine repertuaar.

1935. aastal ühines Lõhmus Robert Salongi ja Kaido Kurskiga, moodustades trio, mis mängis kinoteatris “Grand-Marina” seansside vaheajal kontsertmuusikat. Triol oli suur menu, esineti paar kuud järjest.

II maailmasõja ajal teenis Lõhmus Taga-Karpaatia sõjaväeringkonna ansambelis. Esines ka sooloonumbritega, mida saatis enneolematu menu. Alates 1945 oli ta Odessa ja hiljem Kiievi Riikliku Filharmoonia solist. Alates 1948 töötas solistina Leningradi Riiklikus Filharmoonias I kategooria interpreedina. Vene keeles kirjutati ta nime *Jogann Lehmus*.

Lõhmus mängis “*Dallape*” nuppakordionil. Leningradi- perioodil, mis jäi tema põhiliseks kontserttegevuse perioodiks, olid kavas estraadipalade kõrval ka J. S. Bachi “*Toccat ja fuuga d-moll*”, sama autori mitmed oreliprelüüdid, Sarasate “*Mustlasviisid*”, vene rahvalaulude seaded, Rimski-Korsakovi “*Kimalase lend*” jm.

1940–1950. aastatel ei olnud talle võrdset 5-realise nuppakordioni virtuoosel valdamisel, sest ta kasutas sel ajal Venemaal tundmatut 5-sõrme-aplikatuuri.

Tema mängukool, mis oli suure publikumenu eelduseks, ärgitas mitmeid bajaniste, teiste seas Boris Tihhonovi, välja töötama oma aplikaatuuriprintsipi 5-realisele bajaanile.

JOHANN LÕHMUS

Born 31 December 1919 in Narva.

Johann Lõhmus was born in Narva but grew up in Pärnu. At the age of thirteen, he taught himself to play the button accordion. He acquired his musical education at the Tartu Higher Musical School, majoring in oboe. Johann got his professional grounding by playing accordion in various restaurant orchestras of Tallinn. Coming from an academic background, he took greater interest in a more serious repertoire than perhaps other accordionists around him.

In 1935, Johann joined the accordionists Robert Salong and Kaido Kursk to form a trio that played concert music during intervals in the Tallinn movie theatre Grand Marina. The trio enjoyed a great success, performing for months uninterrupted.

In World War II, Johann Lõhmus was sent to Transcarpathia where he served in the army band of that military region. Playing in groups, he also performed as a soloist to great success. In 1945 began his career as a soloist at the Philharmonic of Odessa and later the Kiev State Philharmonic Society. From 1948, he moved to the Leningrad State Philharmonic Society (1st category). His name in Cyrillic alphabet was spelled Johann Lehmus.

Mr. Lõhmus played the *Dallape* button accordion. During his Leningrad period, which was to be the pinnacle of his concert activities, the repertoire contained besides light music also *Toccata and Fugue in D Minor* by J. S. Bach, several organ preludes by Bach, Pablo de Sarasate's *Zigeunerweisen*, an array of arrangements of Russian folk songs, Rimsky-Korsakov's *Flight of the Bumblebee*, etc.

In the years 1940-1950 no one could match Johann in the command of the five-row button accordion, as he used a five-finger pattern unknown in Russia at the time. His playing technique, which guaranteed him a grand success with the audience inspired several Russian bayan players —among them also Boris Tikhonov— to develop their finger patterns on the five-row bayan.

Johann Lõhmus died in 1965 in Leningrad.

ILMAR TAMM

(snd Aabredaal 25.10.1922 Kuusalu vallas – 5.09.1959 Tallinnas)
akordionimängija

Ilmar Tamm- Aabredaal sündis pimedana. Ema mälestuste järgi ei seganud see aga teda olemast rõõmus ning mängimast koos teiste lastega.

Esimesed kokkupuuted muusikaga toimusid kodus, kus sageli kõlasid laulud. Omades väga head mälu ja ilusat häält, oli väike Ilmar ema

mälestuste järgi teisel päeval laulnud kõik esmakordselt kuuldud laulud õige meloodia ja sõnadega.

1931. aastal astus Ilmar Tamm Tartu Pimedate Kooli, mille kuus klassi lõpetas viie aastaga. Koolivaheaegadel hakkas ta iseseisvalt klaverit mängima. Vanemad, nähes poisi huvi muusika vastu, palusid tuttavalt akordionimängijalt Ilmarile luba tema pillil mängida.

1938. aastal osteti Ilmar Tammele nuppakordion. Õnnelik juhus viis Tamme kokku kandlemängija Arnold Pappiga, kes oli juba varem mänginud raadios vana tantsumuusikat. Papp kutsus Tamme omale saatjaks. Alguses musitseeriti koos. Hiljem hakkas Tamm esinema üksinda, saades õige pea tuntuks üle maa. Esimesed esinemised läksid otse eetrisse, hiljem hakati lindistama. Eesti Raadios on säilinud tema esituses ligikaudu 30 pala. Peale akordionimängu sai Tamm tuntuks ka kui rahvalike laulude looja. Tuntumad laulud on “Toompea valss” ja “Kaluri valss”.

ILMAR TAMM

Ilmar Tamm (né Aabredaal) was born on the 25th of October 1922 in Kuusalu to a mother with an excellent voice. Ilmar was born blind but —according to his mother— it did not stop him from growing up a jolly child who ran around playing with other kids. He first came into contact with music at home, which was often full of guests and singing. Little Ilmar was musical and had a memory so sharp that he could easily sing the songs he had heard the night before, remembering both the melody and the lyrics accurately.

In 1931, Ilmar began his studies at the Tartu School for the Blind, completing six grades in just five years thanks to his excellent memory. Ilmar spent his school holidays at his grandfather's at Kuusalu. It was on his grandfather's piano that Ilmar started searching

for familiar tunes. That came easy. His parents, seeing their son's interest in music, asked an accordionist whom they knew to let the boy have a go on his instrument. The accordionist was happy to oblige and helped Ilmar whenever he needed advice.

In 1938, a button accordion was bought for Ilmar from *Esto-Muusika* (a store specializing in radio receivers and musical instruments). Thereafter, he continued to hone his skills on his own. By a stroke of luck, he met a zither player Arnold Papp, who had been playing dance music on the radio. Arnold asked Ilmar to accompany him on accordion. After playing together for some time, Ilmar began to perform alone, quickly gaining popularity all over the country. The first performances were broadcast live, only a while later were the programmes pre-recorded. About 30 tracks of Ilmar Tamm's performances have been preserved at the archives of Eesti Raadio (the national broadcaster). Besides accordion playing, Ilmar became known as a composer of folkloric songs. His most famous works are *Toompea valss* (*Waltz of Toompea*) and *Kaluri valss* (*Fisherman's Waltz*).

Ilmar Tamm passed away on 5 September 1959.

VENDA TAMMANN

(sünd 6.10.1932 Pärnus)

akordionist, pedagoog, ansamblijuht

Lõpetas 1951 Pärnu Laste-Muusikakooli Artur Aola akordioniklassi, 1956 Tallinna Muusikakooli (praegune G. Otsa nim Tallinna Muusikakool) Leopold Vigla akordioniklassi, 1968 Tallinna Riikliku Konservatooriumi (akordioni Leopold Vigla ja puhkpilliorkestri dirigeerimise Jaan Kääramehe juhendamisel).

1952–56 akordioniõpetaja Tallinna Kultuurharidusala Koolis, 1956 suunati tööle Tallinna

Muusikakooli, kus töötas 2004. aastani.

Alates 1957 ENSV Riikliku Filharmoonia solist. Osales ansambelis *Metronoom*, mis võitis Moskvas VI rahvusvahelisel noorsoo festivalil hõbemedali.

1962 oli esimene Uno Naissoo „*Kontsert-fantaasia* akordionile ja orkestrile“ esitaja.

Juhatanud akordionistide ansambleid alates 1953 J. Kreuksi nim Kultuuripalees, Tallinna Õpetajate Majas, Mustpeade Majas.

Akordioniorkestri „*Tremolo*“ asutaja ja juht alates 2002.

Erialaõpilased: Jaan Sommer, Reet Nurming, Henn Rebane, Eve Vendt, Tiina Välja, Olivia Kalluste, Aivo Välja, Raivo Tafenau, Tuulikki Bartosik, Andrus Ostrov, Kristel Laas, Indrek Liit jpt.

Venda Tammann oli Eesti tuntumaid akordionimängijaid mitmekümne aasta jooksul. Ta on esinenud Soomes, Rootsis, Taanis, Saksamaal, Belgias, Prantsusmaal, USA-s, Kanadas, Kreekas, Indias, Tšehhis, Ungaris, Rumeenias, Süürias, Jordaanias, Venemaal, endises Jugoslaavias, Usbekistanis.

1980 omistati Venda Tammannile teenelise kunstniku aunimetust.

On olnud akordionistide ansambelite üldjuht koolinoorte laulupidudel aastatel 1967, 1972, 1977, 1982 ja koolinoorte tantsupeol 1993.

Eesti Akordioniliidu asutajaliige.

Üks „Accordion Music Group MTÜ“ asutajatest aastal 2004.

Tammann on olnud paljude eesti heliloojate (G. Podelski, V. Ojakäär, H. Hindpere, L. Tauts, V. Ignatjev, U. Naissoo, V. Jelpidiforov, E. Felicius jt.) akordionipalade esmaesitaja Eesti Raadios ja kontsertidel.

Salvestusi raadios üle 200. Esimesed plaadid ilmusid aastal 1957.

Koostanud ja seadnud noodikogumikud: „Akordionsambliid“ 1, 2, 3 ; „Esimesed sammud akordionsambliis“; „Akordion ansambliis“; „16 menuetti“.

VENDA TAMMANN

Born 6 October 1932 in Pärnu.

Venda completed the accordion class of Artur Aola at the Pärnu Children's Music School. Thereafter, he graduated from the Tallinn Music School (now Tallinn Georg Ots Music School) in 1956, having studied on the accordion course of Leopold Vigla. In 1968, he completed his higher education at the Tallinn State Conservatory, where he studied accordion under the tutelage of Leopold Vigla and conduction of brass bands under Jaan Kääramees.

From 1952-1956, Venda worked as an accordion teacher at the Tallinn Cultural Education School. In 1956, he was appointed teacher at the Tallinn Music School (now Tallinn Georg Ots Music School) where he was based until 2004. Since 1957, Venda was also a soloist of the Tallinn Philharmonic Society and played in the ensemble *Metronoom*, which was awarded silver medal at the 6th World Festival of Youth and Students in Moscow. In 1962, Venda was the first performer of Uno Naissoo's *Concert for Accordion and Orchestra*, being already widely known as an accordion soloist.

He has coordinated the work of various ensembles of accordionists since 1953 at J. Kreuks Palace of Culture, Tallinn Teachers' House and at The Guild of The Brotherhood of Black Heads. In 2002, he founded the accordion orchestra *Tremolo*.

His accordion students include: Jaan Sommer, Reet Nurming, Henn Rebane, Eve Vendt, Tiina Välja, Olivia Kalluste, Aivo Välja, Raivo Tafenau, Tuulikki Bartosik, Andrus Ostrov, Kristel Laas, Indrek Liit and many more.

Mr. Tammann has performed in Finland, Sweden, Denmark, Germany, Belgium, France, USA, Canada, Greece, India, Czech Republic, Hungary, Romania, Syria, Jordan, Russia, Yugoslavia and Uzbekistan.

In 1980, Venda received the honorary title of Merited Artist of the Estonian SSR. He has been the Artistic Director of accordionists' ensembles at the Estonian Youth Song Festivals in 1967, 1972, 1977, 1982, and at the Youth Dance Festival in 1993.

Venda Tammann is a founding member of both the Estonian Accordion Society (established in 1995) and Accordion Music Group MTÜ (founded in 2004).

Venda has been the first performer of many Estonian composers' accordion music in

Eesti Raadio and at concerts (namely: Gennadi Podelski, Valter Ojakäär, Hans Hindpere, Leo Tauts, Viktor Ignatjev, Uno Naissoo, V. Jelpidiforov, Eugen Felicius, et al). Eesti Raadio has more than 200 tracks recorded by Venda Tammann. His albums have been released from 1957.

HEINRICH ANNION

(sünd 15.05.1933 Tallinnas)
akordionipedagoog

Heinrich Annion astus 1949 ühena esimestest Tallinna Laste-Muusikakooli akordioni erialale ja juba 1952 Tallinna Muusikakooli (praegune G. Otsa nim Tallinna Muusikakool) Leopold Vigla akordioniklassi. Järgmisel aastal võeti Heinrich Annion kohustuslikku ajateenistusse mereväkke. Lätis Liepājas paikneva allveelaevade brigaadi mittekoosseisulise puhkpilliorkestri juhina osales

ta taidlusülevaatusel ning saavutas 1957 laureaadi tiitli akordionisolistina Läti NSV I Noorsoofestivalil.

Peale demobilisatsiooni 1957 jätkas ta õpinguid Tallinna Muusikakoolis, mille lõpetas 1960.

1962–1968 õppis Heinrich Annion Tallinna Riiklikus Konservatooriumis akordioni ja puhkpilliorkestri dirigeerimise erialal (akordioni õp Leopold Vigla ja

dirigeerimist Jaan Kääramehe klassis), mille lõpetamisel omistati talle akordionisolisti, -pedagoogi ja puhkpilliorkestri dirigendi kvalifikatsioon.

Heinrich Annion tegi pedagoogitööd Tallinna Laste- Muusikakoolis (1959–63) ja Tallinna Muusikakoolis (G. Otsa nim Tallinna MK) 1963–2004.

Ta on olnud vabariiklike konkursside žüriides ja osalenud erialases metoodilises töös. Heinrich Annioni üle poolesaja õpilase seas on tuntumad Tallinna Laste-Muusikakoolist Lepo Sumera ja Tallinna Muusikakoolist Enn Tomson, Ilmar Moss, Tiit Kiik, Tiit Kalluste, Pille Metsson jpt.

HEINRICH ANNION

Born 15 June 1933 in Tallinn.

Heinrich was among the first ones in 1949 enrolling at the Tallinn Children's Music School's accordion class, which he completed in a couple of years.

In 1952, Heinrich continued his studies at the Tallinn Music School (music high school), specializing in accordion under the tutorship of Leopold Vigla. But already the year after he was conscripted into the Soviet Navy. Heinrich served in the Navy as the conductor of the brass band of the brigade of submarines located in Liepāja, Latvia, participating in the competitions of amateur arts activities. As accordion soloist, Heinrich was crowned Laureate at the 1st Youth Festival of the Latvian SSR in 1957.

After demobilization in 1957, Heinrich continued his music studies: first back at the Tallinn Music School and later at the Tallinn State Conservatory, majoring in accordion and conduction of brass bands under the tutelage of Leopold Vigla (accordion) and Jaan Kääramees (conduction). At his graduation in 1968, he was conferred the qualifications of soloist, pedagogue and conductor of brass bands.

Mr. Annion's teaching career began at the Tallinn Children's Music School (1959-63), from where he proceeded to the Tallinn Music School (1963-2004), which currently bears the name of Tallinn Georg Ots Music School.

Heinrich Annion has been a frequent member of juries of national competitions and has also carried out specialist methodological work. Among his fifty-something students are some well-known names like Lepo Sumera (from the Tallinn Children's Music School), Enn Tomson, Ilmar Moss, Tiit Kiik, Tiit Kalluste, Pille Metsson (from the Tallinn Music School), and many others.

UNO ARRO

(sünd 5.11.1934 Jõhvis)
akordionipedagoog, dirigent

Muusikat hakkas õppima omal käel ja kuulmise järgi, esimesed mänguoskused said selgeks isa käest. Peale põhikooli lõpetamist astus Tallinna Muusikakooli, kuid et saada noodikiri selgeks, õppis aasta samas majas asuvas lastemuusikakoolis, õpetajaks Leopold Vigla.

Muusikakooli õpingute ajal oli Uno Arro dzžansambli „Metronoom“ liige, mida tol ajal juhendas Aleksander Rjabov.

Et jätkata õpinguid Moskvas, otsustas Arro õpetaja soovitusel üle minna nuppakordionile. Osteti 6-realine *Dallape* ja koos õpetajaga „leiutati“ uus aplikaatuur. Tolle aja vähesed meetoodilised teadmised mõjutasid Uno Arro käekäiku: muusikakooli ajal ülemängitud käsi tõmbas kriipsu peale tervele hilisemale solistikarjäärile.

1955. aastal, peale Tallinna Muusikakooli lõpetamist, astus Uno Arro üldkonkursi alusel Moskva Gnessinite nim. Instituuti. Vastu võeti 4 mängijat. Õpingute ajal võttis Arro osa mitmest konkursist. Samal ajal töötas ta ka hotelli „Leningradskaja“ estraadiansambli, kus teenitud rahast piisas pealinna elamiseks. Tema erialaõpetaja oli Aleksei Onegin. Ka Moskvas ei olnud tol ajal veel arvestatavat meetoodikat. Erialatundides räägiti küll muusikast, kuid tehnilised probleemid jäid õpilase enda lahendada. Endine probleem ülemängitud käega kerkis taas üles. Kolmandal kursusel oli võimalik instrumentalistisuna kõrval spetsialiseeruda dirigeerimisele (dirigeerimist õpetas Dektjarenko) ning tuli teha raske otsus loobuda kontserttegevusest solistina.

Dirigeerimise riigieksami sooritas Uno Arro 1960 Üleliidulise Raadio rahvapilliorkestriga, mida juhendas tol ajal V. Fedossejev. Lisaks sooritas ta akordionieksami. Seega oli Uno Arro esimene kõrgharidusega akordionipedagoog Eestis.

Vaatamata suunamisele Tallinna, tuli tal minna tööle Tartusse, sest Tartu Muusikakooli direktor Aleksandra Sarv nõudis seda tungivalt ministriumis.

1965. aastast alates juhatas Uno Arro 40 aastat Tartu Muusikakooli akordioniosakonda. Sel ajal said alguse koolidevahelised kohtumised Tallinna ja Kaunase Muusikakoolidega. Koos Vello Karuga organiseeris ta Vabariikliku Akordionistide Orkestri tööd. Õpetajatöö kõrval pööras Arro palju tähelepanu Elleri-kooli õpilaste ja vilistlaste orkestrile, mis on salvestatud neljale CD-le.

Orkestri suurimateks saavutusteks orkestrikonkurssidel võib lugeda 1996 Kopenhaagenis rahvusvahelisel akordionifestivalil saavutatud eripreemiat ja IV kohta diplomiga Excellent ning diplomit rahvusvahelisel akordionifestivalil Innsbruckis 1998.

1990. aastad olid edukad ka Uno Arro pedagoogitöös: Külli Möls astus Sibelius Akadeemiasse, Signe Vainu algul Valgevene Riiklikku Muusikaakadeemiasse ja aasta hiljem Soome Sibelius Akadeemiasse ning Sirje Mõttus Taani Kuninglikku Muusikaakadeemiasse. Endistest õpilastest on tänaseks kasvanud uus õpetajate-mängijate põlvkond – kõik kolm on töötanud Eesti Muusikaakadeemias akordionipedagoogina.

UNO ARRO

Born 5 November 1934 in Jõhvi.

Uno's first guidance in music came from his father. He started to play accordion on his own, learning aurally. After having finished elementary school, Uno enrolled in the Tallinn Music School but during his first year studied simultaneously at the Tallinn Children's Music School (located in the same building) in order to learn to read musical notation. His teacher was Leopold Vigla.

During his studies at the Tallinn Music School (music high school), Uno Arro played in the jazz ensemble *Metronoom* supervised by Aleksander Rjabov. At the time it was possible to study accordion at the Gnessin Institute in Moscow (now the Gnessin State Music College) or at the Kiev Conservatory (now the Tchaikovsky National Academy of Music). Considering his future study plans with Leopold Vigla, Uno decided to switch to a button accordion. He acquired a six-row *Dallape* from the instrument maker Kaimre and together with his teacher, a new finger pattern was invented. Deficient methodological knowledge affected the career of many students back then, including Uno Arro – overstraining his hand during his studies at the Music School ruined his perspectives of becoming a soloist.

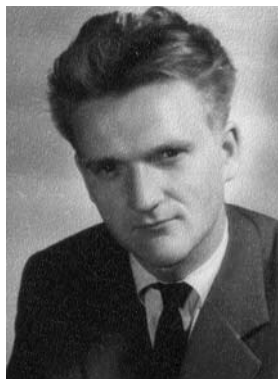
After graduating from Tallinn Music School in 1955, Uno enrolled in the Moscow Gnessin Institute on the basis of general competition. Four students were admitted. Uno's tutor in accordion was A. Onegin, in conduction: Degtyarenko. Despite of his injured hand, he took part in several competitions. The classes revolved mainly around contextual principles but the technical issues were left for the students themselves to solve. In the third year, an opportunity presented itself to major in conduction, while minoring in instrumental music. A difficult decision had to be made. Alongside his studies in Moscow, Uno worked in the light music ensemble of the Hotel Leningradskaya, which covered his living costs in the capital.

In 1960, Uno took the state exam in conduction, playing with the All-Union Radio Folk Music Orchestra directed by V. Fedossejev. He also passed an exam in accordion, becoming thus the first Estonian accordion pedagogue to have higher education in that field.

Though Uno had been appointed for a job in Tallinn, he was forced in 1965 to go and work in Tartu due to the insistence of Aleksandra Sarve, the director of the Tartu Music School.

Uno Arro has now led the Accordion Department of the Tartu Music School for over 40 years. During that time regular get-togethers between the music schools of Tallinn and Kaunas have taken place and with the joint effort of Vello Karu competitions between the Baltic Republics were arranged, as well as the work of the National Accordionists' Orchestra. Next to teaching, Uno's priorities revolve around the orchestra of students and alumni of the school, the music of whom has been recorded onto four albums. Among the achievements of the orchestra are a Special Prize and 4th place with the Seal of Excellence received at the International Accordion Festival in Copenhagen in 1996, and a diploma obtained at the International Accordion Festival in Innsbruck in 1998.

The 1990s were also successful in Mr. Arro's teaching career: his student Külli Mõls was accepted into the Sibelius Academy, Signe Vainu into the Belarusian State Academy of Music in Minsk and later also into the Sibelius Academy; and Sirje Mõttus into the Royal Danish Academy of Music. Today, a new generation of teachers and musicians has grown from Uno's former students – all three have worked as accordion tutors at the Estonian Academy of Music and Theatre.

VELLO KARU

(05.05.1936 Tartus–23.04.1980 Tallinnas)
akordionimängija, pedagoog

1951 astus Pärnu Laste - Muusikakooli akordioni erialale õp Artur Aola juurde, mille lõpetas 1955. aastal.

1955–1959 õppis Tallinna Muusikakoolis Leopold Vigla juures.

Peale lõpetamist suunati Vello Karu tööle Tallinna Pioneeride Paleesse akordioniringi juhatajaks. Alates 1961 töötas Karu Tallinna Muusikakoolis (G. Otsa nim Tallinna MK) õpetajana. Paralleelselt

oli ta kaugõppes Tallinna Riiklikus Konservatooriumis, mille lõpetas 1968 ja sai puhkpilliorkestri dirigendi, akordionisolisti ja -pedagoogi kvalifikatsioonini.

Peale kõrgkooli lõpetamist määrati Vello Karu Tallinna Muusikakooli rahvapillide ainekomisjoni esimeheks, mida ta juhendas 1979. aastani.

Vello Karu iseloomustatakse kui nõudlikku ja distsiplineeritud õpetajat ning suurepärasest organisaatorit.

Tema initsiatiivil käivitati 1970 Balti liiduvabariikide keskastme muusikakoolide vahelised konkursid.

1973 asutas Vello Karu koos Uno Arroga Vabariikliku Akordionistide Orkestri, mille aktiivne tegevus kestis ligi 10 aastat ja mille eest avaldati talle kiitust haridusministeeriumi käskkirjaga.

Vello Karu organiseeris akordionimuusika kirjutamist ja oli õppevahendite autor: 1977 ilmus tal „Pedagoogiline repertuaar“ I ja II klassile (ENSV Kõrgema ja Keskkhariduse Ministeeriumi tellimusel), postuumselt ilmusid „I klassi töövihik akordioni õppijale“ (1982, Eesti NSV Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudi tellimusel) ja „Akordionimängu õpik“.

Vello Karu mäng on salvestatud Eesti Raadios 1962–1976 erinevates koosseisudes.

VELLO KARU

Born 5 May 1936 in Tartu.

When Vello was little, his family moved to Pärnu and it was there that in 1951 Vello enrolled in the accordion class of Artur Aola at the Pärnu Children's Music School, which he finished in 1955.

From 1955-1959 Vello studied at the Tallinn Music School (music high school), under the tutorship of Leopold Vigla. After graduating, he was appointed as tutor of the accordion hobby circle at the Tallinn Pioneer Palace. In 1961, Vello transferred to the Tallinn Music School (now Tallinn Georg Ots Music School), where he worked as a teacher. He continued his studies by correspondence at the Tallinn State Conservatory, which he graduated in 1968 specializing as a conductor of brass band, accordion soloist and pedagogue. Upon graduation, he was appointed Head of Faculty of Folk Instruments at the Tallinn Music School – a post that he filled until 1979.

Vello Karu has been described as a strict and methodical teacher and an excellent organizer. On his initiative, competitions between secondary music schools of Estonia, Latvia and Lithuania were initiated in 1970. In 1973, Vello Karu and Uno Arro founded the National Accordionists' Orchestra that played actively for almost ten years and was awarded an Order of the Ministry of Education.

Mr. Karu coordinated writing of music specially for the accordion; he also wrote three textbooks: *Pedagogical Repertoire for grades 1-2* (ESSR Ministry of Higher and

Secondary Education) was published in 1977, whereas *Accordion Learner's Exercise Book for Grade 1* (1982, ESSR National Teachers' Further Training Institute) and *Accordion Textbook* were published posthumously.

Vello Karu's performances within various lineups between 1962-1976 have been recorded and preserved by the national broadcaster Eesti Raadio.

Vello Karu passed away on 23 April 1980.

HELDUR JAKON

(mõnedel andmetel Jaakon, 12.02.1939 Viljandis – 13. 04. 1987 Tallinnas)
akordionimängija, pedagoog

Muusikaõpinguid alustas 1949 Pärnu Laste-Muusikakoolis Artur Aola akordioniklassis. 1962 lõpetas Tallinna Muusikakooli akordioni erialal ja 1968 Tallinna Riikliku Konservatooriumi puhkpilliorkestri dirigeerimise ning akordioni erialal (õppejõududeks Jaan Kääramees ja Leopold Vigla).

Alates 1964 töötas Heldur Jakon E. Vilde nim Tallinna Pedagoogilises Instituudis akordioniõppejõuna.

Kontserttegevust alustas Heldur Jakon juba õpilaspäevil. Pärnu Laste-Muusikakoolis õppides esines ta tihti solistina ning mängis Pärnu isetegevuslikus sümfooniaorkestris löökpille.

1965 viibis Heldur Jakon pikemal kontserdireisil Moskvas, esinedes Üleliidulisel Põllumajandusnäitusel koos rahvapilliansambliga Uno Veenre juhatusel. Sagedased olid Heldur Jakoni esinemised Eesti Raadios nii solistina kui ka Emil Laansoo ansambli saatel.

Heldur Jakon mängis hästi nii klassikalist kui ka estraadimuusikat. Ta tegi häid arranjeeringuid ansamblitele ja teda iseloomustati kui head improviseerijat ning kindlat esinejat.

Heldur Jakoni 1971 ilmunud LP-l oli kavas Erich Jalajase muusikat ja estraadimuusikat koos Emil Laansoo ansambliga.

1970. aastate algul omandas Heldur Jakon Eestis esimese meloodiabassidega pilli "Titano" ning alustas iseseisvalt uue bassisüsteemi õppimist. Neil aastail huvitus enam polüfoonilisest muusikast nagu Bachi oreliprelüüdid jm. Kahjuks ei lubanud nõrk tervis tal avalikult esineda.

HELDUR JAKON

Born 12 February 1939 in Viljandi (alternative spelling: Jaakon).

Heldur started his music studies in 1949 in the accordion class of Artur Aola at the Pärnu Children's Music School. He continued at the Tallinn Music School (music high school), which he completed in 1962. Heading thereafter to the Tallinn State Conservatory, Heldur graduated in 1968, majoring in accordion and conduction of brass band. His tutors were Jaan Kääramees and Leopold Vigla (who were both laureates of the Soviet honorary titles of Merited Artist and People's Artist of the Estonian SSR respectively).

In 1964, Heldur began work as an accordion tutor at the Eduard Vilde Tallinn Pedagogical Institute.

Concert activities of Heldur Jakon started already during his student years. At the Pärnu Children's Music School he often performed on the accordion and played percussions in the Pärnu Amateur Sinfonietta. In 1965, Heldur participated in a concert tour in Moscow, performing at the All-Union Agricultural Exhibition together with a folk instruments ensemble conducted by Uno Veenre. He frequently performed in Eesti Raadio (the national broadcaster) as a soloist and sometimes also with the Emil Laansoo Ensemble.

Mr. Jakon was equally proficient in playing both classical and easy listening music. He created excellent arrangements for ensembles and was often characterized as an outstanding improviser and confident performer.

In 1971, an LP was released, containing:

Erich Jalajas: *Five Estonian Dances*.

Erich Jalajas: A theme and variations on the Estonian folk melody *Meil aiaäärne tänava* (*Our Childhood Village Lane*).

On the B-side: selection of light music with the Emil Laansoo Ensemble.

At the beginning of 1970s, Heldur acquired a free-bass accordion *Titano* with the help of his relatives residing in Germany and started to teach himself the new bass system. In those years he took an increasing interest in polyphonic music, such as Bach's organ preludes.

Heldur Jakon passed away on 13 April 1987.

ENDEL JUUK

(snd 07.04.1944 Tartumaal Tammistu külas)
akordionipedagoog.

Alustas akordionimängu omal käel. 1958 astus Tartu Muusikakooli (praegu H. Elleri nim TMK), kus kolm aastat õppis Voldemar Kochi ja lõpuaasta - 1961/62 Uno Arro juhendamisel. 1962–1970 (neist 1964–1967 teenis Nõukogude armees) õppis Endel Jukk Tallinna Riiklikus Konservatooriumis akordioni ja puhkpilliorkestri dirigeerimist, õppejõududeks Leopold Vigla ja Jaan Kääramees.

Alates 1969. aastast kuni tänaseni töötab Endel Jukk akordionipedagoogina H. Elleri nim Tartu Muusikakoolis. Õpilasi on selle aja jooksul olnud umbes 45. Paralleelselt põhitööga on teinud õpetajatööd mitmes Lõuna-Eesti algastme muusikakoolis.

Endel Jukk on end täiendanud erialaliselt peale Eesti veel Venemaal, Lätis, Leedus, Soomes, Rootsis, Norras, Taanis, Poolas, Itaalias, Prantsusmaal, Slovakkias.

Ta on konsulteerinud nooremaid pedagooge ning teinud lahtisi tunde mitmes algastme muusikakoolis.

Alates 1998 töötab Endel Jukk lisaks pedagoogitööle kontserdimaja “Vane muine” loengkontsertide läbiviijjana, propageerides akordionimängu Lõuna-Eesti koolides.

ENDEL JUUK

Born in 1944.

Endel began to play accordion on his own. In 1958 he started studies at the Tartu Music School (music high school, now called the Heino Eller Tartu Music School), the first three years under the tutorship of Voldemar Koch and the final year (1961-1962) under Uno Arro. Mr. Jukk continued his studies at the Tallinn State Conservatory from 1962-1970 (due to having to serve in the Soviet Army between 1964-1967). His tutors at the Conservatory were Leopold Vigla in accordion and Jaan Kääramees in conduction of brass bands.

Endel has been working as an accordion tutor at the Heino Eller Tartu Music School since 1969. During this period he has had about 45 students. Alongside with his main job, he has also taught in several elementary music schools in South Estonia.

Endel has complemented his professional skills also in Russia, Latvia, Lithuania, Finland, Sweden, Norway, Denmark, Poland, Italy, France and Slovakia.

He has given consultation sessions to associate tutors and also held workshops at several elementary music schools.

Since 1998 Endel is also in charge of carrying out concert lectures at the concert hall Vanemuine, thus encouraging children in South Estonian schools to play the accordion.

JAAN SOMMER

(snd 07.08.1944 Tallinnas)
akordionist ja pedagoog

Esimesed tutvused akordioniga algasid 4-aastaselt. Järgenesid õpingud Tallinna Laste-Muusikakoolis (õp Tatjana Obširnova, Betty Gordin), 1959-1964 Tallinna Muusikakoolis õp Venda Tammanni klassis. Peale lõpetamist 1964 suunati tööle sama kooli õpetajaks.

1964 astus Tallinna Riiklikku Konservatooriumi, kuid õpingud jäid pooleli seoses teenistusega nõukogude armees. Pärast armeest

vabanemist töötas edasi G. Otsa nim Tallinna Muusikakoolis õpetajana (1967–2008).

Tema paljude õpilaste nimistusse kuuluvad tänased silmapaistvad noored akordionistid Allan Jakobi ja Jaak Lutsoja.

Jaan Sommeri alustas muusikutegevust 1968 rahvamuusikaansambli “Leigariid” orkestrijuhina. Selle ansambliga on ta seotud tänaseni.

Aastatel 1982-1992 oli Jaan Sommer *Viru varietee folkansambli* muusikaline juht ja orkestrant. Ansamblistse kuulusid oma ala tippartistid nagu Uno Loop, Rein Karin jt. Ansambel salvestas Eesti Raadios, lisaks esineti ka väljaspool NLiitu (Filipiinid, Maroko).

Jaan Sommeri juhitud rahvamuusikaansamblid on mitmete aastakümnete vältel salvestanud tantsupidude saatemuusikat.

Akordioniduo Vello Karu–Jaan Sommer on salvestanud Eesti Raadio fonoteeki üle 30 pala, millest paljude seaded pärinevad Jaan Sommeri sulest.

Jaan Sommer on esinenud kunstidekaadidel Armeenias, Usbekistanis, Moldaavias, Gruusias ja Venemaal. Kontserttegevus on teda viinud ka kõikidesse Põhjamaadesse, USA-sse, Jaapanisse, Filipiinidele, Alžeeriasse, Taiwani saartele, Hispaaniasse, Saksamaale, Ungarisse, Poolasse, Tšehhoslovakkiasse ja Belgiasse.

Jaan Sommer on aktiivne rahva- ja meeleolumuusika esitaja tänaseni.

JAAN SOMMER

Born 7 August 1944 in Tallinn.

Jaan first came across accordion when he was only four years old. Later, he attended the Tallinn Children's Music School (under the guidance of Tatjana Obshirnova and Betty Gordin) and the Tallinn Music School (music high school), in the class of Venda Tamman. He graduated from the Tallinn Music School in 1964 and became a teacher of the same school. In the same year he enrolled the Tallinn State Conservatory but had to withdraw because of the army service. After exemption from the Soviet Army in 1967 he started to work as a teacher at the Georg Ots Tallinn Music School where he worked until 2008. Among his numerous students are such renowned accordionists as Allan Jakobi and Jaak Lutsoja.

Jaan Sommer's career as a musician started in 1968 when he became the conductor of the folk music group *Leigarid* with which he is involved up to this day. In the years 1982-1992 he served as the musical director of the folk group who performed in the popular variety show *Peiar* at Viru Hotel. Various folk music groups directed by Jaan Sommer have recorded accompanying music for the dance section of the Estonian Song and Dance Festivals for many decades. In the archives of the Estonian Radio are more than thirty pieces of music by the accordion duo of Vello Karu and Jaan Sommer, many of which have been arranged by Jaan Sommer.

Mr. Sommer has participated in festivals in Armenia, Uzbekistan, Moldova, Georgia and Russia. His performing activities have taken him to Scandinavian countries, USA, Japan, the Philippines, Algeria, Taiwan, Spain, Germany, Hungary, Poland, Czech Republic, Slovakia and Belgium. Jaan Sommer is still an active performer of folk and easy listening music.

IGOR NIKITIN

(alates 1988. a Jõelegt, sünd 21.02.1949

Tallinnas)

akordionimängija ja pedagoog

Akordionimängu alustas 1958 Mustpeade Majas J. Tombi nim Klubi akordioniringis Leopold Vigla abikaasa Selma Vigla juhendamisel. 1959–1964 a õppis Tallinna Laste-Muusikakoolis õp Heinrich Annioni akordioniklassis ning sama pedagoogi juures

1964–1968 Tallinna Muusikakoolis.

1968 astus Tallinna Riiklikku Konservatooriumi puhkpilliorkestri dirigeerimise erialale, jätkates samal ajal akordioniõpinguid Leopold Vigla juures. Igor Nikitin oli viimane konservatooriumi lõpetaja, kellele omistati puhkpilliorkestri dirigendi ja akordionipedagoogi ja -solisti diplom.

1972. aasta veebruaris osales Igor Nikitin Leningradis toimunud Klingenthal rahvusvahelise akordionistide konkursi üleliidulises eelvoorus, olles ainus akordionist 29 bajaranisti seas. II vooru pääsemisele oli takistuseks muuhulgas meloodiabassi puudumine.

Peale Leopold Vigla surma töötas Igor Nikitin Tallinna Konservatooriumi akordioni lisapilli õppejõuna kuni 1988. aastani ja seejärel kuni 1993. aastani Tallinna Pedagoogilise Instituudi (praegune Tallinna Ülikool) muusikakateedri dirigeerimise õppejõuna.

Erialaliselt on Igor Nikitin end täiendanud Moskvas Gnessinite nim Instituudis, kuulates A. Surkovi, F. Lipsi, B. Jegorovi jt erialatunde ja orkestriproove.

On esinenud solistina ja ansamblites, samuti sümfooniaorkestri koosseisus Neeme Järvi juhatusel.

Esinenud mitmetes välisriikides: Soomes, Rootsis, Ungaris, Tšehhis, Saksamaal. Käesoleval ajal mängib digitaalsel akordionil Roland.

IGOR NIKITIN

(since 1998 Igor Jõelegt)

Born on 21 February 1949 in Tallinn.

Igor started playing the accordion in 1958 at the J. Tomp Culture Club (which was at that stage housed at The Hall of The Brotherhood of Black Heads and later became J. Tomp Palace of Culture) in the accordion hobby circle lead by Leopold Vigla's wife Selma Vigla. From 1959-1964 Igor attended Heinrich Annion's accordion class at the Tallinn Children's Music School, and continued with the same tutor at the Tallinn Music School (music high school), from 1964-1968.

In 1968, Igor enrolled in the Tallinn State Conservatory on the course of orchestra conduction, continuing at the same time his accordion studies with Leopold Vigla. He was the last graduate from the Tallinn State Conservatory to acquire a degree with three majors on conducting, accordion pedagogy and accordion as a solo instrument.

In February of 1972, Igor participated in the all-Union preliminary round of the International Accordion Competition of Klingenthal, being the sole piano accordionist among 29 Russian bayan players. His access to the second round was also hindered by the lack of a melody bass.

After Leopold Vigla's death, as accordion studies came to a halt at the Tallinn State Conservatory, Igor took up a position as a teacher of accordion as an additional instrument. He stayed there until 1988, at which point he became a lecturer of conduction at the Faculty of Music of the Tallinn Pedagogical Institute (now Tallinn University) – a position he kept until 1993.

Igor has perfected his professional skills in Moscow at the Gnessin Institute (now the Gnessin State Music College), attending classes and orchestra rehearsals of Anatoly Surkov, Friedrich Lips, Boris Jegorov and others.

Among his performances, Igor has the most appreciation for the jubilee concerts for Leopold Vigla's 70th anniversary in the hall of the Tartu University in 1970 and in the Estonia Concert Hall in Tallinn where he performed the *Introduction et Rondo Capriccioso* by Saint-Saëns. He also rates highly his participation in performing Sergey Prokofiev's *Cantata for the 20th Anniversary of the October Revolution* at the Estonia Concert Hall under the conduction of Neeme Järvi, where four parts on bayan were also played by Vello Karu, Jaan Sommer and Vyacheslav Tulubjev (on bass bayan). Mr. Jõelet has also performed abroad as a soloist and as part of an ensemble in Finland, Sweden, Hungary, Czech Republic and Germany.

At the moment, Igor plays on a Roland digital accordion.

HENN REBANE

(sünd 3.10.1952 Kohtla-Järvel)
akordionist, pedagoog ja helilooja

Õppis 1961–1968 Jõhvi Laste-Muusikakoolis õp Boris Russetski juures, 1968–1972 G. Otsa nim Tallinna Muusikakoolis õp Venda Tammanni juures.

1972-1977 õppis Tallinna Riiklik Konservatooriumis (nüüd EMTA) muusikapedagoogika ja koorijuhtimise erialal, lisainstrumendina akordioni õp Leopold Vigla

ja Igor Nikitini juures. Sooritas üldklaveri eksami akordionil, komisjonis tolle aja tuntumad pianistid Bruno Lukk, Laine Mets, Virve Lippus.

Täiendõpe: 1989–1994 igasuvised Toholampi (Soome) Akordionifestivali suveseminariid. (Õp-d: prof. Friedrich Lips Moskvast, Lars Holm Malmöst, Matti Rantanen Helsingist).

Töötanud: 1977–1990 ja 1994 kuni tänaseni Viimsi Muusikakoolis akordioniõpetaja;

1990–1994 Keskipohjanmaan Konservatorio, Kokkola, Soome, akordioniosakonna õpetaja ja juhataja;

1995–1997 TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia: akordioniajalugu ja -metoodika, erialaõpetaja;

1995–1996 G. Otsa nim Tallinna Muusikakooli akordioniõpetaja;

Toimetanud iganädalasi otsesaateid „Avameelselt akordionist” 1994-1997 ja „Sillerdavad klahvid” 1997-2005 ning akordioniteemalisi saateid „Klassikaraadios” alates 1997.

Pälvis Valgetähe ordeni 2001.

Eesti Akordioniliidu (1995) ellukutsuja, selle põhikirja looja ja esimene president 1995–1997.

Henn Rebane oli Eesti esimeste rahvusvaheliste akordionifestivalide „Rägavere'87”, „Rägavere'89” ja „Pärnu'91” idee autor ja üks organisatoreid.

Henn Rebane on püüdnud loominguliselt mõtlema interpreedina võimalikult mitmekülgsest rakendada akordioni väljendusvõimalusi akordionimuusika erinevates žanrites. Alates 1981 võttis ta kasutusele sünt-akordioni „Hohner” VOX3 ning hiljem MIDI- ja meloodiabassidega akordioni. Rebane on mänginud akordionile kirjutatud originaalmuusikat, klassikalise muusika seadeid, erinevaid rahvamuusikatöötusi, improvisatsioonilist muusikat.

Esinenud soolokontsertidega paljudes Euroopa riikides, aga ka Aasias, Ameerikas ja Austraalias. Mänginud koos tuntud Eesti solistidega (Teo Maiste, Mati Palm, Urve Tauts, Ivo Linna, Tõnis Mägi, Tarmo Pihlap, Jaan Arder, Silvi Vrait, Jaak Jürisson jt) ning *New Folk Duo* ja New Folk Ensemble koosseisudes. Soleerinud erinevate orkestrite ees, sh Eesti Noorte Sümfooniaorkester, Tallinna Kammerorkester, Eesti Raadio Estraadiorkester jt.

Alates 2007 kuulub *Akordion Super Trio* koosseisu Allan Jakobi- Jaak Lutsoja - Henn Rebane.

Kirjutanud muusikat P. Simmi filmidele: „Teatri juubel”, „Veidike metsapöole”, „Nagu Nool”, „Head käed” ning Eesti Draamateatrile: M. Mikiveri lavastusele „Tuulte pöörises” ja K. Tudre lavastusele „Õmblejannad”.

Oma loomingust välja andnud noodikogumikud: „5 Eesti tantsu+CD”(2001), „Akordionalbum+CD”(2004) ja „Lastealbum+CD”(2005).

Kirjutanud levilaule („Veskimees”, „Päkapikumees”, „Tuli läheb teele”, „Sügis”, „Kas mäletad” jm).

Henn Rebasel on ilmunud 8 CD-d ja 2 LP-d, lisaks salvestused Tõnu Raadiku, Marko Matvere, Lauri Nebeli, Kaarel Kilveti, „Karavani”, „Apelsini”, „Venaskonna”, „Laulge kaasa” jt CD-l. Salvestanud erinevate heliloojate filmimuusikat (L. Sumera, O. Ehala, J. Jürisson jt).

www.hennrebane.ee

1986 LP Henn Rebane © Melodija C30 23411 002 (varia, ansambliga)
 1989 LP Henn Rebane „Musette” © Melodija C90 28863 004 (prantsuse „museti”)
 1998 CD „Virvatuled”(igihaljad levilood, H. Rebane, T. Raadik- viiul)
 2000 CD „Arabesque” (soolo album, klassikaline muusika mängitud valik bassidega akordionil)
 2001 CD „Veskimees” (salvestused 1980-ndatest Eesti Raadios)
 2001 CD „5 Eesti tantsu” (5 pala eesti rahvamuusika teemadel sooloakordi onile)
 2003 CD „Eesti Asi” (New Folk Duo, Henn Rebane–Robert Jürjendal, improvisatsioonid eesti rahvamuusika teemadele)
 2004 CD „Akordionalbum” (H. Rebane: 25 pala sooloakordionile)
 2004 CD „Päikeselaik” (Henn Rebane ja Tõnu Raadik)
 2005 CD „Lastealbum akordionile” (34 pala sooloakordionile)

HENN REBANE

Born 3 October 1952 in Kohtla-Järve.

Henn attended the Jõhvi Music School from 1961-1968, where he was taught accordion by Boris Russetski, and the Tallinn Georg Ots Music School from 1968-1972 where he majored in accordion under the tutelage of Venda Tammann.

He continued his studies at the Tallinn State Conservatory (now called Estonian Academy of Music and Theatre) from 1972-1977, majoring in music pedagogy and choir conduction, while minoring in accordion under the tutorship of Leopold Vigla and Igor Nikitin. Henn passed a comprehensive examination in piano with accordion before an exam board consisting of Bruno Lukk, Laine Mets, Virve Lippus and others.

Refresher courses that Henn has attended include annual summer workshops from 1989-1994 at Toholampi Accordion Week in Finland (tutors: professor Friedrich Lips from Moscow, Lars Holm from Malmö, Matti Rantanen from Helsinki).

Career

1977-1990 and 1944 until present – accordion teacher at the Viimsi Music School;
 1990-1994: Keskipohjanmaan Konservatorio, Kokkola, Finland – accordion lecturer and head of the accordion department;
 1995-1997: University of Tartu’s Viljandi Culture Academy – specialty teacher of history and methodology of the accordion;
 1995-1996: Tallinn Georg Ots Music School – accordion teacher;

1994-1997: producer of the weekly live radio broadcast Openly About The Accordion;
 1997-2005: producer of the weekly live radio broadcast Iridescent Keyboard;
 1997 until present: producer of various accordion-related radio programs at Klassikaradio (Classical Radio).

In 2001, Mr. Rebane was awarded the Order of the White Star by the President of Estonia for his services rendered.

Taking interest in various genres of accordion music, Henn Rebane as a creative interpreter has tried to make wide use of the expressive potential of the accordion. In 1981, he took to playing a synth accordion (*Hohner VOX3*), later switching to a free-bass MIDI accordion. Henn has given solo concerts in many European countries and also in Asia, America and Australia. He has accompanied renowned Estonian singers like Teo Maiste, Mati Palm, Urve Tauts, Ivo Linna, Tõnis Mägi, Tarmo Pihlap et al and also performed with the Tallinn Chamber Orchestra under the conduction of Tõnu Kaljuste. The most exciting combination of performers occurred in renditions of Misa Tango by Luis Enriquez Bacalov in 2003-2005 (in the hall of the University of Tartu, in Kaarli Church in Tallinn, etc.) where, in addition to accordion, a symphony orchestra, choirs and solo singers also took to stage (conducted by Lilyan Kaiv).

In 2007, *Akordion Super Trio* was set up, consisting of Allan Jakobi, Jaak Lutsoja and Henn Rebane. They play virtuoso, classical and improvisational music.

Mr. Rebane has also been the initiator and organizer of a number of international accordion festivals in Estonia, namely: Rägavere ’87, Rägavere ’89 and Pärnu ’91. He is the founder, first president (1995-1997) and author of the statutes of the Estonian Accordion Society.

Henn has composed music for several films of director Peeter Simm: Teatri juubel (Jubilee of the Theatre), Veidike metsa poole (Slightly Deranged), Nagu Nool (Like an Arrow), Head käed (Good Hands) and also for stage productions at the Estonian Drama Theatre: namely, Mikk Mikiver’s play Tuulte pöörises (In a Whirl of Winds) and Õmblejannad (Seamstresses) by Kadi Tudre.

He has published sheet music albums of his music: 5 Estonian Dances + CD (2001), Accordion Album + CD (2004) and Children’s Album for Accordion + CD (2005).

He has also written pop songs (Veskimees, Päkapikumees, Tuli läheb teele, Sügisel, Kas mäletad, etc). These have been performed by well-known singers Maarja-Liis Iilus, Riho Sibul, Ivo Linna and Jaak Jürisson.

Thanks to Henn, the 1977 recordings of Karl Kikas, possibly the greatest Estonian accordion virtuoso, were released in 2006 as a CD compilation named *Nõiduslik öö* (Enchanted Night).

Henn Rebane has performed original music written for accordion, arrangements of classical music, various folk music compositions and improvisational music. He has soloed with a range of orchestras, e.g. Estonian National Youth Symphony Orchestra, Tallinn Chamber Orchestra, Estonian Radio Light Music Orchestra et al.

He has played with the New Folk Ensemble (an extended lineup of the *New Folk Duo* with Henn on the accordion, Robert Jürjendal on guitar, Arno Kalbus and Peeter Salmela on percussions); formed double acts with percussionist Dmitri Dmitrenko and Kill Kaare; performed with Helsinki-based Egyptian singer and oud player Aladin Abbas, and given concerts with Jaan Arder, Silvi Vrait and Jaak Jürisson.

Recordings and albums

Over the years, Henn has released 8 CDs and 2 LPs. In addition, he has collaborated on the albums of Tõnu Raadik, Marko Matvere, Lauri Nebel, Kaarel Kilvet, bands Karavan, Apelsin, Vennaskond and on the TV show *Laulge kaasa* (Sing Along), among others. Henn has also recorded film scores by various composers (Lepo Sumera, Olav Ehala, Jaak Jürisson et al).

1986 LP *Henn Rebane* (© Melodija C30 23411 002) – a variety of pieces recorded with ensemble.

1989 LP *Musette* (© Melodija C90 28863 004) – French musette.

1998 CD *Virvatuled (Northern Lights)* – evergreen popular melodies (with Tõnu Raadik).

2000 CD *Arabesque* – solo, classical, free-bass accordion.

2001 CD *Veskimees (Miller)* – recordings from 1980s at the Estonian Radio.

2001 CD *5 Eesti tantsu (5 Estonian Dances)* – 5 pieces for solo accordion inspired by Estonian folk music.

2003 CD *New Folk Duo: Eesti Asi (Estonian Thing)* – *New Folk Duo*'s improvisations inspired by Estonian folk music (Henn on accordion and Robert Jürjendal on acoustic guitar).

2004 CD *Akordionalbum* – 25 pieces for solo accordion.

2004 CD *Päikeselaik (Reflections of Sun)* – with Tõnu Raadik on violin.

2005 CD *Lastalbum Akordionile (Children's Album for Accordion)* – 34 pieces for solo accordion.

TIIT KALLUSTE

(snd 2.04.1962 Võrumaal)
akordionist, pedagoog ja helilooja

Lõpetanud Võru Laste-Muusikakooli õp Siiri Kahari akordioniklassi (1997), G. Otsa nim Tallinna Muusikakooli õp. Heinrich Annioni akordioniklassi (1981) ja Tallinna Riikliku Konservatooriumi prof Arvo Ratasessa kooridirigeerimisklassi (1986). Samast aastast alates tegutsenud vabakutselise muusikuna.

1997–2007 Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriaka-

deemia õppejõud

Alates 1998 G. Otsa nim Tallinna Muusikakooli õpetaja

Alates 2004 Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia akordioni ja improvisatsiooni õppejõud

Alates 1999 Eesti Akordioniliidu president

Alates 2001 Põhjamaade luulefestivali muusikaline kujundaja

Tiit Kalluste on toonud akordioni improvisatsioonilist ja jazzmuusikat mängivasse koosseisudesse ning kujunenud nõutud partneriks vastavais kollektiivides kodu- ja välismaal.

Tänaseks on Kalluste leidnud põhjala maailmatunnetusest kantud isikupärase muusikalise käekirja. Ta on projektide “Põhjala saarte hääled” ja “Tango Nuevo” idee ja muusika üks autoreid. Tiit Kalluste on saanud esinemispakkumisi kõikidel suurematel festivali- ja kontserdilavadel Eestis, samuti Balti- ja Põhjamaades, Euroopa suurlinnades, Põhja- ja Lõuna-Ameerikas ning Venemaal. Tema kirjutatud muusikat on kasutatud mitmetes kodu- ja välismaistes tele- ja kinofilmides.

Moodustanud omanimelisedžässgrupi *Tiit Kalluste Swing Band*, džässmuusikuna teinud koostööd paljude tuntud muusikutega üle kogu maailma, salvestanud ja kaastööd teinud mitmekümnel heliplaadil. Erinevates projektides on olnud Tiit Kalluste mängupartneriteks pianist Mika Pohjola (USA), löökpillimängija Abdissa Asseffa (Etioopia), saksofonist Petras Vyshniauskas (Leedu), lauljad Laura Lahera (Argentiina), Eivor Palsdottir (Island), Debbie Cameron (Taani), Laima Vaikule (Läti), Maria Naumova (Läti), suupillimängija ja pianist Raimonds Macats (Läti), löökpillimängijad Daniel Pipi Piazzolla (Argentiina) ja

Matti Oiling (Soome), kontrabassimängija Anders Jormin (Rootsi), pianist ja helilooja Raimonds Pauls (Läti) jpt.

Tiit Kalluste on ka džässakordioni õpetuse alusepanija G. Otsa nim Tallinna Muusikakoolis ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias. Selle muusikasuuna propageerijana on pidanud mitmeid loenguid ja meistrikursusi, muulhulgas olnud Nilsia jazzilaagris Soomes akordioni õppejõud 1997–1998.
www.nordicsounds.eu

Salvestused

Prantsuse spetsialiteet. Spécialité française. Tiit Kalluste Jump Band (CD, 2008)
Mi tango en Buenos Aires. Nordic Sounds Meets Pipi Piazzolla (CD, 2005)
Tango Nuevo. Villu Veski & Tiit Kalluste Tangosextet. Daniel Pipi Piazzolla (DVD, 2003)
Põhjala saarte hääled II. Villu Veski & Tiit Kalluste 5tet (CD, 2002)
Pump Jump Fellows. Tiit Kalluste Swing Band (CD, 1999)
Põhjala saarte hääled. Villu Veski & Tiit Kalluste (CD, 1998)
Kutse tantsule nr.1. Raivo Tafenau & Tiit Kalluste (CD, 1996)
Muusikat akordionile. Noodikogumik ja MC 1993)
Swing Accordion. Tiit Kalluste Swing Band (MC, 1992)
Steam Ship Quartet. (MC, 1990)

Kaastegev projektides ja kogumikplaatidel:

Veidi valjem kui vaikus II. The Sun (CD, 2007)
Eesti improvisatsioonid. Saksofon (DVD, 2007)
Laula-mängi kaasa 1. Raimond Valgre (Noot ja CD, 2007)
Unealbum. Erinevad esitajad (CD, 2006)
Kõik tantsule! 2 Raivo Tafenau ja Tiit Kalluste (CD, 2006)
Üksi, iseendas üksi... Ivo Linna (CD, 2006)
Trio Romance ja Modern Fox (CD, 2006)
Bird & Primitive Music Society. Villu Veski World Music Project (CD, 2006)
Klassikaraadio – 10. Kogumikplaat (CD, 2005)
Estonian Jazz 2005. Kogumikplaat (CD, 2005)
Different Dreams 2. Kogumikplaat (CD, 2001)
Lenda üle kurbtusest. Hüüd & Hääl (CD, 2000)
Koidulast Ehalani. Kiigelaulukuik (CD, 2000)
Üksi. Anne-Liis Poll (CD, 1999)
Yöleno. Finnairin laulajat (CD, 1999)
Siidiplaat. Kiigelaulukuik (CD, 1995)
Black & White, Day & Night. Debbie Cameron & Avicenna (MC, 1992)

TIIT KALLUSTE

Born 2 April 1962 in Võrumaa, Estonia.

Tiit graduated from the Võru Children's Music School in the class of Siiri Kahar in 1997, subsequently from Tallinn Georg Ots Music School (music high school) under the tutorship of Heinrich Annion in 1981, and received his university degree from the Tallinn State Conservatory under the professor Arvo Rataspepp in 1986.

He has been active as a freelance musician since 1986. From 1997-2007, Tiit worked as a tutor at the Viljandi Cultural Academy (one of the colleges of the University of Tartu). From 1998, he has been teaching at the Tallinn Georg Ots Music School, and from 2004 also holds a position at the Estonian Academy of Music and Theatre as an accordion and improvisation lecturer. Since 1999, Tiit is President of the Estonian Accordion Society, and from 2001, also the musical director of the Nordic Poetry Festival.

As an accordionist, Tiit Kalluste can be considered a true modern pioneer of Estonian jazz music. His activities as an improviser and a jazz musician with a unique musical vernacular have opened up a completely new facet in the Estonian accordion history. He has introduced accordion into ensembles playing improvisational music and jazz, and is a sought-after guest musician in groups specializing in these types of music both in Estonia and abroad.

Starting out with classical jazz at the 1982 student festival Tudengijazz, Tiit has over the years found his own musical handwriting, in tune with the Nordic state of mind. He is one of the initiators and the author of the music of the projects Põhjala saarte hääled (Sounds of the Nordic Islands) and Tango Nuevo. As an accordionist specialized in Nordic jazz, Tiit has been invited to perform at all major festivals and concerts in Estonia as well as in other Baltic and Scandinavian countries, European cities, North and South America and Russia. He has composed music for a number of TV dramas and feature films both home and abroad.

Tiit has set up a jazz group named the Tiit Kalluste Swing Band. As a jazz musician, he has collaborated with many well-known instrumentalists all over the world, recorded his own music and participated in the release of numerous albums. Tiit has introduced pop jazz as a discipline at the Tallinn Georg Ots Music School, as well as at the Estonian Academy of Music and Theatre. He has given lectures and carried out a number of master classes to promote pop jazz. Among other things, Tiit has also served as an accordion tutor at the Nilsia Music and Dance Camp in Finland in 1997 and 1998.

Recordings

- Tiit Kalluste Jump Band: *Spécialité française* (CD, 2008)
Villu Veski & Tiit Kalluste & Pipi Piazzolla: *Mi tango en Buenos Aires. Nordic Sound Meets Pipi Piazzolla* (CD, 2005)
Villu Veski & Tiit Kalluste Tango Sextet feat. Daniel Pipi Piazzolla: *Tango Nuevo* (DVD, 2003)
Villu Veski & Tiit Kalluste Quintet: *Sounds of the Nordic Islands vol. 2* (CD, 2002)
Tiit Kalluste Swing Band: *Pump Jump Fellows* (CD, 1999)
Villu Veski & Tiit Kalluste: *Sounds of the Nordic Islands* (CD, 1998)
Raivo Tafenu & Tiit Kalluste: *Kutse tantsule (An Invitation to Dance)* (CD, 1996)
Tiit Kalluste: *Muusikat akordionile (Music for the Accordion)* (Sheet music album and MC, 1993)
Tiit Kalluste Swing Band: *Swing Accordion* (MC, 1992)
Steam Ship Quartet: *Steamship Quartet* (MC, 1990)

Collaborations

- Tanel Padar & The Sun: *Veidi valjem kui vaikus II (A Bit Louder Than Silence vol. 2)* (CD, 2007)
Various artists: *Eesti improvisatsioonid. Saksofon (Estonian Improvisations. Saxophone)* (2DVD, 2007)
Raimond Valgre: *Laula-mängi kaasa 1 (Raimond Valgre. Sing & Play Along vol. 1)* (Sheet music + CD, 2007)
Various artists: *Unealbum (Lullaby Album)* (CD, 2006)
Various artists: *Kõik tantsule! 2 (Let's Dance! vol. 2)* (CD, 2006)
Ivo Linna: *Üksi, iseendas üksi... (Alone, alone in oneself...)* (CD, 2006)
Trio Romance & Modern Fox: *Dance Hits of the '30s-'50s* (CD, 2006)
Bird & Primitive Music Society: *Villu Veski World Music Project* (CD, 2006)
Various artists: *Klassikaraadio – 10 (10th Anniversary of Klassikaraadio)* (CD, 2005)
Various artists: *Estonian Jazz 2005* (CD, 2005)
Various artists: *Different Dreams 2 – Estonian Jazz* (CD, 2001)
Hüüd ja Hääl: *Lenda üle kurbtusest (Fly Past The Sadness)* (CD, 2000)
Kiigelaulukuuik: *Koidulast Ehalani (From Koidula to Ehal)* (CD, 2000)
Anne-Liis Poll: *Üksi (Alone – The Songs of Raimond Valgre)* (CD, 1999)
Finnairin Laulajad / *Finnair Singers: Yöleno (Night Flight)* (CD, 1999)
Kiigelaulukuuik: *Siidiplaat (Silk Album)* (CD, 1995)
Debbie Cameron & Avicenna: *Black & White, Day & Night* (MC, 1992)

TIINA VÄLJA

(a-ni 1995 Rada, snd 01. 09.1962 Tartus)
akordionipedagoog

Akordioniõpingud:
1973–77 Loxsa Laste-Muusikakool (õp Erika Kasetalu)
1977–1981 G. Otsa nim Tallinna Muusikakool (õp Venda Tammann)
1981–1986 Leedu Riiklik Konservatoorium, praegu Leedu Muusika- ja Teatriakadeemia (õp Regina Pliskiene)
Täiendanud end Sibeliuse Akadeemias, Eesti Akordioniliidu täienduskursustel jm.

Töötanud:

1986 kuni tänaseni G. Otsa nim Tallinna Muusikakoolis pedagoog ning alates 1997 akordioni ja kandle osakonna juhataja;
1991–95 Viljandi Kultuurikolledži õppejõud
alates 2002 on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia õppejõud

Eesti Akordioniliidu liige alates 1994 ja asepresident alates 1999.

Korraldab Eesti Akordioniliidu (EAL) akordioniõpetajate täiendkoolitust, EAL-i vabariiklikke konkursse ja rahvusvahelist koostööd.
Osaleb pedagoog-metoodikuna eriala riiklike õppekavade arendamisel ja õpilaskonkursside žüriide töös. Esinenud ettekannetega akordionalastel seminaridel Eestis ja Leedus.

Esinenud solistina Eestis (akordionifestivalidel Rägaveres 1987, 1989 ja Pärnus 1991), Lätis ja Leedus, osalenud Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri (kontsertreis Šveitsis 1997 jm) ning Pärnu Linnaorkestri koosseisus.
Õpilasi: Aivi Tilk (7. koht 1993 *Coupe Mondiale* konkursil klahvakordioni kategoorias), Helen Niiholm, Ragnar Häide, Velli Mõtt, Jekaterina Semenovskaja, Maarika Kõrve jt.

TIINA VÄLJA (NÉE RADA)

Born 1 September 1962 in Tartu.

Tiina's accordion studies started at Loksa Children's Music School from 1973-1977 (tutor Erika Kasetalu), continued at Tallinn Georg Ots Music School (music high school) between 1977-1981 (tutor Vanda Tammann) and concluded at the Lithuanian State Conservatory (now called Lithuanian Academy of Music and Theatre) where she studied from 1981-1986 (tutor Regina Pliskiėne).

Tiina is a member of the Estonian Accordion Society since 1994 and its Vice President since 1999.

Ms. Välja has been working as a teacher at the Tallinn Georg Ots Music School since 1986 where she holds the position of Head of the Accordion and Zither Department since the late '90s. In the years 1991-1995 she also served as lecturer at the Viljandi Culture College. From 2002, she lectures at the Estonian Academy of Music and Theatre.

Tiina has perfected her skills at the Sibelius Academy and at refresher courses of the Estonian Accordion Society, among others.

Ms. Välja arranges refresher courses for tutors via the Estonian Accordion Society, organizes the national competitions of the society and coordinates international collaboration.

In her capacity as a pedagogue-methodologist, Tiina also participates in the elaboration of specific study programmes and is involved in the work of various juries and commissions.

Tiina Välja has given concerts at accordion music festivals in Estonia (Rägavere '87 and '89, Pärnu '91), Latvia and Lithuania. She also participated in a concert tour of the Estonian National Symphony Orchestra to Switzerland in 1997 and has been a member of the Pärnu Linnaorkester (Pärnu City Orchestra).

Her students include: Aivi Tilk (7th place at the *Coupe Mondiale* International Competition for Accordionists in 1993 in the category of piano accordion), Helen Niiholm, Ragnar Häide, Velli Mõtt, Jekaterina Semenovskaja, Maarika Kõrve, et al.

JAAK LUTSOJA

(snd 18.05.1971 Tallinnas)
akordionist, pedagoog

Õppinud akordioni Tallinna Lilleküla Keskkooli muusikaklassis (1978–1984, õp Maris Kurel) ja G. Otsa nim Tallinna Muusikakoolis (1987–1997, õp Jaan Sommer). Sūgisest 2005 Saue Muusikakooli

akordioniõpetaja.

Alates 1997 tegutseb laia amplituudiga vabakutselisena, viljeledes muusikat pop-jazzist kuni klassikalise ja kaasaegse muusikani. Lisaks paljudele erinevatele Euroopa riikidele on ta andnud kontserte Ameerikas ja Venemaal. Osalenud muusikafestivalidel (nt Limbaži Rahvusvaheline Akordionifestival 2002, „Jazzkaar“ 1999, 2003, 2004) ja konkurssidel (sh Erkki Otsmaniga Pariisis konkursil *Grand Prix Edit Piaf*, 2005).

Tihedat koostööd on ta teinud Oleg Pissarenkoga - 2001. aastast mängib *Oleg Pissarenko Trios* (Oleg Pissarenko, Jaak Lutsoja, Taavo Remmel) ja Oleg Pissarenko *Groove Bandis*. Samast aastast ka ansambli Karavan põhikoosseisus. On teinud koostööd veel Erkki Otsmani, Siiri Sisaski, Silvi Vraidi, Jaak Jüris-soni, Tõnis Mägi, Hedvig Hansoni, Ardo Ran Varresega. Esinenud koos Henn Rebase, Ursula Chillaud, Anto Petti, Tõnu Jõesaare, Kersti Ala-Murri, Lembit Saarsalu, Mart Soo ja Mirjam Tallyga.

On osalenud lavamuusika ettekannetes (Nukuteatri „Võlulööd“ 2005; Tõnis Kaumanni lühiooperis „Lopi ja Lapi“).

Alates 2007 mängib akordionitrios Henn Rebane–Allan Jakobi–Jaak Lutsoja. Trio esitab nii klassikalist kui kergemat muusikat.

Kaastegev albumites ja plaadistustes:

„Worldwide“ (Camille & The Band, *Aidem Pot*, 2000),

„Ole mu palve“ (*Revalia Duubel 7*, 2000),

„Agu Tammeoru laulud“ (Karavan, *Lend Music Ltd.*, 2002),

„Erkki Otsman“ (*E.T.A.*, 2003),

„Hetk vaikust“ (Helin-Mari Arderi Trio, *Crea Studio*, 2003),

„Arabella ja Taaniel“ (*Rakvere Teater*, 2003),

„The Little one's“ (Oleg Pissarenko Trio, *MT Holding Ltd.*, 2004),

„The Book's Burning“ (Oleg Pissarenko, *MT Holding Ltd.*, 2005),

„Kuu lõhn“ (Siiri Sisask, *OÜ Su Music*, 2005),

„Five-Fifteen. A Tribute to the BBC Dance Orchestra“ (Mart Sander & The Bel-Etage Swing Swindlers, *Divine Art*, 2005),
“Unenäopüüdjad“ (Allan Vainola, *Kaljukotkas*, 2006).
“Valguse värvid“ (Oleg Pissarenko, *MT Holding Ltd.*, 2007),
“Taevalik meloodia – Nat King Cole'i laule” (Karavan, 2007).

JAAK LUTSOJA

Born 18 May 1971 in Tallinn.

Jaak Lutsoja learned to play accordion in the music class of the Tallinn Lilleküla Secondary School from 1978-1984 where he was taught by Maris Kurel, and later at the Tallinn Georg Ots Music School (music high school) from 1987-1997, under the tutelage of Jaan Sommer. Since 2005 he teaches accordion at the Saue Music School.

Jaak has been a freelance musician since 1997. His repertoire ranges from popular jazz to classical and contemporary music. He has given concerts in many European countries and also in America and Russia. He has participated in several music festivals (e.g. Limbazhi International Accordion Festival in 2002, *Jazzkaar* in 1999, 2003 and 2004) and entered competitions (such as the *Grand Prix Edith Piaf* in 2005, performing with Erkki Otsman).

Jaak has collaborated closely with Oleg Pissarenko. Since 2001, he is a member of the Oleg Pissarenko Trio (Oleg Pissarenko, Jaak Lutsoja, Taavo Remmel) and plays also in the Oleg Pissarenko's Groove Band. From the same year he also belongs to the band Karavan.

Mr. Lutsoja has made use of opportunities offered by multimedia (e.g. the concert programme *21st Century Accordion* in a series of school concerts arranged by Eesti Kontsert, as well as film project *Tartüff Live* in 2005, where the electronically modified sound of natural instruments reached the audience through loudspeakers around them via the Quadro system) and also arranged accordion repertoire.

He has collaborated with Erkki Otsman, Siiri Sisask, Silvi Vrait, Jaak Jürisson, Tõnis Mägi, Hedvig Hanson and Ardo Ran Varres, and performed together with Henn Rebane (playing organ music arranged for two accordions), the male chamber choir Revalia, the group Noorkuu, as well as taken part in the Estonian State Puppet Theatre production *The Magic Flute* (2005).

In 2007, Eesti Kontsert (Estonian State Concert Institute) commissioned a solo concert of classical contemporary music named *Second Turn*, in which Jaak performed with Ursula Chillaud, Anto Pett and Tõnu Jõesaar.

From the same year began a steady collaboration with the Norway-based Estonian soprano Kersti Ala-Murr. They have prepared several projects together: one on classical music for which original arrangements for accordion were created; and the other consisting mostly of works by Norwegian musicians and composers, such as the accordionist Frode Haltli, composer and performer Maja Ratkje and composer Øistein Sommerfeldt.

Also in 2007, an accordion trio was formed with Henn Rebane, Allan Jakobi and Jaak Lutsoja. They perform both classical and easy listening music.

In January 2008, a concert performance *Saxophone vs. Saxophone* was prepared, with the participation of Ursula Chillaud (saxophones), Lembit Saarsalu (saxophones), Mart Soo (electric guitar), Jaak Lutsoja (accordion), Mirjam Tally (electronic effects).

In June 2008, Mr. Lutsoja participated in the short opera *Lopi and Lapi* by Tõnis Kaumann.

Albums and recordings that Jaak Lutsoja has collaborated on:

Camille & The Band: *Worldwide* (Aidem Pot, 2000)
Duubel-7: *Ole mu palve (Be My Prayer)* (Revalia Duubel-7, 2000)
Karavan: *Agu Tammeoru laulud (Songs of Agu Tammeorg)* (Lend Music Ltd., 2002)
Erkki Otsman: *Erkki Otsman* (E.T.A., 2003)
Helin-Mari Arderi Trio: *Hetk vaikust (A Moment of Silence)* (Crea Stúdio, 2003)
Arabella ja Taaniel (music from the play *Arabella & Taaniel*) (Rakvere Teater, 2003)
Oleg Pissarenko Trio: *The Little One's* (MT Holding Ltd., 2004)
Oleg Pissarenko: *The Book's Burning* (MT Holding Ltd., 2005)
Siiri Sisask: *Kuu lõhn (The Smell of The Moon)* (OÜ Su Music, 2005)
Mart Sander & The Bel-Etage Swing Swindlers: *Five-Fifteen. A Tribute to the BBC Dance Orchestra* (Divine Art, 2005)
Allan Vainola: *Unenäopüüdjad (Dreamcatchers)* (Kaljukotkas, 2006)
Oleg Pissarenko: *Valguse värvid (Colors of The Light)* (MT Holding Ltd., 2007)
Karavan: *Taevalik meloodia – Nat King Cole'i laule (Heavenly Melody – Songs of Nat King Cole)* (Karavan, 2007)

ALLAN JAKOBI

(snd 26.01.1973 Tallinnas)
akordionimängija

Lõpetas akordioni erialal 1987 Tallinna Muusikakooli (õp Juta Kirs) ja 1992 G. Otsa nim Tallinna Muusikakooli (õp Jaan Sommer).

A. Jakobi on osalenud 1991–93 mitmel meistrikursusel (Matti Rantanen, Mogens Ellegård jt), täiendanud end 1996–97 orkestrijuhitumise erialal Tallinna Pedagoogilises Ülikoolis (õp Reet Brauer).

Tegutsenud peamiselt vabakutselisena, sh levimusikuna (noorpõlves ka kitaristina) ja ka džässimprovisatsiooni ja klassikalise muusika kavades.

Esinenud akordionifestivalidel Rägaveres ja Pärnus, samuti “*Jazzkaarel*” ja Pärnu “*Jazz Fiestal*” ning festivalidel Kuhmos, Bornholmis, Moskvast, Vilniuses, Limbažis ja Kielis.

Alates 1999 teinud koostööd Neeme Punderi, Lembit Orgse, Jaan Arderi ja Ants Nuudiga (kava “*Elavad klassikud*”) ning a-st 2000 Tiit Petersoniga (kava “*Tangoballett*”). Mitme rahvamuusikaansambli (sh *Peiarid*, *Savijalakesed*) koosseisus esinenud paljudes Euroopa riikides ja USA-s.

Osalenud stuudiomuusikuna salvestustel koos Gerli Padari, Ivo Linna, Rein Rannapi, Uno Loobi, Tarmo Pihlapi, Erkki Otsmani, Mart Sanderi, Henry Laksi, Erich Kriegeri, Evelin Samueli, Boris Lehtlaane, ansamblite *Hitty Bitty*, *Apelsin*, *Slobodan River*, *Akordionitrio* (koos Henn Rebase ja Jaak Lutsojaga), *Mr. Lawrence* ja *Trio Natuarale* ning Pärnu Linnaorkestri, “*Estonia*” ja “*Vanemuise*” orkestriga.

Alates 1991 järjepidevalt tegutsenud erinevates koosseisudes, esinenud solistina televisioonis. Aastast 2004 tegutsenud ühtlasi muusikaärimehena, juhivad firmat *Akordion Centrum OÜ*, mis impordib Baltimaadesse itaalia akordioneid.

ALLAN JAKOBI

Born 26 January 1973 in Tallinn.

Allan graduated from the Tallinn Music School in the class of accordion in 1987 (where he was taught by Juta Kirs) and the Tallinn Georg Ots Music School (music high school) in 1992, majoring in accordion (tutor Jaan Sommer).

He has attended several masterclasses between 1991-1993 (tutors Matti Rantanen, Mogens Ellegård and others) and from 1996-1997 perfected his skills in the conduction of orchestra with a BA course at the Tallinn Pedagogical Institute (now Tallinn University) under the tutelage of Reet Brauer.

Allan Jakobi has worked mostly as a free-lance musician both in the fields of pop (in his youth also as a guitarist), jazz improvisation and classical music. He has participated in accordion festivals in Rägavere and in Pärnu, at *Jazzkaar* and Pärnu Jazz Fiesta, and also at festivals in Kuhmo, Bornholm, Moscow, Vilnius, Limbaži and Kiel.

From 1999, he collaborates with Neeme Punder, Lembit Orgse, Jaan Arder ja Ants Nuudi (together they form a band *Elavad Klassikud* (Living Classics)) and from 2000 with Tiit Peterson (performing music in a dance show called *Tangoballett*). He has been a member of several folk music ensembles (e.g. *Peiarid*, *Savijalakesed*) and toured with them in quite a few European countries as well as the USA. He has participated in recordings as a studio musician together with singers Gerli Padar, Ivo Linna, Uno Loop, Tarmo Pihlap, Erkki Otsman, Mart Sander, Henry Laks, Erich Krieger, Evelin Samuel, Boris Lehtlaan, and with groups *Hitty Bitty*, *Apelsin*, *Slobodan River*, *Akordionitrio* (with accordionists Henn Rebane and Jaak Lutsoja), *Mr. Lawrence* and *Trio Natuarale*, and with Pärnu Linnaorkester (Pärnu City Orchestra) as well as the Estonian National Opera and The Vanemuine Symphony Orchestra.

From 1991, Allan has performed regularly in Estonian television shows within various ensembles and as a soloist. Since 2004, he has in addition branched out into business, managing the company

Akordion Centrum OÜ, which imports Italian accordions to the Baltic countries.

KÜLLI KUDU

(enne 2003 Möls, snd 6.02.1975 Tartus)
akordionimängija ja pedagoog

Lõpetanud akordioni erialal 1994 H. Elleri nim Tartu Muusikakooli (õp Uno Arro) ja

2000 Sibiliuse Akadeemia magistrantuuri (Matti Rantaneni kl).

Täiendanud end Friedrich Lipsi (1994), James Crabbi (1995), Miny Dekkersi (1996) meistriklassides ning 2000–2002

Taani Kuningliku Muusikaakadeemia solistiklassis (juhendajad James Crabb ja Geir Draugsvoll).

1996 osales Külli Kudu eesti noorte interpretide konkursil “*Con Brio*” ja jõudis finaali.

1997 pälvis akordionisolistide konkursil Oslofjord III koha. Pedagoogitöö algas õpingute kõrval Soomes. Alates 2000. aastast on Külli Kudu pedagoog H. Elleri nim. Tartu Muusikakoolis ja alates 2002 ka EMTA Tartu filiaalis interpretatsioonipedagoogika akordioni erialal. Pedagoogitöö kõrval osaleb Külli Kudu õpetajate täiendkoolituses lektorina ning korraldab välisõppejõudude meistriklasse (M. Rantanen jt.) Külli Kudu on osalenud meistrikursustel ja festivalidel Soomes, Rootsis, Taanis, Hollandis ja Saksamaal. Tema repertuaaris on põhiliselt nüüdismuusika. Ta on toonud esiettekandele mitmete eesti noorte heliloojate teoseid (nt Lauri Jõelett, Mirjam Tally, Timo Steiner, Malle Maltis, Kairi Kosk). Pikem loominguline koostöö on teda sidunud trioga koosseisus Heli Reimann-Küllli Kudu- Taavo Rimmel ning viimastel aastatel trioga koosseisus Urmas Vulp-Küllli Kudu-Heiki Mätlik.

KÜLLI KUDU (NÉE MÖLS)

Born 6 Feb 1975.

In 1994 Külli graduated from Heino Eller Tartu Music School (music high school) majoring in accordion (taught by Uno Arro). In 1998 she completed the Sibelius Academy and in 2000 finished her master's degree at the same academy (taught by Matti Rantanen).

Ms. Kudu has honed her skills at workshops given by professor Friedrich Lips (1994), James Crabb (1995), Miny Dekkers (1996) and in the soloist class at the Royal Danish Academy of Music in Copenhagen in 2000-2002 (tutors James Crabb and Geir Draugsvoll).

In 1996 Külli participated in the Competition of Estonian Young Interpreters Con Brio, reaching the final. In 1997 she was awarded the third prize at the Oslofjord Accordion Competition.

During her studies in Finland, Külli began to teach. Since 2000 she works as a tutor at the Heino Eller Tartu Music School and since 2002 also in the newly opened accordion department at the Tartu Branch of the Estonian Academy of Music and Theatre.

Besides work with students, Ms. Kudu also lectures at refresher courses for teachers and organizes workshops by lecturers from abroad (such as Matti Rantanen).

Küllli has participated in workshops and festivals in Finland, Sweden, Denmark, Holland and Germany. Her repertoire consists mainly of contemporary music. She has

premiered the works of several young Estonian composers (e.g. Lauri Jõelett, Mirjam Tally, Timo Steiner, Malle Maltis, Kairi Kosk).

For years, she has engaged in creative collaboration within the trio of Heli Reimann, Külli Kudu, Taavo Rimmel, and over the last few years in the trio of Urmas Vulp, Külli Kudu and Heiki Mätlik.

TUULIKKI BARTOSIK

(sünd Veskus 24.08.1976 Rakveres)
akordionimängija, pedagoog

Akordioniõpinguid alustas Lasnamäe Muusikakoolis, õpetajateks Luule Jõelett ja Sirlil Rajaleid. Aastatel 1990–1995 õppis G. Otsa nim Tallinna Muusikakoolis Venda Tammanni ja Henn Rebase käe all. Seal süvenes huvi pärimusmuusika vastu. 1996-1997 jätkas akordioniõpinguid pärimusmuusika alal tollases Viljandi Kultuurikolledžis.

1997–2004 õppis Tuulikki Bartosik Sibelius Akadeemia rahvamuusikaosakonnas õp Maria Kalaniemi ja Timo Alakotila käe all ja lõpetas kooli magistriraadiga. Paralleelselt õppis 1999-2002 rootsi pärimusmuusikat Stockholmi Kuninglikus Muusikakõrgkoolis Sven Ahlbäck, Mats Edéni, Jonny Solingu, Arne Forséni ja Ellika Friselli juhendamisel. Esimese akordionimängijana selle õppeasutuse ajaloos lõpetas T. Bartosik kooli bakalaureuse kraadiga rootsi pärimusmuusikas.

Hetkel elab Tuulikki Bartosik Stockholmis. Ta on erinevates koosseisudes esinenud ja õpetanud Eestis, Soomes, Rootsis, Taanis, Suurbritannias, Lõuna-Koreas, Leedus ja Lätis. Töötanud akordioniõpetajana muuhulgas Sibelius Akadeemias, Göteborgi Ülikooli Muusika- ja Draamaakadeemias ja akordioni-, ansambli- ja improvisatsiooniõpetajana Viljandi Kultuuriakadeemias. Alates 2007 aastast sügisest töötab Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias pärimusmuusika eriala lektorina.

T. Bartosik on koostanud pärimusmuusika akordioni õppeprogrammi muusika- ja huvikoolidele Eestis ning pärimusmuusika eriala õppeprogrammi koos Celia Roosega Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiale. Alates 2006 aastast on Bartosik suviti Viljandimaal toimuva Eesti Etno laagri juht ja korraldaja.

2006 kevadel ilmus CD *Gubbdrag Truculent Ladies* (TUEMCD1) koos viiuldaja Emma Reidiga. Plaat sisaldab traditsionaalset rootsi pärimusmuusikat ja T. Bartosiki enda loomingut.

2006 kevadel ilmus CD *Gubbdrag Truculent Ladies* (TUEMCD1) koos viiuldaja Emma Reidiga. Plaat sisaldab traditsionaalset rootsi pärimusmuusikat ja T. Bartosiki enda loomingut.

2006 kevadel ilmus CD *Gubbdrag Truculent Ladies* (TUEMCD1) koos viiuldaja Emma Reidiga. Plaat sisaldab traditsionaalset rootsi pärimusmuusikat ja T. Bartosiki enda loomingut.

TUULIKKI BARTOSIK (NÉE VESKUS)

Born in 1976 in Rakvere.

At the age of 8, Tuulikki started to learn accordion at the Lasnamäe Music School in Tallinn, where her tutors were Luule Jõelet and Sirlu Rajaleid. From 1990-1995, whilst studying at the Tallinn Secondary School no. 13, she simultaneously attended the Tallinn Georg Ots Music School (music high school), where she was taught by Venda Tamman and Henn Rebane. It was there that Tuulikki became fascinated with traditional music. She subsequently continued her accordion studies in the field of traditional music from 1996-1997 at the Viljandi Culture College (now called University of Tartu's Viljandi Culture Academy).

From 1997-2004 Tuulikki studied at the Sibelius Academy in the Folk Music Department under the tutorship of Maria Kalaniemi and Timo Alakotila, graduating with an MA degree. Parallel to her studies at the Sibelius Academy, she also undertook a course in Swedish traditional music at the Royal College of Music in Stockholm with supervisors such as Sven Ahlbäck, Mats Edén, Jonny Soling, Arne Forsén and Ellika Frisell. Tuulikki was the first accordionist ever at the Royal College to receive a BA degree in Swedish traditional music.

Ms. Bartosik has performed with different ensembles and also worked as a teacher in Estonia, Sweden, Denmark, Great Britain, South Korea, Lithuania and Latvia. She has worked as an accordion tutor at the Sibelius Academy and at the Gothenburg University Academy of Music and Drama, among others. At the Viljandi Culture Academy, she served as teacher of accordion playing, ensemble performance and improvisation. Since 2007, she works at the Estonian Academy of Music and Theatre as a lecturer of traditional music.

Tuulikki has produced a traditional music study programme for accordion for music schools and learning centers in Estonia, and in collaboration with Celia Roose, the study programme of traditional music for the Estonian Academy of Music and Theatre. From 2006, she is the manager and organizer of Eesti ETNO (Estonian Ethno) study camps held every summer in Viljandimaa.

At present, Ms. Bartosik lives in Stockholm where she is active as a musician. In the spring of 2006 the album *Gubbdrag Truculent Ladies (TUEMCDI)* was released. On it, Tuulikki's playing can be heard in the accompaniment of Emma Reid's violin. The album contains traditional Swedish music and also music composed by Tuulikki herself.

SIRJE MÕTTUS

(snd 20.12.1977, Tartus)
akordionimängija ja pedagoog

Alustas akordioniõpinguid Tartu II Laste-Muusikakoolis (õp Malle Nurmoja). Seejärel lõpetas H. Elleri nim Tartu Muusikakoolis Uno Arro akordioniklassi.

Aastatel 1998–2004 õppis Sirje Mõttus Taani Kuninglikus Muusikaakadeemias James Crabb'i ja Geir Draugsvoll'i juures ja lõpetas 2004 magistriraadiga.

Täiendanud end Sibelius Akadeemias Soomes prof. Matti Rantaneni juures.

Samaaegselt õpingutega töötas Taanis Nykøbing Sjælland ja Holstebro muusikakoolides akordioniõpetajana.

Aastast 2005 töötab Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias akordioni õppejõuna. Kõrgkoolide partnerprojektide raames on Sirje Mõttus töötanud lektorina Poolas Stanislaw Moniuszko nimelises Gdanski Muusikaakadeemias.

Sirje Mõttus on esinenud Soomes, Lätis, Leedus, Taanis, Šveitsis. Andnud soolokontserte Eestis: Sõmerpalu mõisas, Tõrva kirik-kammersaalis, F. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumis Võrus.

Osaleb aktiivse interpreedina mitmetes koosseisudes - duo koos metsosopran Triin Ellaga, trio koos Kristi Mühlingu (kannel) ja Tarmo Johannesega (flööt). 2006. aastal oli kaastegev akordionistina Von Krahl'i Teatri lavastuses „Võlu-flööt“.

Sirje Mõttus on lindistanud nüüdis- ja vanamuusika teoseid Eesti Raadio fonoteeki.

SIRJE MÕTTUS

Born 20 December 1977 in Tartu.

Sirje started her accordion studies at the Tartu Children's Music School and continued in Uno Arro's accordion class at the Heino Eller Tartu Music School (music high school). From 1998-2004, Sirje studied at the Royal Danish Academy of Music in Copenhagen under James Crabb and Geir Draugsvoll, graduating with an MA degree in 2004. While still a student, she worked as an accordion teacher in music schools in

Nykøbing Sjælland and Holstebro. Since 2005, Sirje works as an accordion lecturer at the Estonian Academy of Music and Theatre.

Ms. Mõttus has performed in Finland, Latvia, Lithuania, Denmark and Switzerland. She has given solo concerts in Estonia, namely at the Sõmerpalu Manor, in the Tõrva Church and Chamber Hall, and at the Dr. F.R. Kreutzwald Memorial Museum in Võru.

She participates actively as an interpreter in various groups: in a duo with mezzo-soprano Triin Ella, in a trio with Kristi Mühling (zither) and Tarmo Johannes (flute). In 2006, she participated as a solo accordionist in the Von Krahl Theatre production of *The Magic Flute*.

Sirje has recorded a number of works from both the contemporary and early music genre at Eesti Raadio (the national broadcaster).

Within the framework of academic exchange programmes, Sirje has worked as a lecturer in Poland, at the Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdansk and also perfected her skills at the Sibelius Academy.

INGLISKEELNEKOKKUVÕTE

ACCORDION AND FOLK MUSIC

First squeezeboxes presumably reached Estonia in the middle of the 19th century. They were called *härmoonik*, not unlike the English equivalent *harmonika* – predecessor of what we now know as the accordion. For Estonians, the word squeezebox is first and foremost associated with the name of **August Teppo** (1875-1959). Mr. Teppo was a prolific accordion craftsman for a period of 70 years. Thirty original squeezeboxes built by him are preserved to this day. It is the pitch and timbre that are most appreciated in Teppo's instruments. One of Teppo's squeezeboxes can be seen displayed at the MIM (Musical Instruments Museum in Brussels).

THE EXPANSION OF ACCORDION MUSIC IN ESTONIA

The 1920s marked the beginning of accordion's popularization in Estonia. After the country's liberation from the Russian rule in 1918, foreign trade began to develop and the economy of the young nation improved considerably.

Back then, accordion was a rare and expensive instrument that was not particularly well known. Instruments were mostly ordered from Italy and Germany through the music retailer and manufacturer Esto-Muusika, as well as J. Mitt's and A. Bergman's stores. The most popular brands were Dallape and Hohner. The first accordion players in Estonia were autodidacts. Many of them had previously learned some other instrument, which in most cases was the piano.

Estonian accordionists were greatly motivated by the Danish/Swedish accordion duo of Herman Gellin & Ernst Borgstrøm, who toured in Estonia. In 1931, the duo played in the concert hall Estonia to an ecstatic audience. Besides Tallinn, they performed also in other Estonian towns such as Narva, Tartu and Pärnu, continuing their tour thereafter in Latvia. Many newspapers covered their shows.

The presence of the duo inspired local musicians to improve their playing technique and also to consider adopting a more serious repertoire. The popularity of accordion increased.

By the end of the 1920s, **Robert Salong** had become a celebrated accordionist, using a 5-finger pattern on the button accordion, serving thus as a role model for other players. In the 1930s, the ranks of popular accordionists included **Uno Elts, Kaido Kursk, Johann Lõhmus, Reinhold Lipp, Eduard Saks** and **Ilmar Tamm**.

Accordionists were invited to play at Riigi Ringhääling – the national broadcaster, established in the 1930s. Frequent performers were the trio of R. Salong, A. Oja &

A. Koromaldi and the duo of R. Lipp & E. Saks. Many accordionists gave public concerts in Tallinn as well as in other Estonian towns. In 1932-33, accordion duos Salong & Kursk and Salong & Lõhmus, and later on a trio Salong, Kursk & Lõhmus were formed. The latter was considered the best among that kind of ensembles in the 1930s.

It was characteristic of the times that well-known orchestras and ensembles worked in movie theatres and restaurants. Accordion along with saxophone belonged to the instruments on which popular melodies were played. In addition, every musician could play another two to three instruments: in the case of accordion players, they were usually the piano and the guitar. Widely known bands, which featured accordions were: The Murphi Band, John Pori Orchestra, The Happy Seven, Merry Party, Four Swingers, Merry Pipers, Kuldne Seitse (The Golden Seven), et al. Well-known accordionists in the orchestras of Tallinn and Tartu were **Konstantin Paalse, Valter Kallas, Raimond Valgre, Paul Kiin, Leo Taube, Guido Neeme (Neumann), Mihkel Saia** and others.

In the autumn of 1939, under the pretext of mutual assistance, the Red Army established several military bases in Estonia, followed in June 1940 by Estonia's occupation by the Soviet Union. As the Germans advanced and the Red Army started to withdraw its forces, conscription was imposed upon Estonians and it was down to fate whether one would find oneself on the German side of the front line, or indeed the Russian. Personal destinies were uncertain in any case. Estonians drafted by the Soviets ended up in labour battalions, which were equal to prison camps. Many died due to famine and grueling work conditions.

Musicians were saved from labour battalions by the establishment of national troops and their military bands. Thus, the life of many Estonian musicians was spared, e.g. Raimond Valgre, Uno Elts, Gustav Hiienuurme, Helmut Reismaa, Lembit Verlin, Väino Saviauk, and others. **Johann Lõhmus** served at first in the army band of the Baltic Military Region and from 1943, the Transcarpathian Region. His solo performances at concerts were hugely popular. In 1942, in the Russian town of Yaroslavl, the Estonian authorities managed to establish ERKA – State Art Ensembles, which set upon bringing together Estonian artists and cultural personalities, who had been dragged away from their homeland and scattered around the Soviet Union.

In 1942, the 8th Estonian Rifle Corps was formed. It incorporated a large jazz orchestra, which included as accordionists Raimond Valgre, Leino Kivi, Boris Laansoo, Helmut Reismaa and Roland Laante. The repertoire of the orchestra comprised many melodies by Raimond Valgre and Leino Kivi.

During the German occupation of Estonia from 1941-1944, a series of review concerts under the title of *Leisure & Joy of Life* were commissioned by the government, of which accordionists were an integral part. In 1944, as the Red Army was closing in again, conscription was carried out by Germans. All the participants of *Leisure & Joy of Life* were enlisted into an entertainment troupe with the General Inspection. Although musicians, they were given uniforms and ranks.

In 1944, the Red Army's reinvasion of the country was imminent. Many fled from the Soviet power. **Robert Salong**, who was now, according to papers, lieutenant of the German Army and the leader of the front line entertainment brigade, fled to Sweden where he remained for a couple of years. There he participated in the Scandinavian Accordion Contest in 1947 and 1948, winning both contests. Several Swedish newspapers covered his achievements. In 1948, Mr. Salong left Sweden for the United States, his birthplace. One of the Estonian expat newspapers points out that during his voyage to USA, Salong gave three concerts onboard the Gripsholm. Once back in New York, Robert's performances were covered by the local media.

After the war, Mr. Salong's former playing partner **Johann Lõhmus** (whose name was spelled as Jogan Lehmus in Russia) was invited to work at the State Philharmonic Society of Odessa, then to Kiev and from 1948, to the Leningrad State Philharmonic as a 1st category soloist (i.e. the highest ranking). His repertoire was made up of a selection of light and classical music. Between the years 1940-1950, Mr. Lõhmus was considered as one of the most revered accordion virtuosi in Russia. His 5-finger pattern on the 5-row button accordion—a technique taken over from Mr. Salong—was a novelty in Russia and an inspiration for many bayan players, e.g. Boris Tikhonov.

The first era of accordion music in Estonia came to an end during the closing stages of World War II. The newfangled instrument had gained great popularity with people and the self-taught players had achieved a decent level, which even allowed them to perform on the stage of the concert hall Estonia.

AFTER THE SECOND WORLD WAR

As the war ended, the country was in ruins. Everybody had to participate to nurse it back to health. The accordion suited perfectly to revive dampened spirits. During the first few postwar years, the nation more or less picked up from where it had been interrupted. But soon enough, the Communist Party Political Bureau and the NKVD (People's Commissariat for Internal Affairs) began increasingly to determine people's lives. The all-union cultural policy initiated by the Communist Party's chief ideologist Andrei Zhdanov (also known as the Zhdanov Doctrine), along with the campaign

against any 'Western influences' lead to repressions of intellectuals and artists, and censorship of any creative output. Jazz, which had initially been considered 'acceptable', fell into disgrace towards the end of 1940s, while saxophone and accordion were declared 'bourgeois instruments and carriers of hostile ideology'. The situation improved considerably in the late 1950s, after Stalin's death. Jazz was permitted again. The lineage of accordion players had grown with the addition of two new faces: Uno Naissoo and Arne Oit, both celebrated songwriters in the making. Their courage and enthusiasm in fostering jazz music in those gloomy years merits acknowledgement. Arne Oit started out in the band **Rütmikud**, to become one of the best Estonian jazz accordionist of the era, playing later also in the well-known ensemble of Emil Laansoo.

1950s

The 1950s marked the end of the era of autodidacts. As these gifted self-taught players gradually withdraw from the active scene, the first professionally trained accordionists took to the stage.

In the early 1950s, newly established accordion courses at music high schools in Tallinn and Tartu helped to sow the seeds for the next generation of accordionists. Uno Arro played in the group **Metronoom** (est. 1952) from 1953-1955 and Venda Tammann from 1955-1962. The latter participated in the ensemble's sextet lineup in 1957 at the 6th World Festival of Youth and Students in Moscow, achieving Second Prize in the category of easy listening music. They often performed on radio and also on TV shows.

1960s

Composers Uno Naissoo, Erich Jalajas et al composed their first original pieces for accordion in 1960s. These works were mostly performed by Venda Tammann, Heldur Jakon, and the duo Jaan Sommer & Vello Karu. In 1962, the premiere of Uno Naissoo's *Concert-Fantasy for Accordion and Symphony Orchestra* was held in the Estonian Radio White Hall, accordion solo by Venda Tamman. Heldur Jakon recorded *Viis eesti tantsu (Five Estonian Dances)* and a theme and variations on the Estonian folk melody *Meil aiaäärne tänavas (Our Childhood Village Lane)*, both by Erich Jalajas.

In 1960s, several sheet music albums consisting of works arranged specially for accordion were compiled and released: namely, the Arne Oit series *Kutse tantsule (Let's Dance!)* and *Tantsurütmis (In the Rhythm of the Dance)*, as well as Gennadi Podelski's *Muusikat tantsuks (Dance Melodies)*. All of these included several Western smash hits of the era.

In the mid-1960s, during the so-called 'Khrouchchev thaw', the iron curtain gave in little by little and doors to the West began to open. A new sea route between Tallinn

and Helsinki was introduced. To give performances in Estonia without the permission of Gosconcert (the Soviet state concert agency) was only possible if the musician entered Estonia as a tourist. Thus, under the pretext of ‘Evening with Proletarians’ performances of Veikko Ahvenainen from Finland and John Molinari Sr. & Jr. from USA took place.

1970s

In 1970s, Venda Tammann continued as the most prominent accordionist in Estonia. As a soloist of the Estonian State Philharmonic Society, Mr. Tammann performed frequently across Soviet states, as well as abroad.

In the second half of 1970s, Henn Rebane embarked on a career as a soloist, gaining recognition for his talents on synth accordion and electronic MIDI accordion, which were rare in the Soviet Union in those days.

1980s

This was a very active decade for Henn Rebane: in 1985 and 1987 he released two LPs, organised the first international accordion festivals in Estonia, Rägavere (1987, 1989), and later also Pärnu (1993).

In 1982, student festival Tudengijazz on the initiative of the students of the Tallinn State Conservatory took place, launching the career of the accordion player Tiit Kalluste.

The first Tudengijazz was the cornerstone of what was to become an annual event, from which later on developed *Jazzkaar*, now one of the major European jazz festivals where accordionists are always involved (the lineup has over the years included Richard Galliano, Kimmo Pohjonen and many others. See www.jazzkaar.ee for more details).

1990s

1990s saw Tiit Kalluste collaborate with leading Estonian jazz musicians. In 1998, Kalluste and the saxophonist Villu Veski released *Põhjala saarte hääled (Sounds of the Nordic Islands)*. The foreword of the album was written by the venerable writer and filmmaker, the then President of the Republic of Estonia, Lennart Meri. The album was of international success and brought about numerous invitations for performances in homeland and abroad. Music from this album has been used in several Estonian and foreign TV and feature films. In 2002, a sequel was released: *Põhjala saarte hääled II (Sounds of the Nordic Islands vol. 2)*. Currently, music for the third addition is being recorded.

Two major sheet music collections *Minu akordion (My Accordion – accordion pieces for primary school level)* and *Polüfoonia album akordionistidele (Album of Polyphony*

for Accordionists) were published in 1995 and 1997 respectively, Henn Rebane the author of both.

In 1999, the festival *Jazzkaar* organized a concert of the four leading jazz accordionists: Tiit Kalluste, Raivo Tafenau, Allan Jakobi and Jaak Lutsoja.

2000s

In 2002, Tiit Kalluste and Villu Veski visited Argentina. It was namely in Buenos Aires where began their fruitful collaboration with jazz drummer Daniel Pipi Piazzolla, the grandson of Astor Piazzolla, the celebrated King of Tango. In February 2003, Piazzolla performed with Villu Veski's and Tiit Kalluste's tango sextet in the concert halls Vanemuine and Estonia – their concerts were hugely popular. From the recordings of the concerts, a CD *Mi tango en Buenos Aires* and a DVD *Tango Nuevo* were released. The latter was swiftly hailed in the media as the first bona fide Estonian jazz DVD. Since then, they have performed together on many occasions, for example in April 2005, during the European tour, when they were invited to present their Jazz'n'Tango program on the main stage of *Jazzkaar*.

During the 2000s, Henn Rebane has published several sheet music albums of his own creations, such as *5 eesti tantsu (Five Estonian Dances, 2001)*, *Akordionalbum (Accordion Album, 2004)*, *Lastealbum akordionile (Children's Album for Accordion, 2005)*, which are commonly used as textbook material at children's music schools. On the whole, Henn Rebane has released seven albums in this decade, taking into account the CDs included in the sheet music albums.

In 2007, Akordion Super Trio consisting of Allan Jakobi, Jaak Lutsoja and Henn Rebane was set up. They play virtuoso, improvisational and classical music.

Küllli Kudu, Signe Vainu and Sirje Mõttus are looking after the academic element in the organization of accordion music concerts. Külli Kudu has premiered the work of many young Estonian composers (e.g. Lauri Jõelet, Mirjam Tally, Timo Steiner, Malle Maltis, Kairi Kosk).

International collaboration in accordion music has been in full swing in the 2000s. In 2004, the Estonian Accordion Society was admitted to full membership of the Confédération Internationale des Accordéonistes (CIA). Many foreign accordionists have performed in Estonia in recent years, e.g. Matti Rantanen, Frode Haltli, Kimmo Pohjonen, Mika Väyrynen, Richard Galliano, et al.

45 years after the premiere of Uno Naissoo's 1962 *Concert-Fantasy for Accordion and Symphony Orchestra*, another Estonian composer presented his original work

for accordion and orchestra: on 21 October 2007, after its Turku premiere, Erki-Sven Tüür's *Prophecy* was performed in the Estonia concert hall. Soloist Mika Väyrynen was accompanied by the Estonian National Symphony Orchestra, conducted by Olari Elts.

ACCORDION EDUCATION AFTER WORLD WAR II

After World War II, under the auspices of the all-union musical education program, children's music schools and the Tartu and Tallinn Music Schools (music high schools) providing secondary education were established in Estonia.

National contests of accordion students were set up at the end of 1950. From each school, the brightest players were sent to participate in the contests. Each performed an obligatory test piece and a melody of their own choice. These competitions were held every four years and organized for two age groups: grades 1-3 (age 7-10), and grades 4-5 (age 10-12). Members of the jury were initially locals but later on judges were also invited from Latvia, Lithuania and Leningrad.

Summoned to promote accordion teaching, was the committee of folk instruments of the public council of children's music schools with the ESSR Ministry of Culture. This committee organized national seminars and contests of children's music schools, which took place from 1957 onwards. The agenda of the seminars covered a variety of methodological issues, such as the correct position of the instrument, hold of the right hand, finger pattern of the left hand basses and the technique of the bellows.

The number of children's music schools has since increased: today there are about 80 music schools in the country. Since the liberation of Estonia at the collapse of the Soviet power in 1991, the activities of music schools have been coordinated by the Estonian Union of Music Schools. In 1997, accordion courses at music schools were extended from five to seven years. National contests are held every two years and preceded by regional contests. The players are divided into age groups and perform one obligatory test piece and one or two pieces of their own choice. The recordings of the best regional contestants will proceed to a semi-final; the selection of finalists is based on the recordings.

In 1997, the Republic of Estonia Ministry of Education approved the new national curriculum for elementary stage music schools. Model curricula for traditional music and pop-jazz were added in 2005.

ACCORDION EDUCATION AT THE TALLINN GEORG OTS MUSIC SCHOOL

At the Tallinn Music School (music high school, renamed in 1957 as Tallinn Georg Ots Music School), a department of folk instruments was opened in 1949 where besides accordion also zither, bayan, balalaika and domra were taught. The first accordion tutor at the Tallinn Music School was Leopold Vigla (1900-1974), who is considered the founding father of the Estonian school of accordion musicians.

Until the restoration of independence, study programs were carried out according to the all-union curricula. Large-scale forms and arrangements or variations of Russian folk songs were obligatory. As the original accordion repertoire and sheet music was not available in Estonia in late 1940s and early 1950s, transcriptions (mostly from piano partitures) had to be used, as well as arrangements of stage music and popular melodies. Besides the specialization and core disciplines, it was obligatory to study a second instrument. The curriculum did not comprise any methodological subjects, which was a drawback.

In the early 1950s, a standpoint of Stalinist ideology gained ground that accordion, organ and saxophone were western instruments and thus not suitable for a Soviet musical educational establishment. Students were ordered to switch to bayan or leave school. Fortunately, this oppression was short lived and already a little before Stalin's death in 1953, the climate began to return to normal.

On the basis of study materials created for various instruments and subsequent tests conducted on his students, Leopold Vigla worked out his own methodology of accordion playing. His expertise in violin also came in handy. He noted some common features in the movement of the violin bow and the accordion bellows and proceeded to apply many string techniques to accordion. Mr. Vigla's *Manual for Accordion Playing* was published in 1960 and *Principles of Accordion Playing* in 1963.

To supplement the repertoire, Vigla arranged many pieces of music for the accordion. Among his first graduates were Uno Arro, Juta Eesma, Venda Tammann, Vladimir Bonakov, Vello Karu, Heinrich Annion and Heldur Jakon. In 1957, just before the 6th World Festival of Youth and Students in Moscow, the so-called preliminary rounds were carried out in the republics. From the students of the Tallinn Music School, Vladimir Bonakov was awarded the 1st prize at the Estonian SSR Young Interpreters Competition, and Heinrich Annion who served in the navy at the time, achieved the title of Laureate as an accordion soloist. Ensemble Metro-room featuring Venda Tammann reached the finals of the Moscow festival and was awarded the 2nd prize.

Vladimir Bonakov continued his studies in 1959 at the Moscow Gnessin Institute and is today a well-known soloist, composer and lecturer in Russia.

Alongside with teaching at the Tallinn Music School, Tammann, Annion and Karu acquired higher education from the Tallinn State Conservatory, graduating in 1968.

The 1960s were the beginning of regular get-togethers and joint concerts with the folk instruments department of the Tartu Music School.

In the 1970s, the young and energetic teachers of the Tallinn Music School Karu, Tammann, Annion and Sommer efficiently developed accordion playing and education in Estonia. The dean of the folk instruments department of the Tallinn Music School at the time was Vello Karu, on whose initiative the first Estonian-Latvian-Lithuanian Young Accordionists Competition was held in Tallinn in 1970 with the participation of 15 secondary level music school students. The next competitions took place in Riga in 1972 with 29 participants, in Vilnius in 1975 with 27 participants and the last one in Tallinn in 1977 with 23 participants.

In 1973, the National Accordionists Orchestra was founded under the leadership of Vello Karu and Uno Arro. The core of the orchestra was made up of student orchestras of the two music schools – Tallinn Georg Ots Music School and Heino Eller Tartu Music School, plus the tutors of children's music schools (the alumni). The orchestra consisted of 35-40 players. They met twice a year and during their existence, concerts were given in all major towns of Estonia. The orchestra's repertoire was wide-ranging, comprising arrangements of Vello Karu and Uno Arro. Many instrumentalists and vocal soloists performed by the accompaniment of the orchestra. The orchestra often performed on television and at opening concerts of the Youth Music Week in the Estonia concert hall. The orchestra stayed together for almost ten years. Shortly after the death of Vello Karu, the orchestra was dissolved.

In the early 1980s, Venda Tammann became the dean of the folk instruments department of the Tallinn Georg Ots Music School. Alongside his pedagogical work, he was selected on several occasions into the jury of the all-union Bayanists and Accordionists Competition (Kuybychev 1986, Tambov 1987, Voronezh 1988). Besides Venda Tammann, other accordion teachers at the time were Heinrich Annion, and Jaan Sommer. In 1986, Tiina Rada (later Välja) joined the academic team, after graduation from the Lithuanian State Conservatory.

In the 1990s, as Estonia became a free country again, new opportunities to communicate with foreign peers opened up. The Folk Instruments Department was renamed Accordion and Zither Department. As there was no higher education degree avail-

able in that strand, the department aimed at raising the level of accordion education in Estonia. In 1992, a training event of Estonian accordion teachers took place at the hall of the Tallinn Georg Ots Music School, where students of the youth department of the Finnish Sibelius Academy performed and Matti Rantanen lectured on accordion education in Finland. This was the beginning of yearly pedagogical training events for the accordion teachers of the Estonian Accordion Society. Lectures have been given by Matti Rantanen, Helka Kymäläinen, Petri Makkonen, and Mikko Luoma from Finland; Regina Pliskiėne from Lithuania; Lissi Petersen from Denmark, et al.

A number of important subjects were introduced to the curriculum, such as chamber ensemble, free bass, history of the instrument, improvisation, etc. Alongside the academic components, the specialty of jazz accordion was introduced in 1998 and taught by Tiit Kalluste.

In 1997, Tiina Välja took over as head of the accordion and zither department. The department began to emphasize the importance of establishing a higher education faculty in accordion and zither at the Estonian Academy of Music and Theatre, which at last was opened in 2002. Up to then, the accordion students had to acquire higher education abroad. The academic changes of 2000s have also had an effect on the department: modernizing of the curriculum has been steady and the number of classes has considerably decreased. At the same time the school acquired new instruments and sheet music books. By way of student exchange programs, today's students can get acquainted with the Kokkola Conservatory in Finland and participate in masterclasses in Estonia and abroad. One of the highlights of students' achievements was the successful performance of Aivi Tilk (student of Ms. Välja) in 2003 at the competition Coupe Mondiale of the international association of accordionists CIA, where she achieved the 7th prize in category of piano accordion. First accordion students enrolled in the Estonian Academy of Music and Theatre to acquire higher education in their specialty.

After half a century's work, Venda Tammann, Heinrich Annion and Jaan Sommer have retired. Their work is carried on by accordion teachers Tiina Välja and Tiit Kalluste.

ACCORDION STUDIES AT THE HEINO ELLER TARTU MUSIC SCHOOL

The accordion education became systematic at the Tartu Music School (music high school, which from 1971 bears the name of Heino Eller Tartu Music School) and the

first students were enrolled in 1945. Voldemar Koch served as the first accordion tutor, supported since 1950 by the fresh graduate Anatoli Zhukov. In 1952, besides accordion the folk instrument bayan appeared on the curriculum. Differently from other strands, the folk instruments did not have their own department for many years and up to 1959 they belonged to the piano department.

In 1960, **Uno Arro**, who had just graduated from the Gnessin Institute in Moscow, started work as accordion and conduction tutor at the Tartu Music School. At the same time, the department of folk instruments and a respective subject committee were set up. In the 1960s, staff changes were made. Accordion teachers with degrees in relevant fields were hired: in 1961, V. Koch was replaced by **Elle Käppa**, a graduate of the Tartu Music School, who had in the same year enrolled in the Lithuanian State Conservatory. In 1969, **Endel Jukk**, a student of the Tallinn State Conservatory and an alumnus of the Tartu Music School replaced A. Zhukov. **Valli Ilvik** took up a position as a conduction tutor in the folk instruments department, where she worked from 1975-1985 (herself also an alumna of the same faculty). From 1965, Uno Arro was promoted Head of the subject committee of the faculty of folk instruments.

Between 1960-1967, regular concerts took place with the participation of the department of folk instruments of the Tallinn Music School. In 1984, an affiliation was struck up with the folk instruments department of the Kaunas Music School, ensuing in a steady collaboration for almost a decade.

From 1970-1977, contests of accordionists and bayanists of the Baltic countries were held every two years, involving also the students of the Tartu Music School.

From 1985, the department of folk instruments had two full time tutors: Uno Arro and Endel Jukk, who taught all specialist subjects. In 1992/93, the faculty was renamed the department of accordion.

From the late 1980s, there was a considerable rise in extracurricular activities: in 1988, Margus Laugesaar (a student of Mr. Jukk) participated in the international contest of Tiraspol and achieved second place in his age group. Külli Möls (student of Mr. Arro) performed in Sweden and in East Germany and participated in the international accordion music festivals in Daugavpils and Limbaži, Latvia.

In 1982, the students' and alumni orchestra of the Heino Eller Tartu Music School under the guidance of conductor Uno Arro continued its active concert activities. Mr. Arro arranged most of the repertoire for the orchestra. The activities of the orchestra were especially successful in the 1990s. In 1991, the orchestra went on a concert tour in Sweden. In 1995, it participated in the Fredericia Accordion Music Festival in

Denmark. In 1996, 4th place was achieved at the international orchestra competition in Copenhagen. They have also taken part in accordion festivals in Austria and played in a smaller ensemble lineup in Lithuania and Latvia. The accordion orchestra regularly performs at home. The orchestra has so far released four albums.

As the accordion studies degree at the Tallinn Conservatory was on the curriculum only for a short period during the Soviet rule, several graduates from the Tartu Music School acquired their higher education from other Soviet universities. In the first years of reindpendence, keener students continued their studies overseas: Külli Möls and Signe Vainu at the Sibelius Academy and Sirje Mõttus at the Royal Danish Academy of Music.

From 2005/06, the elementary and secondary levels of accordion education at the Heino Eller Tartu Music School and also in the Tartu branch of the Estonian Academy of Music and Theatre is led by **Küllli Kudu**. On her initiative, several masterclasses, concerts and training events for accordion teachers have taken place.

HIGHER EDUCATION IN ACCORDION

TALLINN STATE CONSERVATORY

After World War II, professional accordion education came to a standstill. Virtuosi like Robert Salong and Johann Lõhmus had left Estonia and specialists of other instruments were invited to teach accordion at schools (e.g. Artur Aola, Voldemar Koch, Leopold Vigla). Their general knowledge of music and interest in accordion playing were helpful in developing accordion education but working out methodologies lagged behind. Original repertoire for accordion was in short supply. The uneven level of playing and the repertoire imposed by the compulsory all-union program did not enhance the reputation of accordion among Estonian academic music circles.

However, the more the accordion education developed, the more the question of higher education in this field was on the agenda. Already in 1961, Eugen Kapp, the rector of the Tallinn State Conservatory applied to the ESSR Council of Ministers' State Higher and Further Education Committee for a permission to open a chair of conduction and folk instruments to introduce the studies of brass and folk instruments from the academic year 1962/63. The first accordion students enrolled in the faculty of brass instruments at the Tallinn State Conservatory in 1962. Venda Tammann, Heinrich Annion, Vello Karu and Heldur Jakon were admitted as part time students, whereas Endel Jukk studied full time. The Conservatory employed Leopold Vigla as a lecturer. He worked out the model curriculum for a degree in accordion within the framework

of scientific research pursued by him in 1964/65. During the first years, priority was given to accordion. From 1963, the students were also required to study conduction, transposition and musical notation, making the accordion subject optional. This caused reluctance among students. The last state examination in accordion took place in 1973. Already the first accordion undergraduates' final exams in 1968 were put under question by the administration, arguing that accordion was a sub-strand of the conduction course. Thus, accordion as a major was laden with trouble almost from the beginning.

Although accordion studies are not mentioned in any of the anniversary brochures on the Tallinn State Conservatory, it is the diplomas issued to students, as well as records of the academic council and the examination sheets that give evidence of accordion education.

Heinrich Annion, Heldur Jakon, Vello Karu, Nikolai Kravtsov, Venda Tammann, Helle Sooleht, Eduard Borissenko and Boris Martjanov completed the BA degree course in conduction of brass instruments and accordion in 1968. Those who passed the examination with distinction were awarded in addition to the qualification of a conductor and a pedagogue also that of a soloist. Nikolai Kravtsov also took a minor in musical research and after graduation went to Leningrad, where he works to this day, as dean of the faculty of folk instruments at the Saint Petersburg State University of Culture and Arts.

Enn Tomson graduated in 1969 and was assigned to work at the all-union recording company Melodia. He became a sound designer highly appreciated throughout the Soviet Union. Endel Jukk graduated in 1970 and continued his work at the Tartu Music School. The last students to pass their final exams in accordion performance and to obtain the above qualification were Igor Nikitin and Natalia Faidenko in 1973. Due to the opposition from the administration of the Conservatory, Mr. Nikitin had to get a special permission from the Ministry of Education to take his performance exam solely on accordion.

During the period of 1962-1974, Leopold Vigla and his scholars completed about twenty research projects on the topic of accordion. Regardless of many impediments to accordion education (lack of original repertoire, poor instruments, a low reputation of accordion within musical circles, etc.) a number of accordionists educated under the tutelage of Mr. Vigla, such as Venda Tammann, Heinrich Annion, Nikolai Kravtsov, Vello Karu, Heldur Jakon, Jaan Sommer and Endel Jukk, became well-known and highly appreciated accordion soloists and tutors. With the death of Leopold Vigla in 1974, practically all accordion-related activities came to a standstill at the Conservatory for almost thirty years. Accordion fell into the status of an accompanying instru-

ment and became a component of the choir conduction and music pedagogy course. Igor Nikitin, one of Vigla's last students, took up a position as an accordion tutor.

HIGHER EDUCATION OUTSIDE ESTONIA

With the demise of the Soviet rule, it became possible to continue accordion studies abroad. Until the early 1990s, this had been allowed only within the limits of the Soviet Union, and happened mostly in Russia or Lithuania. Several accordion players acquired their degrees in cultural studies at the N.K. Krupskaya Leningrad State Institute of Culture (now Saint Petersburg State University of Culture and Arts), where held tenure professor Nikolai Kravtsov, himself an alumnus of the Tallinn State Conservatory.

Elle Käppa studied by correspondence at the Lithuanian State Conservatory (now Lithuanian Academy of Music and Theatre) from 1961-1968 (supervised by Liudvikas Survila, while **Tiina Rada** (later Välja) and **Ave Sillaots** were full-time students from 1981-1986 and 1990-1995 respectively, Tiina under the supervision of Regina Pliskiene and Ave that of Eduardas Gabnys.

The restoration of Estonia's independence opened the doors for new connections across the globe and it became possible to continue accordion studies in foreign universities. **Küllli Möls** studied at the Sibelius Academy in Finland from 1994-2000 (under the tutelage of Matti Rantanen). **Signe Vainu** entered the Belarus State Conservatory in Minsk in 1994 and transferred a year later to the Sibelius Academy (tutors M. Rantanen and M. Väyrynen). **Sirje Mõttus** studied at the Royal Danish Academy of Music (tutors J. Crabb and G. Draugsvoll) from 1998-2004. **Tuulikki Veskus** (later Bartosik) studied at the folk music department of the Sibelius Academy from 1997-2004 (tutors M. Kalaniemi ja T. Alakotila) and at the Royal College of Music in Stockholm (tutor Dr. Sven Ahlbäck). **Velli Mõtt** studied at the Helsinki Conservatory from 2001-2007 (under Sirkka Kelopuro) and is currently undertaking her Master's degree at the Turku Music Academy (as a scholar of Mikko Luoma).

A NEW BEGINNING FOR ACCORDION STUDIES IN ESTONIAN HIGHER EDUCATION

The 30 year hiatus in formal higher education in accordion music had left its impact: the reputation of accordion as an instrument was low in Estonian musical circles, the amount of original pieces written for accordion was meager. The country knew accor-

dion only as a lowbrow instrument. The kind support of Finnish peers from the Sibelius Academy was of great help and generated new ideas, especially concerning the repertoire. Preparatory work to reintroduce accordion studies to the Estonian Academy of Music and Theatre was carried out by Tiina Välja and Tiit Kalluste who promoted the idea in the Ministry of Education, as well as within the Academy.

It was not until 2002 that the Tartu branch of the Estonian Academy of Music and Theatre set up a training scheme within their faculty of interpretation pedagogy to prepare accordion tutors. **Küllli Mõls** (née Kudu) continues to work there as an accordion tutor and **Tiina Välja** taught pedagogical subjects there from 2002-2004. In 2004, the same scheme was set up also in the Tallinn campus, lectured by **Signe Vainu** and **Tiina Välja** from 2004-2005. Sirje Mõttus took over from Ms. Vainu in 2005. In 2007, the first postgraduate students completed their Master's degrees. Research by students concerning the methodology and history of accordion education is being carried out again. Accordion students, equally with other interpretation scholars, participate in international student exchange programs, chamber music projects, masterclasses carried out by guest lecturers, etc.

Upon invitation of the Estonian Academy of Music and Theatre, there have been many guest lecturers from abroad: Mika Väyrynen, Yuri Shishkin, Veli Kujala, Krzysztof Olczak, Mikko Luoma. Sirje Mõttus in her turn has instructed Polish accordion students at the Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdansk.

The Estonian Academy of Music and Theatre regularly organizes training courses for accordion teachers, where Tiit Kalluste, Matti Rantanen and Tiina Välja have given lectures.

At present, the following lecturers teach accordion studies in Tallinn: Sirje Mõttus (chamber music, pedagogical practice), Tiina Välja (chamber music, pedagogical practice, methodology and lectures on history of accordion), and Tiit Kalluste (free accompaniment, pop-jazz accordion, history of accordion music).

In the Tartu branch of the Estonian Academy of Music and Theatre, Külli Kudu teaches specialist and methodological subjects. In the autumn of 2008, there are ten accordion students (four of them part-time) in Tallinn and four in Tartu.

ACCORDION STUDIES IN FOLK MUSIC AND POP-JAZZ AT THE UNIVERSITY OF TARTU VIJANDI CULTURE ACADEMY

Folk music studies formally commenced in 1991, when further education was introduced to the Viljandi Culture College. The latter was renamed Viljandi Culture

Academy in 2003 and after joining the University of Tartu in 2005 bears the name University of Tartu Viljandi Culture Academy. Accordion music has been taught there by **Tiina Rada** (later Välja) from 1991-1995, Henn Rebane from 1995-1997, **Tiit Kalluste** from 1997-2007, **Tuulikki Bartosik** from 2001-2004 and **Koidu Ahk** from 2004 until present.

The enthusiasm of the first folk music students led to the establishment of a festival, which has now grown into an international success known as Viljandi Folk Music Festival. Parallel to the festival, traditional music youth camps are held. It is also possible to study accordion in the jazz music department of the Viljandi Culture Academy, where Tiit Kalluste was a lecturer until 2007.

Both the traditional music and jazz studies programs at the Viljandi Culture Academy are well established and focus on practical output, as well as theoretical research. Besides Viljandi Culture Academy, jazz and traditional music can be studied at the Estonian Academy of Music and Theatre from 2004 and 2007 respectively.

ESTONIAN ACCORDION SOCIETY

The meeting of incorporation of the Estonian Accordion Society (EAL) was held on 31 August 1994. The founding members of the Society are Henn Rebane, Venda Tammann and Arne Haasma.

The first general meeting took place on 9 December 1994 in Tallinn where Henn Rebane was elected President. A year later the membership had already grown to 80 people. Between 1995-1999, the newsletter *Akordion* was published. In 1995, it was decided to transfer the activity of the Board of Directors to the town of Võru where Siiri Kahar took on the coordinating duties of the Board's activities. In those years, the Society's get-togethers and other events revolved around the accordion music festivals in Võru and Tartu.

At the general meeting on 23 January 1999, a new Board of Directors was elected. Tiit Kalluste became President, and Tiina Välja was elected Vice-President of the Society. The management moved back to Tallinn, to the premises of the Tallinn Georg Ots Music School at Vabaduse Square 4. The newsletter *Akordion* was given up in favor of the website and an ever-increasing mailing list.

Since 1999, the Estonian Accordion Society has arranged annual further training courses for accordion teachers. Sheet music donated by the Finnish accordion tutors

laid a foundation for the collection of sheet music and sound archives held by the Society. The archives are located at the Society's headquarters.

In 2001, EAL set up a contest uniting elementary and secondary level students (in addition to the elementary level contests that have been held every two years by the Estonian Union of Music Schools). In the same year, EAL introduced summer training camps. The first one for the secondary level pupils was held in Hiiumaa.

In 2002, accordion studies were launched in the department of interpretation pedagogy at the Estonian Academy of Music and Theatre – owing to a great extent to the efforts of the EAL.

In 2002, Vanda Tammann, who celebrated his 70th jubilee, became the first Honorary Member of the EAL.

In 2004, by its tenth birthday, EAL had achieved stability both in the number of its members (mostly accordion teachers), as well as development of activities. The major goals of the EAL are to ensure the growth of high-quality accordion education, to complement and update methodological resources, to organize professional training courses, seminars and lectures, and to exchange information. Since 2005, the youth committee of the EAL has organized summer camps in Pärnu for elementary level accordion students.

On 19 October 2004, the Estonian Accordion Society was admitted to full membership of the Confédération Internationale des Accordéonistes (CIA) at the congress of CIA in Pontarlier, France. This important news was announced to the public at a concert reception, which took place in the Tallinn Town Hall and was dedicated to the 10th anniversary of the Estonian Accordion Society. At the reception, the title of an Honorary Member of the Estonian Accordion Society was conferred upon Uno Arro and Heinrich Annion.

In 2006, EAL (as one of the first professional associations in the field of music) obtained a special activity license, which allows EAL to issue internationally accepted professional certificates of *Interpreter III (accordion)*. The Board of Directors elected in 2008 consists of Tiit Kalluste (President), Tiina Välja (Vice-President) and as new members to the Board, Sirje Mõttus, Kristel Laas and Margus Laugesaar. (More details available on: www.hot.ee/akordion)

ACCORDION-RELATED EVENTS IN ESTONIA

In Pärnu, Henno Sepp coordinated the activities of amateur performers since 1960. In 1984, the Pärnu Accordion Players' Gathering took place, with 80 people par-

ticipating. Heino Sepp formed an ensemble with 15 more active players called Kül-apillimehed (Village Musicians), which quickly gained popularity thanks to their interpretation of folk music. The ensemble performed in Germany, Sweden and Finland. The health spa Tervis became the regular meeting place for accordion enthusiasts. The largest number of participants attending these jamming sessions has been 318 and the smallest 72. The youngest participant was 8 and the eldest 90. Some professional players such as V. Tammann, H. Rebane, T. Kalluste, R. Tafenau and A. Jakobi were also invited to perform at these gatherings. From 2004, the enthusiasts' get-together is held simultaneously with the Pärnu Accordion Music Festival (coordinator Valdo Värk).

The 1st Rägavere International Accordion Music Festival took place in 1987. Its initiators and organizers were Valdur Liiv, Henn Rebane, Vanda Tammann and Nikolai Kravtsov. Performers were invited locally as well as from abroad (Oleg Sharov, Alexander Dmitriev, and the Pavel Smirnov Orchestra from Leningrad, the quintet Koncertino from Vilnius, Nikolai Kravtsov). The total number of participants was 75.

The 2nd festival, Rägavere' 89, which ran from 17-23 July 1989, was particularly wide-ranging, scattering concerts across the entire country. There were performers from Norway, Slovakia, Bulgaria, Lithuania, Russia, etc. Main acts included Frank Marocco, the Warsaw Accordion Quintet, Aleksander Skljarov and Vladimir Chuchran. Alongside the festival, a training camp for accordion students was held where in addition to local teachers, guest lecturers from abroad (like Alexander Dmitriev) took part.

The 3rd International Accordion Music Festival was held in Pärnu 12-13 July 1993 on the initiative of Henn Rebane and the department of culture of the Pärnu town council. In addition to local accordionists were performers from Finland (Unto Jutila), Russia (Yuri Shishkin, Nikolai Kravtsov's students' ensemble, et al), and an accordion orchestra from Sweden. Estonian Television recorded the festival gala.

The accordion festival tradition in the town and county of Tartu dates from 1995. The first initiators were Valli Ilvik and Lehti Anja. The event became annual and carried on until 2003. The festival, which was initially aimed at students and tutors of the elementary level, became international in 1998, welcoming Jean-Louis Noton from France as the main act. International student ensemble contests were also arranged with participation of accordion duos and trios (in 1998, 1999 and 2001). The activities of the accordion festival were covered in detail by the festival bulletin.

The Estonian Youth Accordion Orchestra founded in 1998 played for several years. The orchestra was conducted by Uno Arro and managed by Lehti Anja. They collabo-

rated with young accordion players of Limbaži, touring together in Finland, Sweden and Norway in 2001, and in Poland, Germany and France in 2003. In 2004, the Estonian Youth Accordion Orchestra performed in Saint Petersburg. Prior to touring, the orchestra honed their skills in rehearsal camps held in South Estonia.

The Kuressaare Accordion Music Festival was organized by Rein Orn. From 6-7 August 1999, the 4th Accordion Music Festival took place in Saaremaa, focusing on the academic repertoire of accordion music. Alongside with Estonian players, Friedrich Lips from Moscow was one of the main performers.

The Võrumaa Accordion Festival coordinated since 1993 by the Võru Music School with the help of the Estonian Accordion Society (organizers Siiri Kahar and Ilmar Kudu), has a long tradition. During the 2nd Accordion Festival, 14 concerts, 2 seminars and review of young accordionists took place. There were participants from Estonia, Latvia and Finland, in total 113 people. The festival is still alive and well and is held biannually.

In 2005, Valdo Värk became the coordinator of the 23rd Pärnu Accordion Music Festival, which also includes the get-together of accordion enthusiasts. The 4-day festival held in October is usually large in scale, e.g. in 2006 there were more than 200 participants. Performers are invited from Finland, Sweden, Latvia, Lithuania, Belarus, and elsewhere. Concerts, contest of accordion ensembles and sessions for amateurs take place. Managed by Mr. Värk, the accordion orchestra Tremolo was called together. Venda Tammann serves as their principal conductor. Students and teachers from Abja, Tarvastu, Viljandi, Kilingi-Nõmme, Häädemeeste, Türi, etc. have played or are still playing in Tremolo. The orchestra members meet monthly in Pärnu for a few days of rehearsals. More information can be found at www.hot.ee/tremoloao)

In Estonia, summer study camps are mostly aimed at students of children's music schools. For that reason, the Estonian Accordion Society organized special summer camps in 2001 and 2002 exclusively for the benefit of secondary level students, where Signe Vainu and Teemu Kyllönen worked as teachers. The first camp took place on the island of Hiiumaa, in the village of Palade. The camp was efficiently organized, with accordion classes alternating with sightseeing tours. The year after, the camp was held on the continent, this time at the manor of Tohisoo.

With the intent of encouraging children's interest in accordion playing, accordion students of the Estonian Academy of Music and Theatre, Kristel Laas, Aivi Tilk and Helen Niiholm supported by the Estonian Accordion Society, initiated the 2005 summer camp in Pärnu. The event has become an annual tradition and is very popular with children. The 4-day summer camp takes place at the Pärnu House of the Arts; the main coordinator is Kristel Laas. The purpose of the camp is to provide to the youngsters an opportunity to play in a large accordion orchestra. In addition, the children

receive individual lessons given by teachers and students of the Estonian Academy of Music and Theatre. In 2007, a new element—free improvisation—was introduced to the summer camp. A hiking trip in Soomaa and an orienteering competition helped to break down the barriers between children. The highlight of the camp was a gala concert in the Chamber Hall of the Pärnu Concert Hall. The number of participants is increasing every year, now reaching almost 50 children.

The development of accordion playing in Estonia has had its good and bad times, depending much on the political climate. Nevertheless, there have always been some exceptional people thanks to whom the accordion playing culture has advanced. The reintroduced higher education course in accordion studies at the Estonian Academy of Music and Theatre is a considerable contribution. Besides the piano accordion, the button accordion is also enjoying some newfound popularity.

